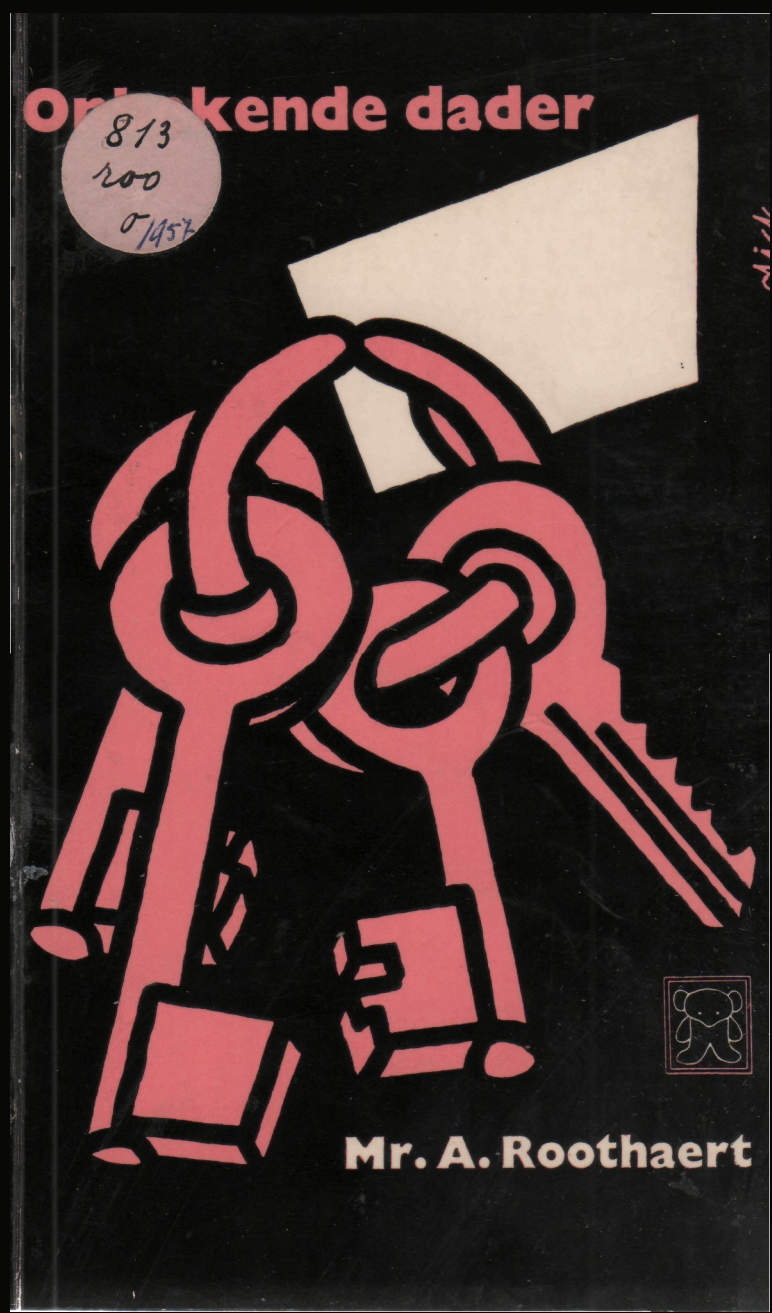

Anton Roothaert

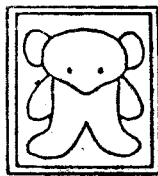

ZWARTE BEERTJES

90

MR A. ROTHHAERT

Onbekende Dader

A. W. BRUNA & ZOON - UTRECHT

1957

DRUK: BENEDICTUS - ROTTERDAM

I

'... dat gedaagde zich jegens eiseresse heeft schuldig gemaakt aan mishandelingen komma doordat hij haar meermalen heeft getrapt komma haar vuistslagen in het gelaat heeft toegebracht komma alsmede haar een zeepot komma een hakmes en een schaal met zure haring naar het hoofd heeft geworpen komma-punt....'

Meester Berkhage keek met spanning naar het strakke gezicht van mejuffrouw Alida Hemelrijk, die ijverig stenografische haken-en-ogen tekende op haar bloknot.

Gevoel voor humor is totaal afwezig, dacht hij.

'Bent u zover met dit liefdesdrama, juffrouw?'

'Nnn-ja, meneer.'

'Dat de zeepot en het hakmes er een grof eind naast waren, zullen we stilzwijgend voorbijgaan.'

Geen antwoord.

'Dan gaan we verder: dat voorts gedaagde zich geregeld te buiten ging aan sterke drank en alsdan des nachts zo.... ('laveloos' kunnen we niet zetten).... zo zwaar beschonken thuis kwam komma dat hij zich geheel gekleed komma zelfs met de hoed op en de schoenen aan komma bij eiseresse in bed begaf punt. Anders niets, juffrouw.' Stilte.

'Ja juffrouw, zo gaat het als men zich roekeloos in het huwelijk stort. U kunt heel wat leren uit deze echtscheidingszaakjes. Denk maar eens aan dit drama, als u 's avonds met die meneer door het park wandelt.'

Juffrouw Alida Hemelrijk kreeg een beetje meer kleur, stond langzaam op, trachtte haar jonge patroon vernietigend aan te kijken en zei met een héél klein pruimemondje:

'Hebt u nog iets te dicteren, meneer?'

'Och, het lijkt me zo wel voldoende, vindt u niet?'
Statig wiegde de typiste zich de deur uit, op dezelfde minachtende manier als Greta Paulo, wanneer ze weggaat van 'die engerd' in *Het land Der Wellust*.
Midden in de zware zucht van mr. Berkhage rammelde de telefoon.
'Meneer Berkhage, de firma Jan Arloff en Co. belt op. Ze vragen naar meester Velaz.'
'Geef ze mij maar even, juffrouw.... Hallo! Neen, meester Velaz is niet op 't kantoor, u spreekt met meester Berkhage, de medewerker,.... Arlof tegen Baenzl, ja, die zaak ken ik.... dus u hebt zelf de zaak met Baenzl geschikt?.... Niet doorzetten.... Goed, ik zal het meester Velaz zeggen.... Dossier terugzenden met de nota erbij, ik zal er voor zorgen.... Dag meneer!'

☆

Die avond werd er gedanst in hotel Ritz. Een gewone Jazzband en een imitatie Argentijnse tangoband wisselden elkaar af.
'De hedendaagse standaard-Europeaan bestaat uit geplakt haar en een smoking,' mompelde mr. Dick Berkhage, toen hij met smoking en geplakt haar tussen de tafeltjes doorschoof. Dan trapte hij een andere standaard-Europeaan op de tenen.
'Sorry!'
'Hééé, Berkhage! Wat doe jij hier?'
'Ik trap de lelijkste kerels op hun tenen. Voor tijdverdrijf.'
'Hier in Ritz kun je tegenwoordig alles verwachten.'
'Ze hebben mij ook zonder veel bezwaar toegelaten.'
'Ben je in gezelschap?'
'Neen.'
'Kom dan bij ons zitten, als je niets beter te doen hebt, en laat je een beetje opvoeden.'
'Bij ons?'
'Ja bij ons. Ga zitten. Ik ben hier met m'n zusje. Ik speel

voor balpapa. Ze is nog bezig met zich op te schilderen....
O, daar komt ze net aan.... Dit is meneer Berkhage.... M'n
zuster Greetje.'

'Juffrouw Arloff, aangenaam u te ontmoeten.'

'Dag meneer Berkhage. U klapt nog mooier met uw hak-
ken dan mijn broer. U was toch met hem in dienst? Ik weet
zelfs, dat ze u 'Claxon' noemden, maar u lijkt er helemaal
niet op. Ik ben blij, dat ik u eens van dichtbij kan bekijken,
want ik heb al veel fraais van u gehoord.'

'Ik wil ook altijd de film zien, die gemaakt is naar een boek
dat ik gelezen heb, maar gewoonlijk valt het tegen.'

Intussen vond de Claxon, dat het gemene laster was om
te spreken van opschilderen Het zusje van Karel Arloff
had een zeer fris gezichtje. Wimpers en wenkbrauwen
compleet en goed geplaatst. Het neusje heel geestig een
klein tikje in de hoogte en haar ogen.... nee maar, die ogen
mochten er bepaald zijn zo lichtblauw met dat donkere
randje er om, als.... ja, als wat ook weer? Blauwe bosviool-
tjes of zo iets.... Hij schrok op van de viooltjes.

'Wat zeg je?'

'Wat of je tegenwoordig uitvoert?'

'Ik ben advocaat.' En toen Arloff een overdreven sarcastisch
gezicht trok: 'Maar de meeste mensen nemen het *mij* niet
kwajijk.'.... (Als ze lacht is ze lang niet lelijk. Maar het zal
wel zo'n wicht zijn, dat droomt van een half dozijn film-
helden en dat zwéért bij Courths Mahler en Florence
Barclay. Toch ziet ze er niet zo bête uit. Negentien of
tweintig.)

'Ik ben hier bij Velaz op het kantoor. Sinds een jaar
ongeveer.'

'Van Velaz heb ik gehoord, maar jouw faam was nog niet
tot me doorgedrongen. Waarom heb je me niet eens op-
gezocht?'

'Ik wist niet dat je hier in de stad was.'

'Wat is dat eigenlijk voor iemand: die Velaz?'

'Ik kan je het merk niet aanbevelen.'

'Ga je er weg?'

'Zo gauw als ik wat anders vind. Er is overproductie in ons soort boefjes. Maar houd nu op met vuren, want ik heb in jaren niet zoveel over me zelf gepraat. Is uw nieuwsgierigheid bevredigd, meneer?'

'Nog lang niet.'

'Vertel me dan eerst maar eens, wat jij hebt uitgevoerd sinds de vrede uitbarstte.'

'Handelshogeschool. Momenteel slaaf op een bank en binnenkort bij de oude op het kantoor.'

'Ik heb je naam op het kantoor ontmoet; is het niet: Jan Arloff & Co.?'

'Dat is mijn oom. Wij zijn nazaten van de firma Frederik Arloff zonder Co.'

'En daar kom jij....?? God helpe de firma Frederik Arloff zonder Co.'

Het geestige neusje ging vinnig in de hoogte.

'Dank u erg hartelijk, meneer Berkhout....'

'Berkhage, als 't u niet hindert. Hout klinkt zo houterig. Zegt u gerust Claxon, dat had u goed onthouden.'

'Meneer Berkhage dan, ik ben ook bij vader op kantoor en ik heb tot nog toe geen enkele reden om me voor de firma te schamen, ook niet na die smerige procedure van de I.H.M. waaraan u op 't ogenblik hoogstwaarschijnlijk denkt.' Dat alles in één adem, tamelijk kalm en tamelijk snijdend.

De Claxon zag er een paar seconden alles behalve intelligent uit.

'Kind, hoe kom je d'r bij, wat krijg je nou opeens?' vroeg Karel.

'Nu moet u me dat toch eens even uitleggen. Ik zeg: God helpe de firma enzovoort, alléén om deze blondgelokte bandiet te huldigen, wat natuurlijk niet op u van toepassing was, en....'

'Och, Claxon, ze bedoelt de procedure van de ouwe heer tegen de I.H.M., die nu gefailleerd is, je weet wel, die zaak waarin voor een paar maanden arrest van de Hoge Raad is geweest.... Kèn je die zaak niet?'

'Heel in de verte misschien, maar ik weet niet waarover het ging, ik wist niet eens dat het jou aanging, anders had ik er me allicht voor geïnteresseerd. Heeft je vader de zaak gewonnen?'

'Ja. Maar ik was er van overtuigd dat alle juristen vol waren van dat zaakje; het liep maar over één en 'n kwart miljoen.'

'Goeie morgen! Maar dat arrest heeft dan toch niet in het Weekblad van het Recht gestaan, want dan had ik het moeten zien.'

'Dat weet ik niet, maar er stond wel een berichtje in alle kranten. Ik dacht dat jullie, advokaaiers, een week lang over niets anders gepraat zouden hebben.'

'Als een zaak geen juridische bijzonderheden heeft, ook al is het zo'n grote zaak, dan interesseert ze ons maar matig.'

'Nou, ik geloof niet dat er juridisch iets bijzonders aan was. Maar ik zal je die hele herrie wel eens op een andere keer vertellen.'

'Dat is een heel goed idee. Juristerij tot in de balzaal door te voeren is zeker overdreven.' Met een zeer deemoedig gezicht keek hij Greetje aan: 'Juffrouw Arloff.'

'Meneer Berkhage?'

'Zijn we weer vriendjes?' (Het zonnetje komt er weer door. Courths Mahler kan ik wel schrappen.)

'U moet me niet kwalijk nemen,' — haar stem werd heel plezierig zacht — 'in die zaak zijn er zulke smerige verdachtmakingen geschreven aan vaders adres door de advocaat van de tegenpartij, dat ik dadelijk m'n stekels opzet, als ik maar denk dat er iets van die smerigheden is blijven hangen bij de een of ander. Het is dwaas van me, maar ik heb nachten niet geslapen van ergernis. Vader is namelijk mijn speciale schat, weet u?'

Het kwajongensgezicht van mr. Berkhage trok samen tot een zeer gemoedelijke grijns:

'Daar beginnen de tangoblazers. Mag ik het bijzondere genoeg hebben?'

'Dat is het eerste wijze woord van deze avond.'

Toen Dick Berkhage om 12 uur voor Hotel Ritz de wagen van de jongelui Arloff stond na te kijken, schrapte hij drie van de zes filmhelden, terwijl Florence Barclay al stond te wankelen.

Dan kreeg hij stevige behoefte aan een sigaret, zocht in alle zakken en vloekte. Hoe kom je nu aan een sigaret na twaalf in een Hollandse stad? Rot!.... Wat schoof dat kind opeens uit!.... Daar zit ras in. Maar verwaand denk ik. Als ze een vader hebben die procedures voert over één miljoen-geertrui, zijn die wichten gewoonlijk verwaand. Maar ze werkt op het kantoor? Nieuwste vorm van snobisme? De werkende vrouw.... Wij willen geen overbodige luxe-poppetjes meer zijn, van de man afhankelijk, wij werken vrijwillig, uit overtuiging en nemen de plaats in van een typiste met bloedarmoede.... Och, vent, zwaai niet zo idioot met die sigaret!.... Op mijn kamer liggen er geen meer. Naar het station gaan en in de wachtkamer piraatjes kopen?.... Te ver. Dan maar een straatje om en even het kantoor binnen. Velaz slaapt er vannacht toch niet. Wat een misbaksel, wat een laf, onbetrouwbaar, vuil ventje. En wat zal die meneer Berkhage een nááám krijgen, als hij nog lang bij die rare mongool blijft!....

Toen hij de buitendeur van het kantoor achter zich dichttrok, meende hij iets te horen en stond stil om te luisteren. Zou die vent er toch zijn? Neen, want dan moest er licht branden, die muskiet is bang in 't donker. Stel je voor, als hij er toch is, breekt op dit ogenblik het doodszweet bij hem uit. Ik zal hem in ieder geval geruststellen....

Hij knipte de ganglamp aan en begon een deuntje te fluiten. In zijn eigen kamer greep hij gulzig in de sigaretendoos.

Lucifers?? Neen, dat is toch wel het toppunt! Ik heb mijn uitrusting vandaag goed in orde, dat moet ik zeggen! Bij de typisten zullen er wel liggen....

In de typistenkamer tastte hij naar de schakelaar....

Beng!!

De vloer was weg.... hij viel een heel eind in de diepte....

maar daar stond toch iemand naast hem..... Toen werd alles zwart.

✱

'Bent u degene die opgebeld heeft naar het hoofdbureau? Dat er hier ingebroken is?'

'Ja, ja, komt u binnen. Ja, ze zijn *nu* natuurlijk allang weg, kom maar gerust binnen.'

'Ik kom ook gerust binnen als 'ze' niet weg zijn. Begrijpt u dat goed?'

'Bravo! Dat is mannentaal!'

Twee verdacht uitziende heren kwamen de gang in; de voorste had een onaangename Sinterklaasneus en groene ogen met ontstoken randjes, de tweede was een sombere verschijning met een dikke zwarte snor.

'Wat hebt u allemaal verteld, u is bewusteloos geslagen door een inbreker. Zo maar in eens pardoes bewusteloos geslagen! 't Is toch wat te zeggen. En u had nog wel de smoking aan. Tsss!'

'Oh ja! Nu begrijp ik het. Mijn smoking! Daar moet je natuurlijk aan denken, als je 's avonds je kantoor binnengaat met een smoking aan, dan word je natuurlijk door een onbekende suf geslagen. Dat ik daar niet aan gedacht heb! Gaat u maar weer rustig naar huis, meneer de politie, de zaak is me nu volkomen duidelijk.'

'Hoor eens, meneer, ik ben de hoofdinspecteur Karelsen van de recherche....'

'Natuurlijk bent u dat en daarom hebt u de zaak zo meesterlijk in twee woorden....'

'Als u niet de rest van de nacht op het bureau wilt doorbrengen, houdt u dan gauw uw mond en geef zonder verdere praatjes antwoord op de vragen, die ik u zal stellen. Hebt u dat goed begrepen?'

'Ik begrijp alles, ik begrijp dat de zaak duidelijk is en dat die inbreker zich zal rotlachen.'

'Wie bent u?'

'Ik ben mr. Berkhage, de medewerker van mr. Velaz en

dit is ons kantoor. Buiten hangt er een grote naamplaat om geniale detectives de weg te wijzen op hun speurtocht.'

De Sinterklaasneus beet op zijn kiezen:

'Pierman schrijf op. Hoe zijn uw voornamen?'

'Dirk Albertus.'

'Waar bent u vanavond geweest? Toch niet heel de avond op het kantoor gewerkt in smoking?'

'Mijn lieve, goeie, beste meneer de hoofdinspecteur van de dinges, u krijgt met Sinterklaas van mij een smoking cadeau, als 't dan *nu* maar uit is.' (O, deze is raak.)

'Ik heb van u niets nodig, meneer!' en de Sinterklaasneus liep gevaarlijk rood aan. 'Waar bent u vanavond geweest?'

'Op het bal in Ritz.'

'Aááh precies, dat klopte, dat dacht ik al!'

De Sinterklaasneus kwam snuivend vlak voor Dick's gezicht om te constateren of naast de wettelijke 'wartaal en waggende gang', (die met een beetje goede wil *altijd* wel aanwezig zijn) ook nog kon gesproken worden van 'naar de drank stinken'.

'En daar op dat mooie bal hebt u zeker niets dan slappe thee gedronken, wèèl?'

Berkhage werd er beroerd van.

'Ik heb in ieder geval geen uien gegeten,' zei hij met een vies gezicht. Pierman, de sombere snor, keek snel de andere kant uit.

'Wat kwam u hier doen na die danspartij in Ritz?'

'Ik kwam sigaretten halen,' zei Dick *zéér* uitdagend en nadrukkelijk.

'Ach, ja, natuurlijk, midden in de nacht kwam u hier si-ga-ret-ten kopen op uw ad-vo-ca-ten-kantoor... enne... toen bent u duizelig geworden, enne... héél náár was u, enne... toen bent u gevallen, enne... toen hebt u gedroomd van stoute rovers en inbrekers, enne... toen u wakker werd, hebt u de politie opgebeld... die heeft toch niets anders te doen. Dat is het, hèè? Ha, ha, ha! Wat een verbeelding!'

'Precies,' ging Dick op dezelfde lijmerige toon verder, 'en

nu verbeeld ik me nog dat ik een buil op mijn hoofd heb, enne . . . dat ik een vent zag op het ogenblik dat ik op een hoopje viel daar in die kamer, enne . . . dat daar de kolenschop midden op tafel ligt, in plaats van in de kolenbak, enne . . . dat ik kolengruis op m'n hoofd en op m'n *smoking* heb, enne . . . dat er daar een la uit de dossierkast is getrokken, enne . . . dat er dossiers op de grond liggen, enne dat er een schroevendraaier en een breekijzer, die we hier niet kennen, zijn komen binnenwaaien. Ha, ha, hal Wat een verbeelding!

Hoofdinspecteur Karelsen ging schoorvoetend en een beetje bedremmeld de typistenkamer binnen, waar Pierman reeds ijverig in een boekje schreef.

'En nu zoekt u het verder zélf maar uit, meneer de hoofdcontroleur van de conciërge,' zei Berkhage, zeeg neer in een clubfauteuil op zijn eigen kamer en begon met een pijnlijk gezicht het kolengruis uit zijn haar te kammen.

'Wat hebt u allemaal aangeraakt?' riep Karelsen uit de andere kamer.

'De si-ga-ret-ten, de buil op m'n hoofd en de telefoon heb ik allemaal aangeraakt.'

Een gedempt gemompel tussen de twee speurders, en na een paar minuten kwam de sombere snor op zijn tenen Berkhage's kamer binnen. Hij lachte stil en breed en Dick vond, dat ze elkaar volkomen begrepen.

'Mag ik hier even aan uw bureau gaan zitten, meneer Berkhage, dan zullen we gauw klaar zijn.'

'Natuurlijk, meneer Pierman.'

De man zette zijn snor weer op 'somber', zoog aan zijn potlood en schreef met bewonderenswaardige vaart.

'Och, meneer, u bent toch ook van 't vak, dicteert u me dit verhaaltje maar even, als u wilt, dan gaat het vlugger.'

'Best . . . Toen ik om twaalf uur in de nacht van 25 op 26 oktober 1923 huiswaarts keerde van het bal in Hotel Ritz, bevond ik mij zonder sigaretten en besloot . . .'

II

Een paar ochtendbladen hadden reeds een berichtje over Berkhage's avontuur. Reeds voordat hij goed wakker was, stond de comestibleswinkel van Melis, waar hij op de eerste verdieping zijn kamers had, stampvol reporters, die aan de hospita de meest dwaze en onbescheiden vragen stelden en er een lolletje van maakten, nu ze toch met zovelen bijeen waren en primeurs dus uitgesloten. Een en ander tot groot vermaak van een winkelmeisje met karmijn-wangen en tot grote ergernis van de dikke winkelierster: dat de heren het maar allemaal aan meneer zèlf moesten vragen, dat het haar zaken niet waren en de heren d'r zaken allicht ook niet.

Blozend en lacherig verscheen juffrouw Marie, de zuster der hospita, een meisje van 40 jaar dat zich speciaal met de huishouding van de heren-op-kamers bemoeide:

'Hi-hi-hi, meneer is er net stiekem tussenuit getrokken, hi-hi, door de tuin langs het achterpoortje, hi-hi-hi!' waarop de hele afdeling zich de deur uitworstelde en de straat oprende, waar zij zich zonder enig commando, doch zeer strategisch, in twee colonnes splitste om de vluchteling in de straat achter het huis te omvatten.

Eén listeling bleef tersluiks achter, kocht 1 ons zuurtjes, liet juffrouw Marie een kwartiertje snoepen en gichelen en verdween met een kabinetportret van Berkhage, dat hij plechtig beloofde morgen onbeschadigd terug te brengen. Berkhage werd niet gevangen. Hij was de rechtervleugel der vijandelijke linie juist gepasseerd toen de omsingeling plaats had. De troepen verloren nog wat tijd, doordat zij bij vergissing vastzwermden aan een zenuwachtige H.B.S.-

leraar, die zich zeer kwaad maakte en de politie zou roepen. Zo kwam Berkhage ongehinderd op de tram en in het Paleis van Justitie.

De rust duurde niet lang. Na tien minuten kwam reeds de conciërge in de Advocatenkamer, waar Dick het mikpunt was van ieders geestigheid, waar zijn buil werd bezichtigd en waar de dader van de aanslag reeds vóór zijn arrestatie met algemene stemmen werd vrijgesproken.

'Advocaat, daar zijn een hele hoop...'

'Ja, Jorissen, ik weet er alles van. Beste Jorissen, laat me niet in de steek. Zeg dat ik op de zitting ben en dat het heel lang zal duren en of ze eens een andere keer terugkomen.' Een kwartiertje later, toen Dick zeer omzichtig een bedrogen echtgenoot bij de President had binnengesmokkeld 'ten fine van echtscheiding' kwam Jorissen terug. Hij zweette.

'Advocaat, het is niet langer uit te houwe, de senuwe benne me helemaal de baas. Wilt u er even naar toe gaan, alstublieft? Ik heb ze in de getuigenkamer gestopt, maar zo ver kreeg ik ze niet of ik moest beloven, dat ik u mee zou brengen.'

'Dat is prachtig gedaan, Jorissen, dan kan ik er nu juist fijn tussenuit.'

'Nee, advocaat,' — Jorissen was gepensioneerd Indisch Sergeant-Majoor en sprak met vakkennis — 'dat levert u hem niet: ze hebben overal posten uitgezet, u komt er nergens door.'

'Vooruit dan maar Jorissen, we geven ons over. Onze Hollandse journalisten vormen de keurtroepen van de Koningin der Aarde, daar valt niet tegen te vechten. Kom over een paar minuten zeggen, dat ik onmiddellijk bij de officier moet komen.'

'Zeker, meneer, over 5 minuten, of u onmiddellijk bij meneer d'officier wilt komen. Afsproken.'

De avondbladen gaven grote kopletters en een groot portret van mr. Berkhage, waarop zijn kwajongensgezicht bijna ernstig stond te peinzen. Verder niet meer bijzonders,

dan dat mr. B. zeer veel waardering had voor de scherpzinnigheid en het goede doorzicht van de rechercheur Pierman, 'die feitelijk de leiding had' bij het onderzoek. Overigens waren de autoriteiten ervan overtuigd, dat deze inbraak een veel diepere ondergrond had; 'ons interview werd dan ook onderbroken, doordat mr. B. zeer dringend bij de Officier van Justitie werd ontboden.'

*

's Middags aan de koffietafel had Berkhage eindelijk eens tijd om over het geval na te denken.

Hallo! Die inbreker hield er nog al bijzondere manieren op na, hij zat zich te amuseren met dossiers van criant vervelende zaakjes, in plaats van zich ernstig aan zijn beroep te wijden. Er lag één dossier open. Stom van me, om niet even na te gaan welk dossier het was. Wacht even! Die briefhoofden met een gestyleerde adelaar over de hele breedte, van wie zijn die ook weer? Dat ga ik eens uitvissen. De politie zal er wel kalm overheen gewandeld hebben en nu is alles wellicht opgeborgen en kan niemand het meer nagaan. Er moet iets bijzonders aan dat dossier zijn, anders was mijn vriendje het niet gaan bestuderen . . .

Wat zal het vanmiddag weer een boerenkermis zijn op het kantoor! Net iets voor zo'n opgewonden standje als Velaz. Op 't ogenblik zit hij al te sputteren en zodra hij me ziet, kookt hij metéén over . . .

Toen hij om twee uur aan het kantoor kwam, was er een werkman aan het slot van de buitendeur bezig.

'Goed zo,' lachte Dick, 'de zaak wordt versterkt, nu nog een prikkeldraadversperring met wolfskuilen en de ouwe slaapt weer rustig.' . . .

'Goeie middag,' (Altijd zo'n akelig klam handje.)

'Zo, amice, ben je weer beter?'

'Ik ben niet ziek geweest.' (Wat een kalmte!)

'Nou, ik had al gehoord, dat je met een hersenschudding in het ziekenhuis lag. Ik heb direct je hospita opgebeld

en die zei tot m'n grote verbazing, dat je naar de zitting was. Heb je geen hoofdpijn meer van die slag?'

'Die schedel van mij is erg dik, daarom dringt er ook zo weinig in door.' (Hij lijkt zo koel als een komkommer.)

'Dan ben je er gelukkig goed afgekomen.' En dat op dezelfde kleurloze toon, alsof hij zei: steek een sigaar op.

Berkhage dacht, dat hij droomde.

'Maar een ander praatje: wat denk je eigenlijk van dit grapje?'

'Ja, wat moet ik er van denken? Een doodgewoon inbraakje, zoals er zoveel zijn. De politie zal het diefje gauw hebben, en zo niet, dan zullen we het ook wel te boven komen.'

Dick stond geslagen: Is de vent opeens gek geworden of ben ik het? Ik had er op durven zweren, dat hij één bonk zenuwen zou zijn en me met duizend idiote vragen zou overstelpen, maar in plaats daarvan lijkt het er veel op of hij een triomfantelijk gezicht moet verbergen. Aah vogel, als jij niet precies, haarfijn weet wat die inbraak betekent, dan laat ik me hangen . . .

'Vanmorgen is de politie nog hier geweest,' ging Velaz op dezelfde neutrale toon verder, 'ze wilden weten of er iets verdwenen was. Ik heb de meisjes alles na laten kijken en er mankeert niets, totaal niets. De dossiers die overhoop gehaald waren, zijn natuurlijk nog compleet. Dat dacht ik al direct; welke inbreker zou er belang bij hebben om iets uit een dossier te halen?'

'Was het wel een eigenlijke inbreker?'

'Zéééker, die kerel was blijkbaar pas in huis en werd door jou verrast, anders zou hij al gauw van de dossierkast naar de brandkast verhuisd zijn. Ja, een beroepsinbreker was het vast en zeker, geen dilettant. Hij heeft geen spoor achtergelaten, alleen die schroevendraaier en dat breekijzertje. En de politie wist al te vertellen, dat die dingen er onder de loep uitzien alsof ze nooit door iemand zijn aangeraakt. Ze waren zéér zorgvuldig gepoetst en zijn later ongetwijfeld met gummihandschoenen aangepakt. Dus . . .'

'Maar een inbreker die voor eigen rekening werkt, gaat toch niet zijn tijd verbeuzelen met dagvaardingen te lezen...'

'Ha, ha, die is goed: een inbreker, die voor eigen rekening...'

'Luister nu eens even, als het je tenminste interesseert dat er 's nachts in je dossiers naar iets gezocht wordt.' (O, je wordt toch wakker!)

Het vale gezicht van mr. Velaz begon te werken, de zwerfende ogen stonden een ogenblik schichtig.

'Natuurlijk interesseert me dat; wat denk je wel? Ik heb direct maatregelen genomen en alle sloten laten vervangen door Lips-sloten. Vanavond voor je weggaat kun je de nieuwe sleutels al meenemen. Voor juffrouw Hemelrijk worden er bijbesteld, ze krijgt ze pas over een paar dagen, dus je wilt wel zo goed zijn om morgen bijtijds hier te komen, anders kunnen de meisjes er niet in.'

Stilte.

'Wat wilde je eigenlijk zeggen?'

'Je zult er toch wel aan gedacht hebben, dat er in verschillende dossiers toch bewijsstukken zitten, die voor sommige mensen zeer bezwarend zijn en waarvoor ze een lief ding zouden over hebben om ze in handen te krijgen.' (Kijk, de koelte verdwijnt toch.)

'Och kom amice, je bent veel te zwaar op de hand. Laat de politie maar kalm haar gang gaan, ik ben er zeker van, dat het tenslotte een erg eenvoudig gevalletje zal blijken te zijn... Verbazend toevallig, dat jij net binnenkwam; hoe kwam je er eigenlijk bij... op zo'n uur?'

'Nou begin je net als die zure inspecteur vannacht...'

Berkhage vertelde van zijn schermutselingen met de hoofdinspecteur Karelsen.

'Verdomd brutaal van die vent! Je gaat je toch zeker beklagen bij de Officier?'

'Beklagen? Ik denk er niet over.'

'Maar *ik* zou het vast en zeker doen.'

'Kijk, dat is nou verschil in temperament, zie je. Ik heb me

kostelijk geamuseerd met die grapjas . . . Voor ik het vergeet: er is opgebeld door de firma Arloff, dat . . .'

Velaz kwam met een schokje overeind. Hij zag er plotse-ling erg ongezond uit.

'Wat? Arloff, zeg je? Waarover? Wat zeiden ze? . . .'

'Jààà, Arloff, Jan Arlof en Co, ze hebben de zaak tegen Baenzl geschikt en vragen het dossier terug met de nota.' (Goeie God, wat een deining!)

'Het dossier? Wat zeiden ze: geschikt, zo maar geschikt, buiten mij om? Wie was er aan de telefoon?'

'Weet ik niet, waarschijnlijk een bediende.'

'Was het Arloff zelf niet? Vroeg hij niet naar mij? Werd er niets anders bij gezegd?'

'Neem me nou *niet* kwalijk.' Dick moest even gaan zitten om uit te lachen. 'Je doet net of de dood ermee gemoeid is . . . Ik word opgebeld door de typiste die zegt dat de firma Arloff en Co. daar is. Een onbekende persoonlijkheid vraagt naar mr. Velaz. Die is er niet. Wèl is er mr. Berkhage, de veelbelovende jonge medewerker van mr. Velaz. Die meneer zegt, dat hun zaak tegen Baenzl niet moet worden doorgezet, aangezien zij met Baenzl tot een vergelijk zijn gekomen. Of ik zo goed wil zijn de stukken zo spoedig mogelijk terug te zenden met de nota erbij. Full stop! Ik moet je zeggen dat het dramatische van het geval me enigszins ontgaat. Is er iets bijzonders aan?'

'O, nee, niets bijzonders, helemaal niet . . . Maar eh, zie je, ik vind het jammer, want het was nog al een mooie zaak . . . Ik bedoel, het zou een interessante procedure geworden zijn, voel je wel?'

Het klonk nogal lam en Dick vloog er dan ook niet in . . . Mej. Hemelrijk ving hem in de gang op. Zij was die brutaliteit van gisteren nog niet vergeten, maar sinds hij zo'n interessant filmavontuur had meegemaakt, was zij milder gestemd en van plan om hem voorlopig een beetje vergoelkend, zuchtend, moederlijk, toefefelijk te behandelen, net als Daisy Mayflower en dat brutale joch in 'De jacht naar geluk'.

'Er is opgebeld van het politiebureau, of u om vijf uur even bij de commissaris van politie wilt komen.'
'Jasses! Boe-àh! U hebt nou ook altijd vervelend nieuws'. Nu langzaam de ogen dicht, een voorzichtig zuchtje, een zweempje van een vermoeid glimlachje, ja, dat was de juiste houding.
'Verder is er een meneer Van Beek om u te spreken.'
'Is dat een nieuwe patiënt?'
'Ik heb hem nog niet hier gezien.'
'Dan moet u hem bij mr. Velaz binnenloodsen.'
'Hij vraagt speciaal naar u, anders had ik dat al gedaan.'
'Speciaal naar mij, dat is erg vleidend . . . Luister eens, jufvrouw, hebt u die dossiers vanmorgen opgeruimd?'
'Jawel?'
'Welke waren het?'
'Het waren er een stuk of twintig.'
'Ja, maar er lag er toch één open?'
'Nee, er lag niets open toen ik kwam.'
'Best! Schitterend! Dacht ik wel . . . Laat die meneer, die zo op mij gesteld is, maar komen' . . .

✱

'Gaat u zitten, meneer.'
'Dag luitenant. Ik dacht wel dat u het was.'
'Waarachtig, daar heb je onze ordonnans! Hoe is 't er mee, kerel?'
'Beroerd, luitenant.'
'Wat scheelt er aan?'
'U weet er alles van.'
'Ik weet er *niets* van.'
'U doet hier toch die procedure voor mijn vrouw?'
'Voor je vrouw? Hoe heet je vrouw dan?'
'Maria Gevers.'
'O, is dat Gevers tegen Van Beek? Die echtscheiding? God, kerel ben *jij* dat? Ik had er geen flauw idee van.'
Het donkere gezicht van Van Beek klaarde een beetje op.

'Dat had ik wel gedacht, luit, dan zou zoiets toch niet gebeurd zijn, als u het geweten had.'

'Wat is er gebeurd? Ik ben niet erg goed op de hoogte, zie je, want mr. Velaz behandelt die zaak.'

'Gisteren heb ik weer een groot papier gekregen van de deurwaarder en m'n patroon ook. Hier is het. Nou is waarachtig m'n hele loon in beslag genomen, dat gaat toch zó maar niet. Ik ben al bij mijn advocaat geweest, maar die zegt, dat er niks aan te doen is.'

'Hé, daar wist ik niets van, ik heb dit stuk wel gezien, maar niet zo precies bekeken. Maar luister eens, wij mogen hier eigenlijk niet met jou over de zaak spreken buiten je eigen advocaat om, dat noemen ze bij ons minder netjes.'

'Ik heb aan mr. Van Riemsdijk gezegd, dat ik naar u zou gaan, omdat ik u kende en hij vond het best, want hij kon toch niets voor me doen. Daar is toch zeker wel iets aan te doen, luit? 't Is toch te zot, dat ze iemand al z'n loon inhouden en hem maar laten verrekken van honger met twee kleine brakken.'

'Goeie dag! Heb je nog twee kinderen ook? . . . Het gekke van 't geval is dat het wèl mag. Kijk eens, als je begint te procederen, ben je nog niet gescheiden, ook al is je vrouw niet meer bij je, en moet je haar onderhouden. Nu kan de vrouw de grootste slet zijn en het grootste ongelijk hebben, maar dat komt pas vast te staan aan het eind van het proces, bij het vonnis, en voorlopig moet ze kunnen leven om te kunnen procederen. Dat je die zeven gulden per week moet betalen, duurt maar zolang als de procedure loopt. Als dat niet zo was, zou een vrouw, ook de beste, braafste vrouw feitelijk nooit kunnen procederen, omdat ze niet een jaar en nog langer op een houtje kan bijten. Laat eens kijken . . . harrejasses! Wat heb je dat laten oplopen! Twee en veertig weken maal zeven gulden, behalve de kosten. Ja, ik begrijp, dat je dat niet ineens kunt betalen. Maar nu komt het onplezierige, en dat is, dat het onderhoudskosten zijn. Van je loon kan gewoonlijk maar een klein gedeelte ingehouden worden, behalve als het

voor onderhoudskosten is, zoals hier. Dan is het hele loon naar de knoppen.'

'Mijn advocaat heeft me dat ook allemaal uitgelegd, maar daar gaat het niet over, luitenant. Dat wijf heeft uit zich zelf het lèf niet om me die das aan te doen, dat is een vuile advocatenstreek.'

'Dank je wel, Van Beek.'

'Ik bedoel daar u niet mee, luit, dat weet u wel. Die Velaz heeft dat zelf uitgeknoheld om er een paar duiten uit te slaan. We procederen allebei kosteloos.'

'Vertel me maar hoe alles gegaan is, kerel, en steek eerst eens op.'

'Als ik zo vrij mag zijn, dank u wel, luit... Nou, ik ben vier jaar geleden getrouwd. M'n ouwe luitjes waren er wel tegen, omdat ze nogal tamelijk zot was en geen al te beste naam had, maar dat mokkel stond me aan, ze was nog erg jong en ik dacht, als ze eenmaal getrouwd is en niks te kort komt, zal het wel zakken. Zolang we verkering hadden, was ze zo verdomd lief, dat ik me van alle praatjes niks aantrok en op 'n gegeven ogenblik was het mis en we moesten met de looppas trouwen. Dat was kort nadat ik afzwaaide. Afijn, ik kreeg die betrekking waar ik nou ben, — ik ben autogenisch lasser — een hele goeie betrekking is het, en ik dacht het zal wel loslopen. Maar zo gauw we getrouwd waren, werd ze narrig en vervelend; eerst dacht ik, 't komt, omdat ze in positie is, maar toen het kind er was, werd het nog veel erger. Ze stond meer voor de spiegel dan dat ze naar het kind keek en ze gaf veel geld uit aan sjiek. Nou verdien ik een hoog loon, ik ken m'n vak goed, al zeg ik 't zelf, maar we hielden niks over. Ik had altijd gedacht te sparen en voor mezelf te beginnen; van huis uit ben ik geen werkman, mijn vader is altijd kleine baas geweest. Toen het tweede kind moest komen, was er geen huis mee te houwe, d'r kwam geen fatsoenlijk woord meer uit. Dat kind is nu anderhalf jaar. Nu zowat een jaar geleden begon het spul. De hele buurt wist al màanden dat ze het met die vent hield, voordat ik er zelf maar aan dacht.

Ik kreeg briefjes zonder afzender en m'n vrienden van de fabriek waarschuwden me. Op een avond kwam ik thuis en toen ik me ging verkleeden vond ik op de slaapkamer een half afgebrande sigaar met een gouwe bandje erom. Toen wist ik genoeg. Die avond heb ik een keet gemaakt waar de honden geen brood van lusten, ik ben de deur uit moeten gaan, omdat ik bang was, dat er een ongeluk zou gebeuren en toen ik 's nachts thuiskwam, lagen de bloeien rustig te slapen en madam had alles wat ze grijpen kon meegesleurd en was vertrokken.

Een paar dagen later hoorde ik al, dat ze een kamer gehuurd had aan de haven, wel op d'r eigen naam, maar die vent is er steeds bij. Afijn, dat kunt u allemaal in de procedure lezen. Hij is zo'n soort handelsreiziger en doet zich voor als een hele meneer. Nou, ik wens hem proficiat met die fakkel . . . Maar ze heeft al die tijd op zijn kosten geleefd en ze ziet er nog heel wat sjieker uit dan toen ze nog thuis was. Geloof u maar niet dat ze iets te kort komt. Ik had ook nog heel wat rekeningetjes te betalen voor mevrouw, nadat ze weg was. Maar nog eens: ze heeft het lèf niet om me eerst met twee blagen te laten zitten en me dan een poot te laten uitdraaien van over de drie honderd gulden, en m'n baantje kwijt. Ze is wèl brutaal, maar dàt durft ze niet, want verdomme, ze zou moeten oppassen voor d'r hachje, dat weet ze wel. Nee luit, dat is een uitvinding van die collega van u en onder ons gezegd: mr. van Riemsdijk vindt het ook een verdomd vuile streek.'

' 't Is grijs-groen. Wat heb je met de kinderen gedaan?'

'M'n jongste zuster is al die tijd bij me in huis en wilt u wel geloven, dat die hummels er nou veel beter uitzien dan vroeger?'

'Je hebt het geschoten met je dierbare echtgenote, dat moet ik je toegeven . . . Wat het beslag betreft, zal ik voor je doen wat ik kan, maar je moet begrijpen, dat ik niet alles kan beloven. Ik heb hier een salaris bij die lieve vriendelijke meneer, hij is 45 jaar en ik 28, dus je weet er alles

van. Doe zo: ga morgenmiddag naar hem toe, als je tijd hebt tenminste.'

'O, ik kan altijd wel een uurtje weg. M'n patroon is nogal op me gesteld en wil me op alle mogelijke manieren helpen.'

'Des te beter. Als je bij hem hier naast komt en hij wil je met een kluitje in het riet sturen of hij zet een grote bek op, begin dan kwaad te worden en doe alsof je buiten jezelf bent van woede — hij is nogal bang, zie je —, zeg dat je je zult beklagen bij de deken, — goed onthouden: de deken van de advocaten — en zeg ook dat iedereen het vuil en doortrapt gemeen vindt. Als dat niet mocht helpen, zal ik er de boter nog wel eens bij doen.'

'Jawel, luit, dat zal ik doen, dank u wel. En nu zal ik maar opstappen, want er is veel werk op de fabriek.

Toen Dick een beetje over zijn ergernis heen was, wierp hij zich op zijn nieuwste pro-deo-zaakje. Het was een niet-alledaags geval en Velaz had hem aangeraden een oude, soortgelijke zaak te raadplegen, waarvan het dossier was opgeborgen in het archiefkamertje.

Het archiefkamertje grensde aan de slaapkamer van Velaz. Het was meer een grote kast dan een kamer, er viel geen daglicht in en de enige opening — behalve de deur — werd gevormd door een luchtrooster, die hoog in de muur was aangebracht en uitkwam in de slaapkamer. Links en rechts tegen de muren waren rekken getimmerd, waarin de talrijke afgewerkte dossiers sluimerden. Verreweg de meeste waren nog van de voorganger van mr. Velaz, iemand die zijn 40-jarig advocatenjubileum gevierd had en van wie Velaz ruim 10 jaar geleden de praktijk en het kantoor overnam. Dick noemde dit vertrek het 'lijkenhuisje', want steeds als hij er binnenkwam leek het hem alsof de talloze begraven, doch onverzoende twisten een soort lijklucht afgaven. De stoffige stapels papier waren 'geconserveerd menselijk leed' en als hij een beetje te lang in deze catacombe bleef, kreeg hij dikwijls een aanval van weerszin in zijn beroep.

Ditmaal werd zijn aandacht echter afgeleid.

Door de luchtrooster kwam gedempt de opgewonden, vet-tige stem van Velaz. Dick begreep er aanvankelijk niets van en dacht dat de man hardop in zichzelf sprak, tot het hem inviel dat er op de slaapkamer een telefoontoestel stond. Dick grinnikte... De gladjanus telefoneert op z'n slaapkamer om niet gehoord te worden en nu wordt hij toevallig nog beter gehoord dan anders. Doe maar gewoon, manneke, dan doe je gek genoeg... Brokstukken van het gesprek drongen tot hem door en aan de toon was het duidelijk, dat Velaz ruzie maakte met iemand, waarschijnlijk de jarenlange vriendin, die in Den Haag woonde en er verantwoordelijk voor was, dat zijn chef dikwijls, zoals gisteren, niet op het kantoor overnachtte. Een twist tussen 'jonge' verliefden interesseerde hem niet en hij zocht naar het nummer van het dossier...

Opeens stond hij roerloos en hield de adem in...

'...nog honderd kerels sturen... vinden toch niets... proberen me bang te maken... komt niet uit dat dossier... anoniem toegezonden... naar goedgevonden mee te handelen... nog drie dagen, denk erom nog drie dagen... o, neen? ... de kamer ervan denken, om niet te spreken van de curator van de I.H.M. ... crediteuren... hallo?... hallo?'

Hij hoorde Velaz heel hoog, venijnig en afstotelijk gichelen, dan werd de telefoon hardhandig weggelegd.

Dick trok snel en zacht de deur van het 'lijkenhuisje' dicht en luisterde hoe Velaz van zijn slaapkamer naar zijn kantoor ging. Toen zocht hij snel het oude dossier en ging geruisloos naar zijn kamer terug.

Het 'pro-deo-zaakje' vlotte niet erg.

✱

Alvorens naar het politiebureau te gaan, kwam Dick even bij de drie typisten op bezoek, om naar gewoonte de map 'uitgaande stukken' even in te zien.

'Weten de jonge dames dat de stukken van Arloff tegen Baenzl moeten worden teruggestuurd?'

'Ja, meneer Berkhage', zei Henkie Dils, de jongste der Drie Gratiën, 'ik ben er mee bezig.' Ze stak glunderend een bundel papier op.

Dick floot hoog, vals en lang. De Gratiën keken verwonderd op. Juffrouw Hemelrijk had voor de zoveelste maal andere opvattingen omtrent de manieren, die een jong advocaat passen.

Berkhage merkte niets. Hij staarde naar de gestyleerde adelaar op de briefhoofden van Arthur Baenzl, Stuttgart...

Zijn hoofd liep om.

✱

Op het politiebureau werd mr. Berkhage ontvangen door Pierman, die bij wijze van groet breed en wèloverwogen grijsde.

'Hebt u het avondblad al gezien, meneer Berkhage?'

Dick schudde neen.

Toen de rechercheur hem een blad voorhield, maakte hij zich schuldig aan een zéér onbehoorlijke uitdrukking...

'Hoe komen ze aan die foto?'

'Vraagt u dat maar eens aan uw kostjuffrouw,' meende Pierman. 'Overigens hebt u uw zin, want meneer Karelsen is helemaal niet te spreken over de 'scherpzinnigheid' en het 'goede inzicht' en de 'leiding' van Pierman.'

'Lekker! Maar wat kom ik hier eigenlijk doen?'

Pierman knipoogde ondeugend.

'Confrontatie. Meneer Karelsen heeft vanochtend opdracht gegeven om onze beste klanten op inbraakgebied even op te halen. Ik heb een heel mooie verzameling bij mekaar gezocht voor u. Ze hebben natuurlijk allemaal een prachtig alibi.'

'Wat is dat nou voor kolder? Denkt die meneer nou heus, als ik die vent zo goed gezien had, dat ik dan op z'n kolenschop zou gewacht hebben? Wat een geniaal idee: confronteren! Weet u wat de politie moest doen? Het misdrijf reconstrueren op deze manier: Meneer Karelsen gaat niets

kwaads vermoedend in het donker de typistenkamer binnen en ik ga met een kolenschop achter de deur staan. En dan zullen we eens zien of hij me later herkent. Ik denk dat hij zich zelf niet eens meer zal herkennen.'

'Ja, meneer, *u* mag zoiets zeggen, maar orders zijn orders, u bent in dienst geweest, dus u kent dat. En zo helemaal overbodig is het niet. U doet maar net alsof u serieus naar de dader zoekt en ik let op de gezichten. Als er eentje bij is, die een beetje te overdreven onverschillig doet, ga ik eens wat verder peuteren in zijn prachtig alibi.'

De confrontatie leverde niets op. Inspecteur Karelsen was niet bij de plechtigheid aanwezig.

III

Henkie Dils had een vrije middag, Truus was naar de Bank en zo zat Alida Hemelrijk alleen, beet op haar potlood en staarde in de ruimte. Het bioscopisch avontuur, dat zich in diezelfde kamer had afgespeeld, liet haar niet los. Zij stelde zich voor hoe zij toevallig binnenkwam en de bewusteloze daar zag liggen. Hoe ze van schrik grote ogen zou opzetten, — (haar ogen waren toch zeker zo groot als die van Lola Carini, misschien niet zo zwart, maar dat zag je niet op de film) — ze zou neerknielen bij de arme mishandelde, een paar elegante tranen vertonen en voorzichtig zijn hoofd in haar beide handen oplichten, dan heel zacht en teder zijn haar achterover strijken, dan zich langzaam over zijn gezicht buigen en... Maar voor ze zo ver kwam, was Dick Berkhage reeds lang veranderd in Gordon Rivertree, die ze eigenlijk tòch nog sympathieker vond dan Fedor Werner...

Met een schokje was ze weer uit Filmland op het kantoor terug, er was wéér ruzie op de kamer van mr. Velaz. Daar straks was er ook al een hevig lawaai geweest met die Van Beek, die gisteren bij dat joch geweest was. Die was met een rode kop en vloekend weggegaan, Berkhage was hem — zeker uit nieuwsgierigheid — nagelopen en die twee hadden aan de buitendeur nog even samen staan praten. Ze stond op en zette voorzichtig de deur op een kier.

O, ditmaal waren het de heren advocaten zelf die elkaar in 't haar zaten. Hoor toch eens, wat kan dat joch een keel opzetten, 't leek wel een kapitein van een sleepboot!... '... je bent nog een veel te jonge vlegel om mij de wet voor te schrijven, versta je wel?'

'En ik ben ook veel te jong om aan dergelijke vuiligheden mee te doen, versta je wel? Dus de volgende maand ben ik vertrokken. Maar je moet uitkijken vriend, want je zou er je hachje wel eens bij in kunnen schieten; pas maar op dat je vandaag of morgen niet een scherpe pieper door je donder krijgt!' Berkhage knalde de deur dicht en ging met grote, woedende passen naar zijn eigen werkkamer.

Juffrouw Hemelrijk trilde van opwinding. Dat was nog eens nieuws en die twee nesten, die zo met hun meneer Berkhage dweepten, wisten er niets van. Die sukkels dachten, dat het de juiste manier was om maar aanstonds op al zijn grapjes in te gaan en direct te laten merken hoe verrukt ze waren over zijn geestigheden. Nee, dat wist ze wel beter. Je moet een man op een afstand houden en ernstig blijven, hem zijn minderwaardigheid laten voelen en tonen, dat je er op stond om als dame behandeld te worden. Je moet een man zover krijgen, dat hij verlegen en schuchter en hulpeloos verward is, net als Ralph Hunter tegenover Dolores Rivera in *Braziliaanse Nachten* . . .

Wat dat betreft voldeed Jim wel, zijn manieren stonden haar goed aan. Hij was stil maar hevig verliefd en aanbad haar — dat wist ze zeker — zonder zich te durven uiten. Ze deed natuurlijk heel gewoon, alsof ze niets merkte en was alleen maar vriendelijk beleefd tegen hem. Hij was toch haar genre niet: veel te klein, en dan hield ze meer van blond. En dan die bril met die dikke glazen, dat je haast zijn ogen niet zag. Nee, niets voor haar. Maar het was prettig om zo aanbeden te worden en je alle mogelijke attenties te laten welgevallen met een air alsof het heel gewoon was. Als hij maar op een afstandje bleef. Van een zoentje aan de deur kwam voorlopig nog niets, afijn, dat probeerde hij ook niet. Hoe eerbiedig en belangstellend had hij gisteravond geluisterd, toen ze vertelde van die inbraak; alles wat haar maar enigszins aanging, interesseerde hem geweldig. Wist ze maar hoe hij er voor stond. Hij was nogal royaal met geld, maar hij zei toch, dat hij op een kantoor was. Dat zegt tenslotte niet veel, Berkhage

is eigenlijk ook maar op een kantoor. Ze vroeg natuurlijk niet verder, hij moest niet gaan denken, dat het haar iets kon schelen. Als hij nu erg rijk was en een sjeke wagen kon houden, zou ze zich natuurlijk nog eens bedenken, want dat kantoor begon haar knapjes de keel uit te hangen. Ze had al op een advertentie geschreven in de Saturday Evening Courier, waarin hun, die zich geschikt voelden voor filmactrice, verzocht werd hun portret in te zenden met opgave van genoten onderwijs, levensloop en tegenwoordige positie. Ze hoopte dat er nu maar niet te veel fouten in haar Engelse brief stonden.

Als dat toch eens iets werd!

Nou, Berkhage was dus de volgende maand verdwenen, lekker! Kwam er nu maar eens een type, dat wat meer smaak en wat betere manieren had en die zag, dat zij toch heel wat anders was dan die twee wichten en heel wat meer dame . . .

Dat joch zag er toch eigenlijk niet onaardig uit, hij had een heel goed figuur, beslist sportief, en in 't begin dacht ze, dat hij wél haar genre was. Maar al dadelijk begon hij zo'n onverschillige toon aan te slaan, hij deed steeds alsof hij haar niets bijzonders vond en behandelde haar als een klein kind van een boerendorp en dat verdroeg ze niet . . .

Of zou dat misschien maar aanstellerij zijn om te verbergen dat hij épris van d'r was? Want eergisteren had hij haar toch voor de voeten gegooid, dat ze met Jim 's avonds door het park wandelde. 't Klonk werkelijk net alsof hij jaloers was en meer wou horen over Jim. Zocht hij een smoesje om erachter te komen of ze werkelijk verloofd was? 't zou haar een zorg zijn, over een maand was hij toch weg . . .

De overpeinzingen van juffrouw Alida werden luidruchtig onderbroken door Truus, die met een kleur van opwindung, in een wolk van frisse lucht de kamer binnenvloog. Met een zwaai rukte ze de wollen muts van het hoofd, zodat de wilde haren meezwierden. Ze hijgde.

'Stel je vóóóór!! Daar is een knul me vanaf de Bank tot hier voor de deur achterna getippeld! En een hoop zotter-

nij als ie me verteld heeft! Ik kon me haàst niet meer goedhouden. Hij zei dat . . .'
'Och kind, stel je niet zo aan. Denk je dat het wat bijzonders is, als je op straat door een aangeklede bootwerker wordt lastig gevallen?'
'Het was helemàal geen bootwerker, het was een keurig net ventje, hij . . .'
'Hou nou op en laat me doorwerken.' Truus stak snel een knalrode tong naar het afgewende gezichtje van *Het Rijk der Hemelen*, zoals meneer Berkhage 'dat spook' noemde. Nou krijgt ze lekker geen zuurtjes, die kwaje kat. Denkt dat zij alleen maar sjans mag hebben.

Dick Berkhage had zijn gelijkmoedigheid weer gauw terug en glimlachte over de heftigheden, die hij Velaz in het gezicht geklaroend had.

De schietoefeningen aan het slot leken veel op dorstoneel en toch zal dat het enige zijn wat indruk maakt. Ook is het maar goed, dat ik even doorgebeten heb en het Velaz-avontuur binnenkort afgelopen is. Ik gaf hem nog net op tijd de bons, anders had hij het gedaan, ik was hem maar een halve lengte voor, dat voelde ik . . .

Maar wat nu, amice? Zelf vestigen en twee jaar op één cliënt wachten? Ik kan moederke Mikmak niet op zoveel kosten jagen. Misschien komt er in die anderhalve maand, die ik nog met zijnedelgestrengte moet doorzeulen, wel iets opdagen . . .

Hij stapte opgewekt door de halfdonkere straten in het prettige vooruitzicht van na lange jaren weer eens een borrel te drinken met Karel Arloff, zoals afgesproken was. Van buiten door de vitrines zag hij zijn vriend al zitten . . . Vent, lach niet, denk je dat ik het lollig vind om nu weer *jouw* variaties op die kolenschap te horen? . . .

Karel keek hem aan, zei geen woord en lachte zó overtuigend en hartelijk, dat hij moest meedoen. Ze lachten tenslotte allebei zó uitgelaten, dat het gehele deftige borreluur in 'De Kroon' geërgerd of geamuseerd, al naar de meerdere

of mindere voorraad gal, opkeek. Ze kwamen toch tot bedaren.

'Koop toch een bolhoed en neem een borrel,' zei Karel.

Dick wist aanstonds, dat het gehele incident met deze zotte lachbui gesloten was en hij kreeg een gezellig warm gevoel om zijn hart. Die Karel was nog altijd een vent om mee uit vissen te gaan. Dat was de school van het goeie ouwe Veldleger. Hij voelt, dat ik langs alle kanten doorgezaagd moet zijn over dat stomme gevalletje en daarom houdt hij zijn bek en lacht. Fijne vent! . . .

'Laten we ophouden want je doet me zéér,' zei Karel en veegde zich de tranen af.

'Het is eigenlijk te zot, zo'n Kanakken-lach hier in dit plechtig oord.'

'M'n zusje kon niet meekomen. Vader is gisteren beroerd geworden.'

'Toch niet ernstig?'

'Hopelijk niet, zware hoofdpijn en zenuwen overstuur. Gistermiddag is hij op zijn kantoor ineens duizelig geworden en naar bed gegaan. Verdomd gek, want voor zover ik weet is het de eerste keer dat hij ziek is. Ik kan me niet herinneren, dat hij ooit over iets geklaagd heeft, laat staan dat hij in bed kruipt. Van mijn moeder zijn we 't gewend, ze heeft één zwak hart en we moeten heel voorzichtig met haar omgaan. Maar de oude baas is altijd ijzersterk geweest. Het is een soort revolutie in huis, dat hij een dag op bed ligt. 't Gekke van 't geval is, dat hij gedurende de hele procedure met de Internationale Handels Maatschappij, waarvan z'n hele hebben en houwen afhing, steeds even kalm en rustig is geweest en nu hij de zaak gewonnen heeft, is hij springerig van de zenuwen.'

'De reactie, natuurlijk.'

'Dat kan zijn . . . Hééé, Roel, jij hier? . . . Wil de menigte even kennismaken? Meneer Berkhage en meneer Tan, de rechterhand van de ouwe heer en kind-aan-huis bij de familie. De heer Berkhage een oude vriend.'

'Aangenaam, meneer Berkhage, ik heb al van u gehoord.'

'Meneer Tan, alles wel?'

'Dank u. Stoor ik de heren in een wetenschappelijke bijeenkomst?'

'Integendeel, kom bijzitten.'

De heer Roelof Tan was duidelijk een Indo, al had hij een zeer Europees gezicht . . . Een intelligent gezicht, vond Berkhage, er gaat rust uit van zo'n type. Ik geloof, dat ik hem al eens meer gezien heb, misschien ook niet, want die bruine broeders lijken zoveel op elkaar . . .

Tan ging geruisloos naar de kapstok, hing zijn dikke ulster op, streek zorgvuldig de mouwen glad en haalde het een en ander uit de zakken. Nu zag hij er zeer tener, maar pezig en taai uit.

'Die Tan is een genie om beroerd van te worden,' zei Karel.

'Die knul is onmenselijk handig.'

'Hij ziet er naar uit, dat hij niet suf geboren is.'

'Zeg Roel, kom je van huis? Hoe is 't met de ouwe heer?'

'Iets beter, 't zal wel loslopen. Over een paar dagen is hij weer helemaal opgeknapt, dat verzeker ik je.'

Berkhage keek verwonderd op. Wat klonk dat gedecideerd en wat vonkten die ogen!

'Meneer Berkhage, u was een belangrijk onderwerp van gesprek bij ons op het kantoor. Juffrouw Arloff was bepaald opgewonden over uw ongeval. Ik moet u de groeten doen, het speet haar dat ze niet kon komen.'

'Dank u zeer. U wilt ook zeker wel mijn dank overbrengen voor haar belangstelling?' (Is hij jaloers, nee toch? Ik krijg geen hoogte van hem.)

'Overigens geens nieuws?' vroeg Karel.

'Ik heb wel nieuws, maar dat zal de heren slechts matig interesseren. Eind volgende maand is de sympathieke samenwerking tussen Velaz en mij afgelopen.'

'Hee, dat is tenminste nieuws! Is het niet meer te harden met die meneer?'

'Nu ik dat hoor, voel ik me geroepen om u een sigaar te offreren,' zei Tan en stak Dick zijn koker toe.

'Dank u zeer. Wat bedoelt u, kent u Velaz?'

'Niet persoonlijk. Maar als je in zaken bent, hoor je wel het een en ander. Ik ken ook nogal een aantal advocaten. Staat uw besluit vast, of verandert het misschien nog?'

'Als het niet vast stond, zou ik het nu nog niet vertellen, want ik heb hem nog geen uur geleden de zak gegeven.'

'Dan kan ik u zonder bezwaar iets vertellen wat ik uit zeer betrouwbare bron weet. President Jolke heeft zich tegenover een van de oudere advocaten erover uitgelaten, dat de jongeman Berkhage daar niet erg op zijn plaats was, hetgeen een compliment is voor die jongeman. Maar u zult zelf wel gemerkt hebben, dat Velaz niet zo erg fraai staat aangeschreven.'

'Mij heeft natuurlijk nooit iemand wat gezegd, u bent de eerste. Dat is het juist, ik heb alles zelf moeten onder vinden. Het gaat in zo'n geval juist als in een huwelijk. De hele stad weet dat de vrouw een vrijertje heeft, alleen de goeie man zelf weet het niet. — Maar met dat al staat de jongeman Berkhage volgende maand op de keien. Het is verduveld lastig om aan een plaatsje te komen op een fatsoenlijk advocatenkantoor, waar iets omgaat.'

'Bestaan er werkelijk zulke advocatenkantoren?' vroeg Karel hatelijk. 'Waarom begin je niet voor je zelf; ken je 't vak nog niet voldoende?'

' 't Vak ken je nooit voldoende, maar dat is het ergste niet. Je kunt, als je ergens geen weg mee weet, altijd een oudere confrère te hulp roepen, die je steeds con amore haarfijn uitlegt hoe hij het zelf zou doen. Dat is een goeie ouwe gewoonte en de ouwe heren staan er zelf erg op. — De kwestie is, dat er te veel dubbeltjes mee gemoeid zijn. Je moet het een paar jaar kunnen uitzingen voor je er op moogt rekenen iets te verdienen. Al die tijd heb je een kantoor nodig op een beetje behoorlijke stand, een telefoon, een typiste — niet zozeer om te typen, als wel om de deur open te trekken — om verder maar niet te spreken over de vele kleine kosten. Ik heb geen rijke ouwe heer, zoals jij. Mijn vader is al tien jaar dood en m'n moeder leeft van een kapitaaltje van voor de oorlog. De goeie ziel

zou me best willen helpen, maar ik vertik het om haar op nog meer kosten te jagen. Als het niet lukt, probeer ik in Indië een baantje te krijgen.'

'Het zal veel beter aflopen dan u denkt,' zei Tan met weer die sterke overtuiging in zijn stem, alsof hij meer wist, dan hij wilde zeggen. En daarbij het jolige gezicht van de oom, die geheimzinnig doet over de verrassing, die hij voor het neefje heeft meegebracht. Dick moest erom lachen.

'Hebt u een speciale reden om dat te denken?'

'Nee, maar we kunnen u wel een handje helpen, nietwaar, Karel? De ouwe heer Arloff beschikt nogal over relaties, zowel in de handel als in de politiek.'

'Zo, doet hij ook aan politiek?'

'Wist je dat niet? Hij is al ruim twaalf jaar lid van de Eerste Kamer.'

'Och kom, is dat óók weer jouw vader? Ik wist wel dat er een Arloff in de Kamer zat, maar verder niet. Nou, als de heren iets voor me kunnen doen, heel graag natuurlijk. Ik geloof graag dat Indië een buitengewoon mooi land is, maar voorlopig is West-Europa goed genoeg voor mij.'

★

Na een erg gezellig borreluurtje in 'De Kroon' ging Berkhage eten in 'Silver-Grill', waar hij niettegenstaande deze dure naam voor een zeer voordelig prijsje geabonneerd was. Hij dacht aan Tan. Werkelijk iets bijzonders, vond hij. Dat is een kerel met persoonlijkheid, hij heeft een plezierige invloed over zich en schijnt bij Arloff heel wat te betekenen...

Dus de jonge dame liet zich verontschuldigen omdat Pappie ziek was. Verschrikkelijk ouwerwets, ik mag dat wel. Van zijn dochter zal de ouwe heer geen zenuwberoerte krijgen, lijkt me...

Ik voel me werkelijk een beetje opgelucht over m'n zwarte toekomst en eigenlijk om niets, alleen omdat Tsing Tau Tan er zo gerust over was. Die man moest zich vestigen als hypnotiseur, zo iets als Coué...

Aan tafel kwamen hem de gebeurtenissen van de laatste dagen weer voor de geest en trachtte hij enige samenhang te vinden.

Ten eerste: een inbreker hield zich bezig met het dossier Arloff tegen Baenzl.

Ten tweede: Velaz is kalm als hij opgewonden moet zijn en omgekeerd. De inbraak laat hem ijskoud en de naam Arloff doet hem bijna ontploffen.

Ten derde: om niet gehoord te worden telefoneert hij van uit zijn slaapkamer op een smerige dreigende toon met iemand die meer van de inbraak weet en heeft het over de Internationale Handels Maatschappij.

Ten vierde: De andere Arloff heeft geen kinderachtige procedure gevoerd met de I.H.M.

Hangt dat allemaal samen of niet? — Hij schoot in een lach . . . Voorlopig lijkt het veel op het rekensommetje, dat kapitein Briseko opgaf aan de kwartiermeester: De trein is 100 meter lang en loopt 60 km per uur, hij vertrekt om 10 uur uit Amsterdam. Hoe oud is de machinist? . . .

Na het eten ging hij uit verveling naar een bioscoop, omdat thuis de kachel wel niet zou branden, want er heerste een soort oorlogstoestand. Juffrouw Marie was zwaar beledigd en pleegde lijdelijk verzet. Ze was er erg trots op geweest, dat *zij* er voor gezorgd had, dat zijn portret in de krant kwam en wat kreeg ze voor dank? Een keel had hij opgezet alsof ze een moord begaan had en haar bovendien uitgescholden voor 'vampier' en 'avonturierster'. Ze kon best een grapje verdragen, 'vampier' was nog tot daar aan toe, maar 'avonturierster' ging een beetje te ver, wat dacht die snotaap wel? Aan z'n ontbijt en z'n 'luns' zou hij het merken. Ze sprak niet meer dan heel hoog nodig was en om z'n gijntjes lachte ze niet meer, tenminste niet dat hij het zag.

Toen Dick even over elven voor zijn huisdeur stond — er waren twee deuren, een voor boven en een voor de winkel —, zocht hij met stijgende verbazing in alle zakken naar zijn sleutels. Verdwenen! Ik heb ze toch meegenomen

van het kantoor, daar ben ik zo goed als zeker van. Misschien heb ik ze ergens laten vallen . . .

Hij ging terug naar 'De Kroon', vandaar naar 'Silver Grill' en ten slotte naar de bioscoop. Nergens waren sleutels gevonden en zo stond hij tegen twaalfen weer voor de deur met het prettige vooruitzicht de verstoorde juffrouw Marie uit haar maagdelijk bed te moeten bellen.

Een schuchter belletje en na een paar minuten ging het luikje in de deur voorzichtig open. Met een hoop kwaadaardig ijzerwerk in het haar tuurde de veertigjarige maagd kippig naar buiten.

Dick dacht, dat hij stikte.

Het luikje vloog met een nijdige klap dicht, dan ging de deur op een kier met juffrouw Marie half erachter in een korte, gebloemde kimono en daaronder een oneindig lange, witte nachtjapon.

'Och, arme lieveling, moest je uit je bedje komen?'

'Zo, 't is mooi hoor, dat moet ik zeggen, nou beginnen ze al 's nachts dronken thuis te komen óók.'

'Nee, lekkere schat, ik ben niet dronken, ik ben alleen maar verrukt, omdat je er zo gevaarlijk charmant uitziet.'

Hij stak overdreven teatraal de armen op om haar te omhelzen.

Met een ondeugend gilletje vloog ze in haar witte sleep de trap op . . . Je kon niet kwaad zijn op dat kreng . . .

IV

'Daar heb je 't gedonder al,' bromde Berkhage. Vanaf de hoek van de straat zag hij de Drie Gratiën in een opgewonden bundeltje aan de deur van het kantoor staan. Zodra ze hem zagen, begonnen Truus en Henkie met hevig schoolmeisjesplezier te lachen, terwijl 'Het Rijk der Hemelen' minachtend op een paar meter afstand haar koel profiel liet bewonderen.

Het mitrailleurvuur werd terstond met twee stukken geopend.

'Och meneer Berkhage, goed dat u komt, we kunnen er niet in!'

'Meneer Velaz is er niet!'

'En in de gang is het licht nog aan, kijkt u maar daar boven de deur!'

'En hij had nog wel gezegd, dat we voor ontbijt moesten zorgen!' zei Henkie en zwaaide met kadetjes.

'En nu is ie d'r toch niet, want we hebben wel zes keer gebeld!'

'Dan ziet het er naar uit, dat we een vrije dag hebben, want ik heb geen sleutels.'

'????!!!!'

'Gosje, bent u ze verloren?'

'Hebt u ze op kantoor laten liggen?'

'Weet ik niet, ik vrees, dat ik ze verloren heb.'

'Guns!'

'Vreselijk!'

'Weet een van de dames, wie die nieuwe sloten gemaakt heeft?'

'O, jaaa, dat weet ik, dat is Wouters in de Van Heelstraat.'

'Wouters in de Van Heelstraat, dan ga ik even bij onze bovenburen opbellen.'

De bovenburen bestonden uit de 'Soieries Lyonnaises', een importfirma, die de hele verdieping als kantoor had. Meester Berkhage kon met zeer veel genoegen telefoneren en was tot wederdienst bereid . . .

'O meneer, dat treft u. De sleutels, die bijbesteld waren, zijn net vanmorgen aangekomen, ik zal direct de jongen op de fiets sturen, in vijf minuten hebt u ze.'

'Dat is dik in orde,' meende Berkhage.

Even later kwam de jongen-op-de-fiets, hij tikte aan zijn pet voor het dubbeltje en Dick kon de kippen in het hok laten.

Op zijn kamer stond hij even verbaasd te kijken. 'Daar liggen ze, meneer,' riep Henkie om de hoek van de deur. Midden op het groene laken van zijn schrijftafel lag zijn sleutelring hem aan te staren. De meisjes liepen kakelend van de ene kamer naar de andere, het gekakel werd steeds heviger en na een poosje klopte Truus aan, op de voet gevolgd door Henkie.

'Och meneer Berkhage, komt u toch eens kijken.'

'De overjassen en de hoeden van meneer Velaz hangen nog allemaal aan de kapstok.'

'Gewoonweg griezelig!'

'Ik word er gewoon akelig van.'

'M'n lieve, beste jongedames, maak toch niet zo'n drukte om niets. Meneer Velaz zal zich verkleed hebben en uitgegaan zijn.'

Hij volgde de twee opgewonden kinderen in de gang. Truus draafde vooruit en klopte op de slaapkamerdeur, met zo'n angstig vingertje, dat men zou denken, dat het een gloeiende plaat was.

'Zeg, goeie ziel, doe nou niet zo gewichtig en maak die deur open,' riep Berkhage, die met grote passen volgde. Onweerstaanbaar nieuwsgierig, doch met grote angstogen, duwde Truus voorzichtig de deur open. Door de spleet viel een gele lichtschijn op haar gezicht.

Dan gilde ze huizen-hoog. Zwaaiend op slappe knieën hield ze zich met beide handen aan de deurknop vast, de ogen star. Henkie, die volstrekt niets gezien had, gilde uit sympathie mee en rende terug naar de typistenkamer, waar ze hard tegen Alida Hemelrijk aanbotste, die haar driftig opzij duwde. Een drama? Daar moest Alida bij zijn! Dick moest Truus opzij schuiven om te kunnen zien. 'Goeie hemel!' schreeuwde hij en zijn stem klonk inderdaad als een claxon.

Juffrouw Alida zag, hoe Truus de deurknop losliet en kirrend als een tortelduif in elkaar zakte, ze had nog net de tijd om jaloers te worden, omdat nu juist *die* meid gelegenheid had om flauw te vallen.

Dick stond een ogenblik verstijfd, dan trok hij met een ruk de deur dicht. Verwilderd keek hij Alida Hemelrijk aan, alsof hij haar voor het eerst in zijn leven zag.

'Niet naar binnen gaan en de deur dicht laten.' Dan knielde hij neer en hief Truus in zijn armen op.

'Haal een glas water,' commandeerde hij en droeg het bewusteloze meisje naar de werkkamer van Velaz, waar hij haar voorzichtig op het tapijt legde. Akelig, dat dooie witte gezicht van zo'n kind, dat altijd licht en druk doet. Henkie kwam zenuwslikkend toegelopen.

'Wat is er, wat heeft ze, is ze dood?'

'Néééé, zeur niet, ze is flauwgevallen.'

Hij ging dwars over het meisje staan, greep haar onder de heupen en lichtte die hoog op. Het hoofd en de armen hingen slap op de vloer.

'Maar meneer, wat is er dan toch gebeurd?' smeekte Henkie.

'Meneer Velaz heeft een ongeluk gehad.'

'Is ie dood?'

Dick gaf geen antwoord, hij keek hoe het bloed weer langzaam naar het hoofd vloeide. De witte lippen kleurden zich weer, het meisje draaide pijnlijk met het hoofd en zuchtte.

'Waar blijf je nou met je water?' schreeuwde hij.

'Hier!' snauwde Alida Hemelrijk terug en zette nijdig een glas water op de schrijftafel. Ze wist nu zeker dat ze hem haatte. Niets had ze gezien op de slaapkamer, alleen dat de gordijnen dicht waren en het licht brandde, toen trok de vlegel gauw de deur voor haar neus dicht. Wat een drukte over die flauwgevallen gans! . . .

Henkie had terstond het glas weer opgepakt en knielde snikkend naast haar vriendinnetje, zodat er telkens een scheutje water uit het glas wipte. — O, die begint zich ook al uit te sloven, die idioot, vond Hemelrijk.

Berkhage tilde zwetend het meisje op en zette haar in de fauteuil, nam het hoofd in beide handen en wreef het gezicht en de slapen. — Alida ergerde zich verschrikkelijk, het meest over zichzelf.

'B . . . b . . . bloed . . . , allemaal bloed . . . , is ie dood?' meldde Truus.

'Blijf maar rustig stil zitten. Hier, drink eens.' Haar tanden klapperden tegen het glas.

'En nou blijven jullie van die slaapkamer af, hoor je? Eén dooie is voorlopig genoeg!'

Zelfs Alida Hemelrijk stond hem met open mond stom aan te kijken. Dus Velaz was werkelijk dood?

Toen greep hij de telefoon.

✱

Rechercheur Pierman en de dokter kwamen tegelijkertijd. 'Dag meneer Pierman. U is zeker dokter Wagenaar? Mijn naam is Berkhage. Willen de heren maar even volgen? Ik heb alles gelaten zoals het was, alleen de deur is even open en dicht geweest.' . . .

'Die man is al urenlang dood,' zei de dokter.

Velaz lag met een verwrongen, blauw-bleek gezicht gekleed op het bed, het doorschoten hoofd in een wijde kring bloed, dat reeds begon te drogen. Langs de afhangende rechterarm was bloed gesijpeld en had een kring gevormd op de grond. In dat plasje, vlak bij de rechterhand, die

met de vingertoppen bijna de vloer raakte, lag een browning-pistool.

'Als de goeie man toch dood is,' zei Pierman, 'willen de heren dan zo vriendelijk zijn om even in de gang te gaan staan? Loopt u alstublieft voorzichtig, want ik moet de vloer afzoeken.'

Op hun tenen en met grote passen stapten ze naar de deur. Net een paar ooievaars, dacht Dick, niettegenstaande alles. 'Lijkt zo nog al aardig op zelfmoord,' meende de dokter. 'Toch geloof ik er voorlopig niet aan.' Pierman keek op. 'Waarom niet, meneer Berkhage?'

'Ja, wat zal ik zeggen?? Ik vind het een beetje griezelig om over hem te praten bij zijn lijk. Hij was niet een man met zoveel moed om zelfmoord te plegen, als daar tenminste moed voor nodig is. Geweldig bang en een hevige angst voor alle fysiek geweld. Hij kwam niets te kort en sentimenteel was hij helemààl niet, integendeel. Ik kan me ook niet voorstellen hoe hij aan dat pistool komt, dat zie ik nu voor het eerst.'

Pierman schreef met de bekende vaart, zijn ogen schoten van links naar rechts. Dan bukte hij zich en zocht nauwkeurig met behulp van een zaklantaarn onder de kasten en het bed.

✱

'Inspecteur Karelsen komt direct. Kan ik even telefoneren?' Op hetzelfde ogenblik werd er gebeld en de Sinterklaasneus kwam gewichtig binnen.

'Is alles zo gelaten? Niets aangeraakt?' vroeg hij dreigend aan niemand in het bijzonder.

Dick zei niets en Karelsen keek hem nijdig aan.

'Nee, meneer, alles is in orde,' zei Pierman om de storm te bezweren, 'we zullen nu maar eens naar het venster kijken, de vloer heb ik al onderzocht.' Hij trok de gordijnen opzij en opende de ramen van het venster, dat uitkwam op een binnenplaats tussen hoge muren.

'Er is niet veel gaande langs deze kant, het stof ligt nog netjes op z'n plaats.'

'Hou nou maar op, Pierman, het is duidelijk genoeg te zien dat hier sprake is van een gewone zelfmoord. Zijn er sporen van braak?'

'Nee meneer.'

'Nou, bel dan maar gauw op naar de Geneeskundige Dienst. Een foto zullen we maar niet laten maken. Dek het lijk toe en kom mee hier naast, dat we de verklaringen opnemen.' Karelsen verliet de akelige kamer en voegde zich bij de heren in de gang. Pierman sloot hoofdschuddend de deur en naderde een beetje bedremmeld.

'Een ogenblikje alstublieft meneer, ik wil graag aannemen dat het zelfmoord is, zo gauw als de huls gevonden wordt.'

'De huls? Wat voor huls?' snauwde Karelsen en Dick vermaakte zich kostelijk.

'De huls van de afgeschoten patroon moet daar toch ergens weggesprongen zijn,' zei de Sombere, als smeekte hij om vergiffenis. De Sinterklaasneus kreeg een kleur, Pierman keek slechts even naar Dick, wiens ogen dansten van pret.

'En, dokter,' ging hij schuchter voort, 'zoudt u straks de wond even willen bekijken? Ik kan geen geschroeiide plekken vinden aan het hoofd en bovendien zit die wond zo vreemd naar achteren.'

'Geen geschroeiide haren!' galmde Karelsen, die thans het zonnige kantoorvertrek bereikt had en zich daar beter thuis voelde. 'Dan is het moord. Direct alle maatregelen nemen. Niemand van het personeel verlaat het huis. De centrale recherche moet bericht hebben en het parket en de deskundige geneesheer. Geen afgeschoten patroonhuls en geen verschroeiide haren! Dat is moord! Absoluut zeker! Dus géén zelfmoord, dacht Berkhage.

'Ja maar menéer', zei de bescheiden Pierman, 'de huls kan nog in bed tussen de lakens gevonden worden en er zit zoveel bloed rond de wond, dat verschroeiing lastig te zien is, voordat de wond gewassen wordt. Ik kan niets doen, voordat de foto genomen is.'

De hoofdinspecteur stond voor de tweede maal een beetje sip te kijken.

Dus misschien wèl zelfmoord, gnuifde Dick inwendig. Die Pierman is in zijn hart een leuke kwajongen, hij speelt met die schreeuwlelijk als de kat met de muis en de muis merkt het niet eens . . .

Karelsen nam de telefoon.

'U kunt wel gaan, dokter, ik wil u niet langer ophouden. Straks komt toch de deskundige geneesheer.'

'Dag meneer Berkhage,' zei de dokter met een knipoogje. (O, de medicijnmeester heeft hem ook al in de zak.)

'Meneer Wagenaar, wilt u even naar een van de dames kijken? Ze is daar straks serieus flauwgevallen, toen ze in de slaapkamer keek.'

De dokter ging naar de typistenkamer, waar Truus witjes zat te kijken en voelde haar pols.

'Een beetje hoofdpijn zeker?'

Truus knikte.

'Gaat wel over. Veel frisse lucht, meer aan sport doen en minder snoepen, dan wordt u een stevige jongedame, die voor niets ter wereld flauwvalt.'

Dick liet de dokter uit en ging dan naar de typistenkamer terug om de meisjes wat te sussen. In de verte klonk de kraakstem van Karelsen, die telefoneerde. Even later kwam Pierman.

'Meneer Berkhage, wilt u even naar de inspecteur gaan? En ik mag zeker wel even op uw kamer gaan zitten met deze jongedame?' Hij wees naar Truus en boog alsof hij haar tot een dans uitnodigde. 'Weest u maar niet zenuwachtig, juffrouw, ik zal u heus niet opeten.' Hij lachte zeer vaderlijk en Truus glimlachte weer slapjes terug.

Karelsen zat breed achter de schrijftafel van Velaz en deed alsof hij minstens minister van justitie was. Toch was hij iets voorzichtiger dan bij de eerste ontmoeting en trachtte zelfs onverschillig-beleefd te schijnen.

Berkhage vertelde van de gang van zaken bij de ontdek-

king van het lijk, over de sleutels, die hij miste, maar weer terugvond op zijn schrijfbureau.

'Die sleutels had u natuurlijk vergeten', beet Karelsen.

'Ik meende stellig dat ik ze meegenomen had', waagde Dick, 'ik ben zelfs nog gaan zoeken.'

'Nonsens.'

Dick zuchtte.

'U hebt dus niets aangeraakt dan de deurknop van de slaapkamer. Hebt u de deur zelf niet aangeraakt?'

'Alleen de knop.'

'En u hebt zich eerst een tijd bezig gehouden met dat meisje, dat flauwgevallen was en daarna hebt u pas de politie opgebeld?'

'In-der-daad,' zei Dick zeer vergenoegd en zette zich in stelling voor de komende aanval.

Karelsen trok betekenisvol de wenkbrauwen op, doch ging er niet verder op in, tot grote spijt van Dick, want er brandde al een prachtig antwoord op zijn tong.

'Weet u of de verslagene veel vijanden had?'

'Van vijanden weet ik niets, laten we zeggen dat hij weinig vrienden had, tenminste voor zover ik weet.'

'Wie waren zijn vrienden?'

'Ik ken er niet één. Er schijnt wel een vriendin te bestaan, die in Den Haag moet wonen.'

'Hoe heet ze?'

'Geen flauwe notie. Ik bemoei me niet met de liefdesgeschiedenissen van anderen.'

'Hoe weet u dan dat hij een vriendin had?'

'Van horen zeggen. Ik zei toch: *er schijnt* een vriendin te bestaan. Hij ging gewoonlijk drie of viermaal per week naar Den Haag en kwam dan 's morgens terug.'

'Was u nog al goed met hem bevriend?'

'Ik kan niet zeggen dat er tussen ons vurige liefde bestond. Ik had dan ook juist gisteravond m'n betrekking opgezegd tegen 1 december.'

'Oooh, had u opgezegd of werd u opgezegd?'

'Nog eens: *Ik* heb opgezegd.'

'Waarom?'

'Omdat het me hier niet langer beviel.'

'U draait er om heen.' Karelsen sprak harder en zette met een dwaze zwaai zijn pen op het papier, alsof hij dacht, dat hij daarmee indruk maakte. 'Waarom beviel het u niet langer?'

'Waarom houdt iemand van sigaretten en niet van sigaren? Er zijn toch hele goeie sigaren. Misschien zijn er mensen die mr. Velaz een superieur man vonden, maar — het spijt me, dat ik het moet zeggen, nu hij dood is — ik vond dat niet.'

'Hoe stond hij aangeschreven: goed of niet?'

'Om dat vast te stellen, zou men iedereen, die ooit met hem te doen heeft gehad, moeten vragen hoe hij over de man denkt.'

Karelsen sloeg met de vuist op de tafel.

'Als u denkt dat u me voor de gek kunt houden, vergist u zich. U weet heel goed, dat u de politie juiste inlichtingen moet geven en die weigert u, dus...'

'Die tafel is tamelijk sterk, slaat u er maar gerust op, als ze kapot gaat, zullen de erfgenamen wel schadevergoeding vorderen. Kijk eens, waarde hoofdinspecteur, de kwestie is deze: Nog nooit heb ik — en ook oudere, wijzere advocaten — in een strafzaak gezien dat er op de inlichtingenstaat van de verdachte achter de vraag: 'hoe staat hij bekend?' door de politie was ingevuld 'goed'. Het is altijd 'slecht'. Als de man werkelijk goed bekend staat, schrijft de politie er heel gracieus achter: 'te zijnen nadele is nog niets bekend'. Dus goed-bekend-staan schijnt bij de politie uitgesloten te zijn. Aan dat grapje doe ik niet mee, waarde heer. Ik heb u gezegd dat ik geen bewonderaar van meester Velaz ben en verder wens ik er me niet onvoorzichtig over uit te laten, hoe hij bekend zou staan. Ik heb niet het minste overzicht op hetgeen andere lieden denken of zeggen.'

Karelsen zweeg, beet op zijn onderlip en zocht tevergeefs naar een middel 'dat brutaal kreng' plat te krijgen. Dat

zijn methode, waarmee hij de boefjes deed rillen en de getuigen haast alles kon laten zeggen wat hij zelf wilde, hier niet op zou gaan, wilde hij niet toegeven. Hij werd ernstig boos en beging vanzelfsprekend een betreuenswaardige dwaasheid.

'U kunt gaan, laat een van de typistes hier komen.'

Dick proestte het uit.

'Probeer maar wat anders.' Hij stak een sigaret op en ging lachend met achterwaartse passen naar de deur.

'Ik zal eens gaan zorgen voor de rolzitting van morgen, intussen kunt u mooi zelf de typiste even waarschuwen.'

Hij werd midden in zijn pret plotseling ernstig en zalvend: 'Iedereen moet zelf het werk doen waarvoor hij betaald wordt,' galmde hij met een dominee-stem, 'men moet nooit trachten zijn eigen taak wederrechtelijk op een ander af te schuiven, dat is dagdieverij en zeer immoreel!' Met een plechtig, verwijtend hoofdschudden trok hij langzaam de deur dicht.

Karelsen bleef even zitten op het randje van een apoplexie en ging dan blazend naar de typistenkamer om terug te keren met een gewichtige Alida Hemelrijk.

Pierman had Truus en Henkie reeds 'gehoord' en was naar de dodenkamer teruggegaan. Berkhage trachtte de 'rolle voor morgen' in elkaar te zetten tot Pierman binnenkwam.

'Het is werkelijk een moord, meneer Berkhage, ik heb een grote bloedvlek gevonden op de grond op minstens vier meter afstand van de wond. De deur heeft steeds opengestaan toen ik voor 't eerst zocht en op dat roodbruine zeil, in de schaduw van de deur, is me dat ontsnapt'. 'Dus u bedoelt, dat het lijk eerst dààr lag en later op bed gelegd is.'

'Bravo, dat hebt u gauw begrepen. De man is bij de deur neergeschoten, misschien toen hij ze wilde sluiten, en naar links gevallen, met het hoofd om zo te zeggen achter de deur als die open staat. Weet u of mr. Velaz de deur op slot deed als hij naar bed ging?'

'Daar durf ik hàast op te zweren. Ik hoorde hem dikwijls de deur zelfs op slot doen als hij overdag even een schone boord aantrok, bovendien heeft hij na die inbraak ook daar een nieuw Lipsslot laten maken. De sleutel zit, zoals nu, altijd aan de binnenkant, ik geloof niet, dat hij hem ooit meenam. Hij sloot dan ook nooit de slaapkamer als hij uitging. Er komt om de andere dag een werkster om te poetsen en die vond die kamer altijd open, ook als hij naar Den Haag was.'

'Als m'n veronderstelling juist is, dan hebben we hier te maken met een zeer koelbloedig heerschap. Zo maar kalm en uitgerekend dat bloedige lijk te gaan opstellen en zijn eigen revolver erbij te deponeren! Ik ben benieuwd naar dat pistool. De schooier heeft toch verschrikkelijk geboft, dat het ding vol bloed zit, want daarmee zullen ze op het laboratorium een hele hoop last hebben. Als hij opzettelijk het wapen onder die hand gelegd heeft waarlangs het bloed afdruppelde, dan is het een genie!' — Pierman's ogen straalden van oprechte bewondering. — 'Maar één lelijke fout heeft hij gemaakt met die huls te vergeten, maar ik kan me niet voorstellen waar dat ding gebleven is. Hij heeft waarschijnlijk van uit de gang geschoten, voordat Velaz de deur kon sluiten. In de gang is niets te vinden, in bed is zeer onwaarschijnlijk, en meegenomen heeft hij hem zeker niet.'

'Ik geloof dat ik u misschien een idee aan de hand kan doen. Kan er niet geschoten zijn van uit het archiefkamertje naast de slaapkamer? Hebt u die luchtrooster in de muur wel gezien? Misschien is . . .'

'Luchtrooster?' riep Pierman en bloosde als een meisje.

'Ja, kom maar even kijken, dat ding is nogal handig in het behang weggewerkt en valt haast niet op. En op het archiefkamertje zie je het pas als je op het laddertje klimt.'

Pierman rende de gang in. Het archiefkamertje was gesloten. En er was nog wel een nieuw slot op de deur.

'Ik zal even de sleutels halen,' zei Berkhage.

Reken maar op mij, ik zal je helpen en alles komt in orde!
'Wat bedoelt u?'
'Ik heb ook een lelijke fout gemaakt, net als onze vriend
de schutter met z'n huls.'
Er werd hevig brutaal gebeld.
'Dat is het parket,' voorspelde Pierman, 'geeft u mij
alstublieft gauw de sleutels.'

V

De heren van het parket hadden zeer veel haast, constateerden dat het onderzoek nog pas begonnen was, gaven opdracht tot sectie en verdwenen weer zo spoedig mogelijk. Karelsen kwam druk zwaaiend met zijn vulpen even zijn opwachting maken, vertelde de heren met veel overtuiging, dat hij op het goede spoor was en verdween weer haastig in de kamer bij juffrouw Alida. Op de drempel wenkte hij eerst nog even Pierman en blies hem in het oor: 'Zorg vooral dat Berkhage er niet tussen uitknijpt!' De Sombere staarde tegen de gesloten deur en grinnikte zachtjes, dan voegde hij zich bij Dick, die wachtte bij het archiefkamertje.

Het laddertje stond niet bij de luchtrooster, doch juist in de andere hoek.

'Dat is heel goed,' zei Pierman, 'dan hoeven we het niet opzij te zetten en blijft het intact. Er is zeker wel een trap in huis?'

'Ja, kom maar mee, in het keukentje achter de typistenkamer.'

Dick kreeg werkelijk een beetje detectivekoorts en hielp zelfs Pierman het trapje dragen en voorzichtig opstellen bij de rooster.

'Die trap hebben we toch nodig als straks de foto's gemaakt worden, dus daar kunnen ze geen aanmerking op maken.'

Hij klom naar boven en keek door de rooster.

'Prachtig,' zei hij tot Dick, die op de drempel alle bewegingen volgde, 'wilt u eens in de slaapkamer gaan staan, zó alsof u de deur wilt sluiten, maar pas op, dat u niets

aanraakt, want aan de binnenkant is er nog niemand aan de knop geweest en die lui van de dactyloscopische dienst doen lelijk als ze zo iets merken.'

'Grààg,' zei Dick met een vies gezicht, 'ik kan niet genoeg krijgen van die gezellige kamer.' Maar hij ging toch.

'Wilt u uw hoofd een tikje naar rechts draaien?' riep Pierman door de rooster. 't Klopt precies, dank u wel. De huls zullen we hier wel tussen de paperassen vinden, voorlopig weet ik er genoeg van.'

'Weet je ook al wie het gedaan heeft?' vroeg Dick, die zonder dat hij het zelf merkte begon te jijjouwen.*

Pierman nam het direct over.

'Nou loop je een beetje hard van stal. De vingerafdrukken zijn nog niet opgezocht, het lijk is nog niet aangeraakt, de kleren en de correspondentie zijn nog niet bekeken, de tijd staat nog niet vast, de burens zijn nog niet gehoord en nog honderd dingen meer. Ik weet nu waarom die wond zo hoog zit en zoveel naar achteren.'

'Pierman!!' schreeuwde Karelsen door de kier van de deur. De Sombere naderde en werd door zijn chef binnengetrokken. De deur ging dicht. Dick slenterde naar zijn kamer en wilde weer aan zijn hopeloze 'rolle' beginnen, toen Pierman met een geheimzinnig gezicht binnenkwam en hem bij de arm greep.

'Luister,' fluisterde hij snel, 'die Veronica heeft hem verteld, dat je gisteren ruzie had met Velaz en nou denkt ie, dat ie de vogel gevangen heeft. Trek je er niets van aan, ik weet wel beter. Laat hem maar eens een figuur slaan, 't blijft onder ons, hoor!' Hij sprak opeens erg hard en bars: 'Meneer Berkhage, wilt u even bij de hoofdinspecteur komen?'

'God, dat is waar ook,' lachte Dick zachtjes, 'ja, ik doe net of het wel eens waar zou kunnen zijn.'

'Ga zitten!' snauwde Karelsen met opengesperde neusgaten.

* Nederlands woord voor tutoyeren. Zegt het voort!

'Zeer vriendelijk, dank u wel, ik ben zo vrij.' Dick maakte een overdreven buiging.

'Zing maar gerust een toontje lager ...'

'Ik heb nog helemaal niet gezongen.'

'Hou je brutale mond! Ik weet alles, versta je, alles!'

'Ik heb tot nu toe altijd 'u' tegen jou gezegd, maar ik vind 't best. Ik heet Dick; hoe is jouw voornaam, Karelsen?'

Er werd hard geblazen door de openstaande Sinterklaasneus. Karelsen werd voor afwisseling wit en keek Dick strak aan. Hij voelde zich al minder zeker, niettegenstaande de zeer bezwarende verklaringen van de kantoorjufvrouw. En daar zat die dandy met een pesterig vriendelijk gezicht en trok steeds aan 't langste eind. Maar hij zou zich door een dergelijke, zelden geziene brutaliteit niet laten beïnvloeden. Natuurlijk spant die jongen zich in om onverschillig te doen, hij vecht voor z'n hele bestaan ... Enkele seconden bleef hij Dick star en dreigend in de ogen zien. Deze trok opeens een kwasi ernstig gezicht.

'Wie het eerst licht geeft een rondje. Goed?'

'Dat valt lelijk tegen, hè, dat de getuige Hemelrijk gisteren alles gehoord heeft, toen u ontslag kreeg. Dat is een strop waar u niet op gerekend hebt, wel?'

Dick zette verbaasd zijn mond open.

'Alles gehoord?' stamelde hij.

'Ja, en ze heeft een verklaring afgelegd, die aan duidelijkheid niets te wensen overlaat. Ik wist al direct dat die brutale houding en die kwajongensantwoorden maar aanstellerij waren en alleen moesten dienen om het kwaje geweten te verbergen. Ik heb méér van dergelijke individuen meegemaakt, ik ben niet van gisteren.'

Dicks mond ging nog verder open.

'Wist u dat direct al?' bracht hij met moeite uit.

'Dus je bent zo verstandig om maar te bekennen, dat is ook verreweg het voordeligste,' zei de Sinterklaasneus met een vaderlijk glimlachje en nam een groot vel papier. 'Ik zal die verklaring even voorlezen, je zult wel moeten toegeven, dat alles heel juist is: ... Plotseling hoorde ik,

dat meester Velaz en meester Berkhage in een luid twistgesprek gewikkeld waren en elkander uitscholden. Ik hoorde de verslagene zeggen dat Berkhage een veel te jonge vlegel was om hem (Velaz) de wet voor te schrijven. Er bleek ook uit het gesprek, dat Berkhage de volgende maand het kantoor zou moeten verlaten. Ik kreeg zeer zeker de indruk, dat de verslagene aan Berkhage de dienstbetrekking opzegde en niet dat deze laatste zelf ontslag nam, want hij ontstak in hevige woede en schreeuwde, dat het ontslag 'vuiligheid' was en dat hij 'er niet aan meedeed', waarmede hij ongetwijfeld bedoelde, dat hij dit ontslag niet zonder meer aanvaardde. Ik hoorde zeer duidelijk, hoe Berkhage daarop dreigde de verslagene te zullen vermoorden in de volgende bewoordingen: 'Pas op voor je hachje want vandaag of morgen kon ik je wel eens een scherpe pieper door je donder schieten,' althans woorden van gelijke strekking. Op 26 oktober jongstleden heeft mr. Velaz, naar aanleiding van de plaats gehad hebbende inbraak, alle deuren van nieuwe sloten doen voorzien. Van het personeel was Berkhage de enige, die in de nacht van 27 op 28 oktober in het bezit was van de nieuwe sleutels. Deze morgen, 28 oktober, miste hij zijn sleutels, zodat wij aanvankelijk het kantoor niet konden betreden, totdat de sleutels, die voor mij bestemd waren, door de leverancier waren bezorgd. Ik heb vroeger nooit opgemerkt, dat Berkhage, als hij des avonds vertrokken was, zijn sleutels op het kantoor had achtergelaten... Nou, dat is voorlopig voldoende.'

'Goeie dag,' zuchtte Dick. 'En dat is allemaal opgenomen in de eigen bewoordingen van de declarante? Niet kwaad voor Hemelrijk, vindt u wel? Plaats gehad hebbende inbraak, ... in een luid twistgesprek gewikkeld, ... woorden van gelijke strekking! Ik heb nooit gemerkt, dat ze over zo'n prachtstijl beschikte.'

'Bekommer u maar niet over die stijl, bekommer u liever over uw eigen hachelijke positie.'

Dick schudde lachend het hoofd.

'Je kunt die kippen toch laten zeggen wat je wilt, is 't niet?' vroeg hij, als was hij zelf jarenlang bij de politie.

'Wat bent u nu van plan, zoudt u er niet rond voor uitkomen en bekennen?'

'Integendeel, de verdachte blijft halsstarrig ontkennen, ofschoon de bewijzen zich voor hem opstapelen.'

'Dan zal ik u moeten arresteren.'

'En als ik beken, laat u me zeker tippelen? Maar ik ben nog niet uitgepraat over die verklaring van dat Hemelrijk. 't Is toch eigenaardig, hoe iemand opeens verandert, als hij bij de politie een verklaring aflegt. Dan zijn alle mensen plotseling juristen geworden. Een boefje, dat nauwelijks lezen en schrijven kan, verklaart: dat hij bovengenoemde tas, welke hem niet toebehoorde, wegnam met het oogmerk om zich dezelve wederrechtelijk toe te eigenen... De president van de Hoge Raad zou het niet mooier zeggen.'

'Waar bent u gisteravond en vannacht geweest?'

'U hebt de hele morgen nog maar één verstandig woord gezegd en dat was: houd je brutale mond. Daar zal ik me verder stipt aan houden. Word ik verdacht van moord?'

'Ja... en niet zonder reden, zou ik zo zeggen.'

'Dan zal de Justitie moeten bewijzen, dat ik een moord gepleegd heb en ik behoef haar daarbij niet behulpzaam te zijn, door alle mogelijke domme vragen van veldwachters te beantwoorden. Ik ben verdedigende partij in het geding en ik zal eens kalm aanzien hoe de aanvallende partij zich uitslooft. Vroeger, toen het inquisitoriale stelsel nog bestond, was dat anders, toen was een verdachte zuiver object van onderzoek, zoals een lijk dat opengesneden wordt om de doodsoorzaak vast te stellen en legde men hem op de pijnbank als hij niet vlot genoeg bekende. Thans geldt al sinds de Franse Revolutie de accusatoire methode en ben ik een van de twee partijen, die tegen elkaar procederen. U begrijpt dat niet, al bent u niet van gisteren, maar ik weet het en dat is genoeg. Bewijs dus maar lustig er op los, ik houd mijn mond, u verveelt me, u bent geen tegenpartij voor mij, u bent te dom en te lomp.'

'Dus u weigert op alle vragen te antwoorden, u denkt nog te kunnen ontsnappen, hè?'

Stilte.

'Ik zàl je krijgen, verwaande snotneus!'

Dick toonde zijn bijval door buigend in de handen te klappen, als zat hij in de schouwburg.

'Pierman!' schreeuwde een paarse Karelsen.

Na een paar seconden kwam deze schuchter binnen.

'Riep u, meneer?' vroeg hij onschuldig, doch Dick voelde, dat hij aan de deur had geluisterd en zijn tranen had moeten afvegen, voordat hij binnen kon komen.

'Laat dit heerschap naar het bureau brengen. Ik zal toestaan, dat hij een taxi neemt, op zijn eigen kosten natuurlijk.'

De Sombere keek Dick streng aan, legde hem de hand op de schouder, wenkte kort met het hoofd en stuurde hem de gang in. Berkhage durfde hem niet meer aan te kijken.

Wat een bandiet! Wat een leuke schoft, die Snorreman ...

'Pas op voor die twee agenten,' fluisterde de Sombere met een blik op de twee 'stillen'.

'Roelofs, jullie brengen meneer naar het bureau. De inspecteur heeft niet gesproken van aanhouding en opsluiting, dus breng meneer maar voorlopig naar kamer 18. Meneer kan alles bij zich houden, ook sigaretten en lucifers. Jullie komen dan direct weer naar hier. Wilt u een taxi?'

'Nee, merci, meneer Pierman, het is mooi weer, we zullen wandelen. Ik heb in lang niet zo veilig gewandeld.'

✱

Kamer 18 was een soort wachtkamertje zonder enige attractie, maar Berkhage vond het best, hij had werkelijk behoefte aan een ogenblik rust en was blij even te kunnen nadenken over de gebeurtenissen van die stormachtige morgen.

Wat zouden op dit ogenblik zijn ambtsbroeders heen en

weer telefoneren over het belangrijke nieuws! Zouden ze al weten dat hij gearresteerd was? Ging het al van: dat had ik nooit achter hem gezocht, je kunt toch nooit op uiterlijkheden aan, enzovoort? . . .

Velaz dood! Hij kon het zich nog niet goed indenken en moest zich het toneel op de slaapkamer voor de geest halen om zich zelf te overtuigen . . .

Het 'Velaz-avontuur' was dus nog eerder geëindigd dan hij dacht. Het mooiste van alles was, dat hij geen kip of kraai kende van de familie. Ergens in West-Indië moesten nog verwanten bestaan, maar Velaz sprak er nooit over. Uit zijn particuliere brieven is dat wellicht vast te stellen of anders weet die Haagse schoonheid er misschien meer van. Mogelijk heeft hij een testament gemaakt, maar in ieder geval zal ik wel geen erfgenaam zijn . . .

Wie zou dat frisse karweitje opgeknapt hebben? Zou die inbreker tot drastischer maatregelen zijn overgegaan? Die twee gevalletjes lijken me toch met elkaar in verband te staan. Moet ik toch eens met Pierman over praten . . .

Inbraak, Arloff tegen Baenzl, I.H.M. . . . 'Nog drie dagen!', riep hij door de telefoon en in één slag was hij er geweest. Ik kan niet zeggen, dat het een saai kantoor was . . .

Wie had er zoal hevig de pest aan Velaz-Zaliger? Met Brink heeft hij grote ruzie gehad, dat was óók een smerige streek van hem. En Van Beek niet te vergeten. Verdomme nog! Die kerel zal toch geen stommiteiten uitgehaald hebben? Die weet bliksems goed dat, als Velaz er niet meer was, ik het beslag direct zou opheffen . . . Nee, daar zie ik hem toch niet voor aan. In een hoge ruzie zou hij Velaz misschien wel de hersens in kunnen timmeren, daar is trouwens niet veel voor nodig, maar zo van uit dat lijkenhuisje kalm op de loer liggen, nee, dat levert Van Beek hem niet . . .

Omstreeks half een kwam Pierman de gevangene bezoeken, hij had een glas en een papieren zak bij zich.

'Ik heb aan je bevrijding gewerkt, maar ik ben uitgeschoven.' Hij zette het glas op de tafel en scheurde de zak open,

die belegde broodjes bleek te bevatten. Uit zijn overjas haalde hij een half flesje melk.

'De koffie van hier lust ik zelf niet, maar als je er op staat?'

'Nee, dank je wel, zeg!'

'Ik heb aan de kostjuffrouw gezegd, dat je het te druk had met het onderzoek om te komen koffiedrinken en of ze wat mee wilde geven.'

'Wat zei je van uitschuiven?'

'Ja, 't was een strop, dat daar bij Melis altijd de huissleutel op de binnenkant van de deur steekt. Toen juffrouw Marie je om twaalf uur binnengelaten had, kon je weer uitgegaan zijn en de sleutel meegenomen hebben om weer binnen te geraken, zonder dat iemand het moest merken. De dokter heeft uitgemaakt, dat de moord tussen één uur en half twee plaats had. Boven heeft niemand iets gehoord, de eerste verdieping is kantoor en 's nachts helemaal verlaten. Trouwens, een schot in zo'n blind kamertje klinkt niet door . . .

De huls is gevonden, ze was tussen die stapels papier gerold en ik heb er wel een kwartier naar moeten zoeken. *Hij* heeft er zelf, waarschijnlijk na de moord, ook nog naar gezocht, want er zijn een hoop stapels verschoven, dat was duidelijk te zien aan het stof.'

'Dus je bent niet kiet.'

'Nee, ik neem m'n petje voor hem af,' de Sombere nam inderdaad plechtig zijn hoed af, 'hij heeft alleen gewanboft. Maar dat is nog niet alles. Weet je hoeveel vingerafdrukken hij achtergelaten heeft?'

Dick schudde het hoofd.

'De dactyloscopische ploeg is zonder één afdruk kunnen inrukken. De deurknop aan de buitenkant telt natuurlijk niet mee en aan de binnenkant is het niets dan Velaz. Op het archiefkamertje heeft hij kwistig met stoffige dossiers gegooid om de huls te zoeken, maar niet één afdruk, niets dan gummihandschoenen. Op het laddertje dito . . . Goed dat je me op die luchtrooster gewezen hebt, ik had het niet overleefd, als iemand van de politie me

dat had moeten zeggen. Stom, stom, driewerf stom van me!

'Dus feitelijk heb ik aan m'n eigen veroordeling meege-
werkt, wordt daar iets voor vergoed?'

't Zal wel loslopen. Begint het je erg te vervelen? Ik zou
het leuk vinden als je het een tijdje vol kon houden, dan
kan ik vanavond bij de bespreking met de hoofdcommis-
saris en de officier iemand, die het verdient, een figuur
laten slaan als een opengewaaide pleedeur. Ik heb nog een
pijl om m'n boog, waar die bewuste in geen eeuw aan
denkt en toch is het zo klaar als een glas water. Maar als
het je te erg wordt, ga ik direct wel even naar de hoofd-
commissaris om ...'

'Née, ik doe graag mee aan een lolletje. Hoe lang kan het
nog duren?'

'Tot 'n uur of vier op z'n hoogst.'

'Heb je veel last gehad van die Jan Klaassen?'

'Je moet weten dat ik nog een kansje heb om inspecteur
te worden, ik ben nog niet te oud. Anderhalf jaar geleden
heb ik Staatsexamen H.B.S. gedaan, ik heb er verschrik-
kelijk hard voor moeten zwoegen, want ik heb maar een
heel middelmatig verstand, zie je.'

'Ik heb wel grotere idioten ontmoet,' lachte Berkhage.

'Dan heb ik zowat alle cursussen gevolgd en alle diploma's
gehaald, die er in ons vak te koop zijn. Bij de dienst heb
ik ook heel aardige gevalletjes opgeknapt, maar die
bewuste meneer stak er de pluimen van op, zoals dat
gewoonlijk gaat, maar dat is het ergste niet. Op een goeie
dag kom ik te weten, dat die bewuste steeds m'n promotie
heeft tegengewerkt. Hij weet niet, dat ik daarvan op de
hoogte ben en doet tegenover mij net of ie me geweldig
steunt, de smiecht.'

'Verdomme kerel, al moet ik hier tot overmorgen zitten,
ik doe mee.'

't Blijft onder ons, hè?'

'Natuurlijk. Hoe oud ben je eigenlijk?'

'Twee en dertig.'

'Maar dan heb je toch geen recht op zo'n ouweherensnor!

Als je promotie wilt maken, moet je meer Sjors zijn. Neem me niet kwalijk, ik wil je niet beledigen, maar je kunt voor 't zelfde geld in plaats van zo'n stijfstaand boordje en zo'n gemaakte das toch iets jeugdigers aantrekken. Ik had je geschat op in de veertig. Begin nou eens met die bootwerkerssnor te snoeien, dat gordijn alleen houdt je promotie al tegen, al ben je hier de handigste van allemaal.' 'Daar is misschien wel iets van waar, ik heb nooit veel aandacht aan m'n tenue besteed. En dan is het hier zo'n ouwevrouwenhof, als je een nieuwe hoed hebt, vragen ze al of je verliefd bent.'

'Ik geloof waarachtig dat je er uit verlegenheid zo bijloopt.' Pierman grijnsde.

'Die arrestatie schijnt nogal indruk op je te maken, je denkt meer aan mijn mooie snor dan aan de levenslange gevangenis die je kunt krijgen, want de voorbedachte raad staat wel vast. Ik zal wat lectuur voor je halen en dan moet ik weer op pad. Misschien kom ik straks nog wel even buurten. Hou je van Engelse magazines?'

Juffrouw Alida Hemelrijk voelde zich wat beter tevreden, nu ze eindelijk toch ook een rol zou spelen, een rol die heel wat belangrijker was dan die van dat idiote nest, dat flauwviel. Als zij flauw viel zou ze dat heel wat eleganter doen. In de eerste plaats moest er natuurlijk een leuke vent gereed staan om haar in zijn armen op te vangen. Als hij haar wegdroeg zou haar hoofd leuk tegen zijn schouder rusten, zodat hij haar krullen tegen zijn wang voelde en niet zo slap naar beneden hangen, als de kop van een geplukte kip in een poelierswinkel . . .

Ze zag zich al de hoofdrol spelen in de gerechtszaalscène, zoiets als Lily Shamilton in 'Het proces van Olga Debora'. Die meneer van de politie had toch immers gezegd, dat zij een van de hoofdgetuigen was. Ze zou dan keurig in 't zwart moeten zijn, jammer dat ze niet een klein zwart voiletje kon dragen, dat was nou net niet in de mode . . .

Toen Berkhage met de twee agenten vertrokken was, kon ze zich niet langer stilhouden en begon geheimzinnige halve dingen te vertellen, die een storm van vragen verwekten bij de twee anderen. Na een hele poos 'lekker gepest' te hebben en toen er de nadruk voldoende op lag, dat *zij* het wel wist, kwamen de twee opgewonden meisjes met grote verontwaardiging tot de bevinding dat meneer Berkhage van de moord verdacht werd, onschuldig natuurtijd, en 'weggebracht' was, alles door toedoen van dat akelige, verwaande spook.

Het kleine, ronde Henkie werd vuurrood.

'Ben jij dat allemaal gaan vertellen? Bah, wat een vuile verklikster!'

'Je zult er wel het nodige bijgemaakt hebben,' meende Truus.

'Ze heeft de pest aan meneer Berkhage, omdat hij niet gauw genoeg stâpel van d'r was.'

Hemelrijk werd wit van woede. Haar waardige houding van rechtvaardigheid en waarheidsliefde werd door die twee apen, die er niets van begrepen, teruggebracht tot 'verklikken', alsof die moord een gewoon schoolkinderheibelje was. Dat had ze er nu van, haar eigen schuld, waarom bemoeide ze zich ook met die twee idioten? Haar stem sloeg over.

'Jullie praten als kippen zonder *kop*, denk je dat ik een valse *eed* zal doen? *Wacht* nog even vijf minuten met je *nonsens*, Berkhage heeft zo goed als zeker alles al *bekend*. Jullie stommelingen denken dat de politie *gek* is. Wie kon er hier binnen vannacht, wie had er de *sleutels*, was Berkhage ontslagen of niet, weten jullie het soms *beter*, hebben *jullie* die ruzie van gisteren meegemaakt, dat *kabaal*, dat je dacht, dat ze zouden gaan *vechten*? Ik *praat* niet met jullie, onbeschofte *kinkels*!'

De telefoon ging en Henkie stond er het dichtst bij.

'Hallo, kantoor van mr. Velaz?' . . . Nee meneer, mr. Berkhage is er niet. Met wie spreek ik? . . . O, meester Peltzinger . . . U weet al van de moord? Moet u horen, de politie

heeft 'meneer Berkhage meegenomen, omdat een van de meisjes van 't kantoor verteld heeft, dat meester Berkhage gister ruzie had met meester Velaz, gewoonweg idioot.' Henkie begon van opwinding te huilen. 'Kunt u niets voor meneer doen hik hik, U weet toch ook even goed hik, dat, meneer zo iets nooit zou doen hik, meneer wist er niets van hik, toen we vanmorgen hier kwamen hik hik en schrok er even hard van als wij hik hik. En nou heeft hier dat meisje, dat het land aan hem heeft, hem bij de politie zwart gemaakt...'

Briesend stoot Hemelrijk met een kattig uitgestoken grijpklauw op Henkie af om haar de telefoon af te nemen, doch werd onderschept door Truus, die haar in de maag stompde en siste: 'Blijf er af, kat, of ik krab je ogen uit.' 'Leugenaarster!!', gilte Hemelrijk, 'vuile, smerige leuge...'. Truus greep de waterkaraf en deed een uithaal.

'Als je je bek niet houdt, gooi ik je drijfnat!'

Dat werkte. Alida kon zich deze gewichtige dag slecht voorstellen zonder haar watergolf, die nog van gisteren nieuw was, om niet te spreken van haar pas gestreken japonnetje.

'... och meneer, hik, wilt u dat heus doen, dank u wel hik... Ja, meneer, we zullen bedaard zijn hik... Nee meneer, we zullen geen ruzie maken hik hik... Dag meneer, dank u wel.'

'Wat zeitie', vroeg Truus met de karaf in de hand.

Henkie snoot eerst herhaaldelijk het rode ronde neusje.

't Was meester Peltzinger zelf, je weet wel, de deken van de advocaten, zo'n echte leuke vriendelijke ouwe heer, ik ben twee keer bij hem geweest.'

'Ja maar wat zei ie?'

'Hij moest er om lachen, dat ze meneer Berkhage meegenomen hadden en hij zei, dat ze hem wel weer gauw zouden vrijlaten. Dat het al te gek was en dat we ons niet ongerust moesten maken. Hij zou direct naar de officier van justitie gaan.'

Alida Hemelrijk lachte sarcastisch.

VI

Van de gehele advocatenkamer was er niemand die er ooit aan dacht beleefd te zijn tegen de jonge Berkhage, hetgeen betekent, dat hij onder de getabberde heren nogal gezien was.

Mr. Peltzinger belde het parket op, waar natuurlijk niemand iets wist. De substituut-officier mr. Star van Schipluyden, die met de zaak belast was, bleek onvindbaar en ten slotte kreeg hij de officier zelf, die beloofde dat hij zo gauw mogelijk alle inlichtingen zou verstrekken en dat het parket wat meer toezicht zou houden op de politie.

De officier belde naar het politiebureau en kreeg Pierman, die vertelde, dat de zaak niet zo eenvoudig was. Professor Visser van den Bosch, de adviseur van de opsporingsdienst, had al in het vooruitzicht gesteld dat er een speciale inspecteur van de centrale recherche met de zaak belast zou worden. Om half vier zou mr. Star van Schipluyden een conferentie hebben met de hoofdcommissaris.

De officier telefoneerde weer met de deken. Als mr. Peltzinger om half vier naar het politiebureau wilde gaan, zou hij daar alle inlichtingen kunnen ontvangen.

Toen Berkhage door een zwijgzame agent in de kamer van de hoofdcommissaris gebracht werd, vond hij daar een heel gezelschap bijeen en knikte vergenoegd in het rond tot hij verbaasd een der heren bleef aanstaren.

'Hé, dag Piron,' zei hij dan.

De aangesprokene gaf hem de hand, wat Karelsen met verontwaardiging deed opzien.

'Zo, lelijke moordenaar,' zei Piron zachtjes.

'Meneer Berkhage,' sprak de zeer sjeike substituut, die

last had om ernstig te blijven toen hij het vrolijke gezicht van deze 'moordenaar' zag, 'waerom hebt u eigenlijk geweigerd om aen de politie mededelingen te doen? De hoofdinspecteur heeft verklaerd dat hij de indrök kreeg dat u op het pönt stond een bekentenis af te leggen, dat u zich dan plotseling bedacht en verder weigerde nog enig antwoord te geven. Is dat juist?'

Dick zag hoe de Sinterklaasneus gedurende het gehele pleidooitje van de substituut een ongeduldig en minachtend gezicht trok om te tonen dat deze manier van ondervragen op niets geleek. Pierman maakte zich klein in een hoekje en gaf een somber knipoogje.

'Meneer Van Schipluyden, de hoofdconstructeur zei in de loop van ons aangenaam onderhoud opeens: hou je brutale mond!, en dat heb ik toen ook maar gedaan, ofschoon het me moeite kostte.'

'Dät geloof ik,' mompelde de deken met een glimlach.

Karelsen stooft op.

'Heren, dat is . . .'

'Een ogenblikje alstublieft,' de substituut gaf met de hand het teken HALT, 'ik ben nog niet uitgesproken . . . U wilt nu toch aan ons wel vertellen wat eigenlijk de eorzaak was van het krakeel, dat u gisteren had met de overledene.'

'Eigenlijk is het ambtsgeheim, maar als meneer de deken het goed vindt, wil ik het hier wel onder ons vertellen.'

'Gà je gang,' zei Peltzinger.

Met gesmeerde tong begon Dick een uiteenzetting te geven van de zaak Gevers contra Van Beek en het loonbeslag. Hij doorspekte het verhaal opzettelijk met het fraaiste juridische jargon, zodat de Sinterklaasneus zich al aanstonds voelde gaan . . . Hoe hij Van Beek had aangeraden om naar Velaz te gaan en zo nodig hard met de vuist op tafel te slaan, omdat hij bij ondervinding wist, hoe ontzettend bang Velaz was, en hoe gemakkelijk te intimideren. 'Welnu, Van Beek kwam en begon alarm te blazen, maar wat bleek? Velaz had die vrouw een briefje laten tekenen, waarin zij hem volmacht, ja zelfs opdracht gaf om het

beslag te doen leggen. En ik ben er vast van overtuigd, als u die vrouw bij u laat komen, meneer Peltzinger, dat ze direct zal zeggen, dat ze helemaal niet op dat loonbeslag gesteld is. Ze begrijpt natuurlijk volstrekt niet waarover het gaat. In dat briefje wordt gesproken van ex-e-cu-toor beslag onder derden, woorden, die ze voor 't eerst in haar leven hoort. Velaz heeft haar ongetwijfeld wijsgemaakt, dat het voor de procedure nodig was, dat ze zoiets tekende. Bovendien laat iemand, die zuiver in zijn schoenen staat niet zulke briefjes tekenen.'

De deken zette een bezorgd gezicht, maar niet zo bezorgd als Karelsen, die voelde dat de zaak de verkeerde kant uitging, nu die kwajongen heel de tijd alleen aan 't woord was over dingen, waarvan hijzelf geen verstand had. Hij vreesde, dat hij de leiding van de conferentie niet meer in handen zou krijgen. En die Piron, die snotneus van de centrale recherche, die de zaak moest overnemen, zat er waarachtig net bij of hij alles begreep. Vuile aanstellerij . . . ! 'U kunt zich misschien indenken, heren, dat ik toen eventjes bijna ècht kwaad geworden ben. Dit was trouwens niet het enige geval van die aard, dat ik op het kantoor had meegemaakt. Daar ik toch al enige tijd rondliep met het plan om weg te gaan en het er dus niet zo erg op aankwam, ben ik Velaz toen even gaan huldigen op mijn manier. Ik heb zélf de betrekking opgezegd, n'en déplaise de verwrongen verklaring van de typiste. Juistheidshalve moet ik er bij zeggen dat ik daarmee nog maar net op tijd was, anders had *hij* het gedaan, want ik heb hem nog al aardig de huid volgescholden. Ik heb zelfs gezegd, dat het daar een oplichterskantoor was, dat iedere dag, die ik langer bij hem bleef, geen goed deed aan m'n naam als advocaat en dat ik met zo'n vuil, laf ventje niet langer wilde samenwerken. Dàt schijnt die typiste niet gehoord te hebben en wat ze wèl gehoord heeft, is door die meneer daar heerlijk verdraaid. Inderdaad heeft Velaz gezegd, dat ik nog een veel te jonge vlegel was om hem de wet voor te schrijven, waarop ik zei, dat ik ook veel te jong was om

aan dergelijke vuiligheden mee te doen. En daarna — 't klinkt natuurlijk erg belachelijk, maar op iemand als Velaz maakte dat indruk — heb ik gezegd dat hij op moest passen voor zijn hachje, want dat hij vandaag of morgen wel eens een scherpe pieper door zijn donder kon krijgen. Ik bedoelde niet mijzelf als de schutter, ook niet Van Beek, maar de gedupeerden in het algemeen.'

Voordat Karelsen kon ingrijpen nam de hoofdcommissaris het woord.

'Pierman, laat die juffrouw eens hier komen . . . Vindt u niet, meneer de officier?'

'Jae, dat wilde ik juist veurstellen.'

✱

Alida Hemelrijk zat al een half uur in een wachtkamertje en begon ongeduldig te worden. Als 't nu maar niet te laat zou worden, want Jim had daar straks opgebeld en gevraagd of hij haar om 6 uur aan het park zou zien. Het had erg veel indruk op hem gemaakt, dat ze hoofdgetuige was in de moordzaak. Hoofdgetuige, dat was natuurlijk zo iets als een hoofdrol.

De houding die ze aanstonds zou aannemen, had ze reeds in alle onderdelen van bewegingen bepaald. Ze woog al af, hoeveel indruk ze zou maken, want ze dacht wel, dat ze bij een heel hoge meneer van het gerecht zou moeten komen en Berkhage zou ook wel gehaald worden, misschien was hij wel geboeid.

Juist toen ze overwoog of ze zou proberen een beetje te huilen als hij er erg treurig zou uitzien en haar smekend zou aankijken, kwam Pierman haar halen.

Ze begon met niet de minste indruk te maken op de Sombere, die met haar door de gang marcheerde als een boer, die een koe naar de markt brengt en ernstig overweegt hoeveel hij zal vragen.

Dan stond ze opeens in een groot vertrek met een heleboel heren en dat joch zat er net bij of hij op visite was en het hem niet aanging. En, jee! De jonge baron Star van Schip-

eyden! Haar moeder had vroeger lang bij de familie gediend, maar daarvan kende hij haar gelukkig niet . . .

'Jonge daeme, vertelt u ons eens precies wat u eigenlijk gehoord hebt, toen u stond te . . . eh, toen meester Velaz en meester Berkhaege gisteren dat meningsverschil hadden. Vertelt u eens juist wàt er gezegd werd. U hoeft u niet te haesten, neemt u maar gerust uw tijd om nae te denken.'

Ze gebruikte haar tijd om er over na te denken hoe sneu het was, dat ze haar goeie mantel niet aangedaan had. Ze had 's middags wel een andere japon aangetrokken, tot groot vermaak van die twee idioten, maar ze had gedacht, dat alles zich op het kantoor zou afspelen en daarom was ze zo stom geweest om haar gewone mantel aan te houden . . .

Dan vond ze het misselijk, dat die baron haar niet eens groette en al begon te praten voordat hij haar eigenlijk gezien had en voordat ze een goed bestudeerde, schuchtere buiging-met-neergeslagen-ogen had kunnen maken.

Ze keek voorzichtig heel even naar Berkhaege en zag met verbazing, hoe hij er doodrustig bijzat met een goedige glimlach vol plezierige verwachting, alsof ze aanstonds een versje ging opzeggen voor z'n verjaardag.

'Ik hoorde meester Velaz zeggen dat meester Berkhaege een veel te jonge vlegel was om . . .'

'Dus hij zei: u — of jij — bent nog een veel te jonge . . . Ja, gae verder. Precies herhaelen, wat u heurde.'

'Je bent nog een veel te jonge vlegel om mij de wet voor te schrijven.'

Piron schreef het op.

'Prachtig, en wat veur antwoord gaf meester Berkhaege?'

'Hij zei dat . . .'

'Nee, juffrouw,' glimlachte de substituut, 'niet: 'zei dat'.

Wàt zei meester Berkhaege?'

'En ik ben nog veel te jong om aan die vuiligheden mee te doen.'

Karelsen schoof er snel z'n neus tussen.

'Vuilig~~heden~~ of vuilig~~heid~~?'

'Alstublicht! Niet allemael tegelijk, dat werkt verwarrend op de getuigen. *Ik* stel de vraegen. Wat zei meester Berkhaege verder?'

Hemelrijk kreeg een kleur. Ze werd werkelijk behandeld als een kind, erger nog, als een machine, als een grammofoonplaat!

'De volgende maand ben ik vertrokken. Je moet uitkijken, want je zou er je hachje wel eens bij in kunnen schieten. Pas maar op, dat je vandaag of morgen niet een scherpe pieper door je ... eh ... donder krijgt.'

'Mooi. Hebt u dat alles goed onthouden? Werd het zô gezegd, jae? En verder?'

'Verder was er niets. Meester Berkhage ging weg en smeed de deur hard dicht.' (Toch even laten horen hoe onbeschoft ie was.)

'U durft toch zeker niet te beweren, dat u dat vanmorgen zó verklaard hebt?!', schreeuwde Karelsen.

Hemelrijk was verstomd. Die schreeuwer was nu juist vanochtend zó vriendelijk en voorkomend geweest, ze was er van overtuigd, dat ze indruk op hem gemaakt had. Een aanval van die kant verwachtte ze allerminst.

'Ik heb het u zo toch precies eender verteld.'

'Wà-àt?!' Het *lijkt* er niet op, u hebt ...'

'Ssst! Ik moet u nogmaels verzoeken er niet tussen te komen. Ik zal de heren wel waerschuwen als ik klaer ben.'

Dick had moeite om zijn pret te verbergen. De sjieke substituut nam uit de handen van de hoofdcommissaris een vel papier.

'Juffrouw, hoe komt het, dat u deze ochtend aen de inspecteur verklaerd hebt, dat het woord vuiligheid sloeg op het ontslag van meester Berkhaege en dat meester Velaz het ontslag gegeven had en niet dat meester Berkhaege zelf ontslag genomen had?'

'Die meneer heeft dat allemaal zelf zó uitgelegd en vroeg of ik ook vond, dat het, zo zou zijn geweest,' stamelde Hemelrijk, die nu eerst voelde, waar de schoen wrong.

De deken zuchtte hardop. De commissaris trok zijn witte wenkbrauwen op en keek schuin over zijn lorgnet bedenkelijk naar Karelsen, die het warm kreeg. Hij kwam half overeind en deed zijn mond open, maar de substituut wuifde met één beweging van zijn witte vrouwenhand weer terug en de mond ging geruisloos weer dicht.

'Juffrouw, nu moet u me nog één ding vertellen en dan wordt u vriendelijk bedankt. In uw verklaring staet: Vandaag of morgen kon ik je wel eens een scherpe pieper door je dinges schieten en nu zegt u dat het zo was: pas maer op . . .' Hij keek vragend naar Piron.

'Pas maar op dat je vandaag of morgen niet een scherpe pieper door je donder *krijgt*,' las deze voor.

'Juist, dank u. Kijk eens juffrouw, er is toch enig verschil of ik zeg dat u een nieuw hoedje *krijgt* of dat *ik* u een nieuw hoedje *geef*. Hoe komt het dat u dat vanochtend zo verklaerd en zelfs ondertekend hebt?'

Alida voelde dat ze van front moest veranderen.

'Ik wist niet, dat het zo op dat papier stond, ik heb het niet overgelezen toen ik m'n handtekening zette. Die meneer zei, dat meester Berkhage, omdat hij kwaad was over zijn ontslag, wel bedoeld zou hebben, dat hij zèlf meester Velaz dood zou schieten. Die meneer was er vast van overtuigd, dat meester Berkhage de dader was en ik dacht, dat meneer het wel zou weten.'

'Meneer de officier,' zei Karelsen met gedwongen kalmte, 'ik vind dat u mij onheus behandelt, u laat mij eenvoudig niet aen 't woord komen, ik zit hier . . .'

'U was juist aen de beurt, gae uw gang.'

'Nu dan, ik verzeker u, dat deze getuige vanmorgen woordeijk en uit zich zelf verklaerd heeft wat daar op dat papier staat en ik heb haar herhaaldelijk afgevraagd, of het zo juist was. Voordat ze tekende heb ik het geheel nog eens duideljik voorgelezen en . . .'

'Dat jòkt u!'

Haar stem schalde en allen keken verbaasd op. Hemelrijk was eindelijk voor honderd procent in haar rol. Ze hield

het hoofd hoog, rekte zich uit, balde de vuisten en haar ogen vlamden. Astrid Karlsen in 'Liefdeswraak' deed het vast niet beter.

'Nu is het wèlletjes geweest, zei de Sjieke zonder enig ongeduld, doch verbazend definitief, 'deze meurdzaak is veel te ernstig om ons te gaen verdiepen in bijkomstigheden. Juffrouw u kunt gaen, ik dank u wel.'

De commissaris belde en er verscheen een agent, die de deur openhield voor Hemelrijk. Zij had haar zelfvertrouwen weer terug, maakte een kwijnende buiging in het rond en verliet de kamer op een manier, die op zich zelf een gedicht was. Gelukkig wist ze niet, dat Pierman de enige was, die haar somber nakeek.

'Blijft nog de kwastie van de sleutels,' zei de substituut. 'Juist!' galmde Karelsen, die dacht: nu of nooit,' er blijft nog altijd een doodsbedreiging en de kwestie van de sleutels. Berkhage was de enige...'

'Mééster Berkhage,' meende de Sjieke.

'... de enige die vannacht sleutels had...'

'Pardon!'

Allen keken verrast naar Pierman.

'Meester Berkhage was niet de enige, die sleutels had. Ook meester Velaz had sleutels.'

'Juist,' zei Piron en tikte hard met zijn potlood op het boekje.

'Wat maakt dat nou in godsnaam voor verschil?' riep Karelsen met de armen wanhopig in de lucht.

't Is in ieder geval een feit en daarop wordt nog eens de nadruk gelegd door een ander feit: *De sleutels van meester Velaz zijn spoorloos verdwenen.*

De heren keken elkaar verbaasd aan en de Sinterklaasneus viel terug in zijn stoel.

'Dan wilde ik er ook even de aandacht op vestigen, dat meester Berkhage zijn sleutels miste, zijn hospita heeft dan ook om twaalf uur de deur voor meneer open moeten doen. Voorts heb ik vastgesteld, dat meester Berkhage vanochtend met de nieuwe sleutels zijn eigen kamer moest

opendoen, want die kamer was op slot. Dan vond hij op de schrijftafel zijn eigen sleutels; dat wordt bevestigd door een andere typiste, die nog zei: daar liggen ze. Aangenomen dat meneer Berkhage de dader is,' er verscheen een flauw lachje onder de snor, 'zou hij dus na de moord de deur van zijn eigen kamer opengemaakt hebben, zijn eigen sleutels daar op tafel gedeponeerd en de deur weer gesloten hebben met de sleutels van de verslagene. Dat zou erg handig geweest zijn om de schijn te geven, dat hij die nacht geen sleutels had. Maar iemand die al die voorzorgsmaatregelen neemt, zorgt toch, dat hij dan de sleutels van meester Velaz weer op hun plaats legt en niet meeneemt, want daardoor zou de hele mise-en-scène bedorven zijn. Als nu meneer Berkhage die fout dus gemaakt had, dan had hij toch de hele nacht tijd om die fout te ontdekken en 's morgens-ruimschoots tijd en gelegenheid om de fout te herstellen, door eenvoudig die sleutels ergens neer te leggen. Neen heren, in deze zaak heeft de dader geen enkele fout gemaakt, tot dusverre. Dat hij de huls niet kon terugvinden was louter ongeluk, hij heeft daarna duidelijk van de opgemaakte zelfmoord afgezien, het bloed bij de deur niet weggenomen en de sleutels en wie weet wat nog meer meegenomen. Alles is even zuiver werk als dat van die inbraak een paar dagen geleden. En die zaak staat ongetwijfeld met deze in verband en is van hetzelfde soort, geen enkele vingerafdruk, enfin, eerste klas werk.'

'Hoever is u met het onderzoek van die inbraak?' vroeg de commissaris.

'Inspecteur Karelsen heeft gelast het te laten rusten.'

'Maar was is dat nou? Die inbraak was bepaald sjiek werk, alleen een zeer gevaarlijk type werkt zo zuiver. Zoiets kunnen we maar niet laten lopen ...'

'Binnen!'

Er verscheen een agent met een presenteerblad waarop een bruin pakje dat open was geweest.

'Van inspecteur Vroom ... Moest ik u direct overhandigen.' Hij legde het blad voor de commissaris op de tafel.

'Een sleutelring? Zouden dat de bewuste sleutels zijn? Niet aanraken, heren.'

Dick was het eerst van allen bij de schrijftafel. Half in bruin papier gewikkeld lagen de sleutels van Velaz en daarbij een eenvoudig wit kaartje waarop in potlood en in drukletters:

MIS

'Hoe komt dat pakje hier?'

'Het lag in de bus, meneer de commissaris. Niemand heeft gezien, dat het gebracht werd en we weten niet hoe lang het er gelegen heeft. De wachtcommandant heeft om drie uur het laatst de bus gelicht.'

'Dat noem ik brutaal.'

'Dat wordt een prachtige zaak,' zei Piron met een stralend gezicht.

'Nu heren,' zei de commissaris, 'voor meester Berkhage is de zaak opgelost. Ik hoop, dat die paar uren verblijf in dit gastvrij oord u niet te zwaar zijn gevallen en het spijt me werkelijk, dat we u tengevolge van een misverstand overlast hebben aangedaan. Gelukkig is het nog niet zo heel erg geweest, maar ik bied u toch namens de politie mijn verontschuldiging aan.'

'Dat is 'all right', meneer de commissaris.'

Pierman kuchte bescheiden.

'Het is alleen niet erg prettig voor meneer Berkhage dat vanavond de kranten vol staan over zijn arrestatie.'

'Wát!' riepen de commissaris en Dick tegelijk.

'Wie heeft de pers ingelicht?'

'Ik niet,' zei Pierman.

✱

'Mààr, meneer Karelsen, hoe kunt u een dergelijk voorbarig bericht publiceren, u hebt hier te doen met een advocaat, die te goeder naam en faam bekend staat en tegen wie niets, totaal niets bewezen is. 't Is verschrikkelijk! 't Is

een schandaal! Het spijt me, maar zoiets moet ik aan de procureur-generaal voorleggen. Hoe komt u er in 's hemelsnaam bij?

Berkhage schoof zich ongemerkt dicht tegen Pierman.

'Proficiat, schavuit,' fluisterde hij hem in het oor.

... 'Mijnheer de commissaris, wilt u zo vriendelijk zijn mijn moeder even te telefoneren?'

'Natuurlijk, meneer Berkhage!'

'Mevrouw de weduwe Berkhage van den Brinck, Blaricum 8475. *

De commissaris belde en gaf de agent een briefje.

'Direct dit nummer aanvragen.' — 'Meneer Berkhage, u weet er alles van. Het spijt me meer dan ik u zeggen kan. We zullen een tegenbericht publiceren, dat klinkt als een klok . . . Ik constateer met genoegen, dat u een kennis bent van meneer Piron, die de zaak verder zal behandelen.'

'Ja, we zijn bij hetzelfde regiment geweest.'

'Prachtig. Dus de heren zullen dan wel prettig samenwerken in deze zaak. Meneer Pierman zal toegevoegd blijven aan meneer Piron, hij is het puikje van mijn rechercheurs.'

Pierman boog en bloosde hevig.

'Heren, mag ik nog één vraag stellen?' vroeg Piron.

De commissaris knikte.

'Zeg Dick, dit moet je me eerst nog zeggen. Waarom was je er vanochtend al direct zo van overtuigd, dat het géén zelfmoord was?'

'Onder andere, omdat ik *wist* dat ik mijn sleutels *niet* op kantoor had laten liggen. Bovendien wist ik toevallig ook, dat ik de moord zelf niet gepleegd had.'

'Dat dacht ik al. Zie ik je vanavond nog?'

'Ik ga eerst even naar 't kantoor en dan naar De Kroon, want ik vind, dat ik een borrel verdiend heb.'

De sjieke substituut stond lachend op, deelde handjes uit,

* Doe geen moeite, lieve lezeres. Blaricum had toen geen 8000 nummers.

feliciteerde Dick met de goede afloop en verzocht hem bij de volgende 'meurd' op zijn sleutels te passen.

'Berkhage, loop een eindje mee,' zei de deken.

Dick keek nog even naar Karelsen. Hij had vuurrode oren en zat met zijn potlood kringetjes op het papier te schilderen, alsof zijn leven er van afhing.

'Kijk eens,' zei Peltzinger toen hij met Dick door de straat wandelde, 'ik zal er natuurlijk nog met de andere heren van de Raad van Toezicht over spreken, maar die zullen het wel met me eens zijn. Begin maar met morgen op de rolle alle zaken, waarin Velaz als procureur optreedt, over te nemen. Dan raad ik je aan om die zaken verder zelf af te werken. Wil een cliënt een andere advocaat nemen, dan houdt natuurlijk alles op, zegt hij niets, dan ben jij natuurlijk stilzwijgend de advocaat, maar het is beter, dat je hem er op attent maakt, dat hij kan veranderen. De meesten zullen natuurlijk hun zaak wel bij jou laten, omdat ze eenmaal aan Velaz hun voorschot betaald hebben. Allicht kun je de huur van het kantoor overnemen en zo heb je dan toch al direct een aardige praktijk bij elkaar. Het zal waarschijnlijk wel wat minder worden nu Velaz er niet meer is, maar je staat er toch ook maar alleen voor. Met de erfgenamen zul je tot een vergelijk moeten komen omtrent de verrekening van hetgeen er tot vandaag door Velaz te vorderen of verdiend is. Wat denk je, zou je 't aandurven?'

'Dat zou ik geloven,' zei Dick, toen hij enigszins van zijn verrassing gekomen was.

'Als je ergens niet zeker van bent, denk dan niet dat je me overlast aandoet. 't Is beter dat je honderd maal te dikwijls vraagt dan éénmaal te weinig. Het is geen bewijs van domheid, als je veel vraagt, maar een teken van gezond verstand en voorzichtigheid. Ik zelf sla ook nog de wet of de jurisprudentie op over dingen, die ik 's nachts wel hardop kan dromen ...'

VII

Piron en Pierman verdwenen samen in het bureautje, dat de jonge inspecteur ter beschikking was gesteld en van waar uit de jacht op de moordenaar zou geleid worden, met behulp van een telefoontoestel, een elektrische schel, een geverfde tafel, een dito kast en vier stoelen.

Pierman hield de deur open, wuifde plechtig met de hand in het rond als gold het de spiegelzaal van Versailles en zei op indrukwekkende toon:

'Het privékantoor der firma Piron en Pierman!'

Piron ging zitten, presenteerde een sigaret en nam het dossier.

'In ieder geval heeft de firma een prachtige affaire aan de hand. Heb je er ook zo'n trek in?'

Pierman knikte vergenoegd.

'Je had tot dusverre alles zo goed gezien,' ging Piron voort, 'ik begrijp alleen niet, waarom je het zo ver liet komen, die arme man sloeg een onsterfelijk figuur. 't Was direct dodelijk! Je houdt zeker erg veel van hem?'

'In de eerste plaats is meneer Karelsen alwetend en heeft mijn advies helemaal niet nodig; dan werkt hij me ondergronds tegen en speelt een comédie tegen me om van te spuwen over alles wat hij doet voor m'n promotie.'

'Promotie?'

'Ja, ik heb m'n eindexamen en ik ben nog niet zo oud als ik er uitzie, tenminste dat zegt Berkhage. Karelsen kan dat niet goed uitstaan, want hij heeft geen enkel examen. Hij is nog van de ouwe ploeg en inspecteur geworden met kruiwagens en een grote bek. Vroeger ging dat. Ik ben te laat geboren, anders had u *mijn* bek eens moeten zien.'

'Maar was het wel erg fijn tegenover Berkhage? Je zei zelf, dat die gratis reclame in de kranten niet zo plezierig voor hem was.'

'Die publikatie was al gebeurd, voordat ik het kon ver-

hinderen en overigens was Berkhage in het complot. Hij zei dat hij er voor over had om tot overmorgen te brommen.

Hij is een aardige jongen, vindt u niet?’

‘Zo’n verdomde Claxon,’ schaterde Piron.

‘Hoe bedoelt u?’

‘We noemden hem vroeger bij de troep de Claxon.’

Piron nam een vel papier, raadpleegde zijn boekje en schreef een paar regels.

‘We zijn dus eigenlijk collega’s, want je zult na dit gerucht-makende zaakje wel aangesteld worden, denk ik. Wat denk je van dit telegram?’

Pierman nam het papier en las: Fabrique Nationale d’Armes de Guerre, Herstal, België. Recherche Centrale néerlandaise prie télégraphier si possible retrouver acheteur pistolet brownning P 635802 Stop Important Stop Inspecteur Piron Stop Hoofdbureau Politie Stop X... Stop. *

‘Zoudt u niet liever het nummer in woorden zetten?’

Piron veranderde het.

‘We hebben alleen een klein kansje als het pistool aan een wapenhandelaar in Holland verkocht is. Als het in België geleverd is, zitten we er naast, want daar is nog geen nieuwerwetse Wapenwet zoals hier. Je koopt daar revolvers of het boterhammen zijn en iedere Belg denkt, dat hij niet kan leven als hij niet een wapen op zak of tenminste in huis heeft.’

Pierman belde.

‘Roelofs, zorg dat dit telegram direct weggebracht wordt. Dringend met betaald antwoord. Vijf en twintig woorden is zeker wel voldoende, meneer Piron?’

‘Ja, ik zal het er op schrijven... Laten we nu eens beginnen bij het begin. In het dossier van de inbraak hebben we niets dan de verklaring van Berkhage, een schroeve-

* Nationale Fabriek van Oorlogswapenen, Herstal, België Nederlands Centrale Recherche verzoekt telegraferen of mogelijk opsporing koper brownning-pistool P.... Belangrijk. Inspecteur Piron, Hoofdbureau Politie, X....

draaijer en een breekijzer, zoals er miljoenen zijn. De kolenschop lag op tafel, dus toen hij Berkhage knock-out geslagen had, is hij zo snel mogelijk vertrokken, voordat die arme Claxon tijd had om weer bij zijn positieven te komen. Het was dus belangrijker dat Berkhage hem niet zag, dan dat hij zijn sporen opruimde, zodat het mogelijk lijkt, dat Berkhage hem kende. In dat geval is het waarschijnlijk iemand, die in een zaak van het kantoor betrokken is en we zullen morgen een lijstje samenstellen van die mensen. Dat hij aan een dossierkast bezig was, wijst ook in die richting. Staan die dossiers alfabetisch?

'Neen, ze zijn genummerd, dus hij had heel wat te zoeken en moest ieder dossier openmaken, er zijn er ruim driehonderd in die kast. Het boekje met de index lag in de la van een schrijfbureau bij de typisten en die la was op slot.'

'Zijn de dossiers nog onderzocht?'

'Door de typisten en alleen die op de grond lagen.'

Piron keek bedenkelijk.

'De heer Karelsen zette me de volgende morgen aan een doodgewoon zedenzaakje en liet een paar bekende inbrekers ophalen om ze te confronteren met Berkhage, die zich doodlachte.' Pierman vertelde tot groot vermaak van Piron, hoe Dick had voorgesteld om het misdrijf te reconstrueren.

'De inbraak kunnen we voorlopig laten rusten, want we weten er te weinig van en we zullen die zaak dan maar bekijken als een onderdeel van de moord. Als we over de sleutels van Velaz beschikken, kun je even vaststellen of de inhoud van de brandkast nog ongeschonden is. Dan kunnen we met enige zekerheid zeggen, wat het motief is van de moord.'

'? ? ? ? ?'

'Begrijp je me niet? Ik neem aan, dat de inbreker de moordenaar is, daarop hebben we laten we zeggen 90 % kans. Is het geld intact, dan was het ook niet om geld te doen en ik ben er van overtuigd, dat er geen geld gemist zal worden, want in de zakportefeuille van Velaz zat nog

120 gulden. Dan is de moord ook niet uit wraak gepleegd, want om zich te wreken behoefde hij niet in een verlaten kantoor te sluipen om dossiers na te zien.'

'O, ja, nu begrijp ik waar u heen wilt, ik stond een ogenblik te slapen. Ja, u hebt gelijk, dat alles aangenomen, is de dader iemand, die door Velaz bedreigd werd met een of ander stuk papier. Dat papier kon hij niet vinden en toen moest Velaz zelf er aan geloven. Maar het ergste is . . .'

'Dat het verband niet vast staat,' lachte Piron.

'Binnen!'

'Heren,' zei de man van de dactyloscopie, 'hier zijn de sleutels, het bruine papier en het kaartje. Op het bruine papier staan de afdrukken van de wachtcommandant en van inspecteur Vroom en op het kaartje helemaal niets. Goeien avond en reuzen succes, dat zal nodig zijn lijkt mel' 'Het is vriendelijk van onze moordenaar dat hij met potlood op dat kaartje heeft geschreven,' zei Piron, 'dat spaart ons de moeite van de inkt te laten analyseren. Ik zal opbellen of Berkhage nog op het kantoor is, dan wil je nog wel in de brandkast kijken. Er zal een kasboek zijn, waaruit blijkt hoeveel geld er moet zijn.'

'In de nacht van de inbraak was er 324 gulden-zoveel en deze nacht moet er ruim 496 gulden zijn. Niet de moeite van een moord waard, vind ik.'

'Bravo Pierman, je denkt aan alles, ga zo voort, mijn zoon. Als die sinjeur geen fouten maakt, zijn we verplicht om hetzelfde te doen en dan moeten we hem vinden.'

'Nou, zo eerlijk is het niet verdeeld; wij kunnen nog fouten herstellen, maar de tegenpartij meestal niet. Maar nu heeft hij toch een lelijke fout gemaakt. Dat bezorgen van die sleutels is overbodige overmoed, waaghalzerij en het valt me tegen van hem, ofschoon ik daardoor meer hoop gekregen heb. Nu betekent het nog niet veel, maar later zal blijken, dat het een lelijke fout is.'

'Er zijn weinig kunstenaars die weten wanneer ze moeten ophouden, de meesten willen hun werk te mooi maken, een Vincent van Gogh is hij nog niet.'

Piron nam de telefoon.

'Hallo, is meester Berkhage nog daar? ... Met Piron ... Zeg, Dick, blijf je daar nog vijf minuten? Pierman komt even de brandkast nakijken. O, heb je er voor vandaag genoeg van? Dat is heel aardig, maar wij hebben nog lang niet genoeg. Als je zoet bent, krijg je straks een borrel van me. Je ging toch naar De Kroon? ... Nee, er wordt niet over moorden gesproken, 't is zuiver belangstelling in de sympathieke persoon van de Claxon. We zullen het hebben over die goeie ouwe tijd, toen we nog achter het kalfsveld huppelden * ... Arloff? ... Van de mitrailleurs? Dat is lollig, tot straks dan.'

'Zeg Pierman, ik voel aankomen, dat ik voorlopig niet naar Amsterdam terugga. Weet je hier ergens voordelige kamers voor me, waar ik niet voor een heel jaar hoeft te huren?'
'Dat treft, vraagt u eens aan Berkhage. Vanochtend hoorde ik, dat er bij hem een kamer te huur is.'

Op het kantoor werd Berkhage enigszins stormachtig ontvangen door Truus en Henkie, Alida was nergens te zien.

'Zie je wel? Ik had het wel gezegd!'

'Ik heb met meester Peltzinger getelefoneerd en die zei het al.'

'Die meneer met z'n snor zei het ook.'

'Fijn!'

'Zalig!'

'En die gravin zei al, dat u bekend had.'

Twee zenuw-gil-lachbuien en Dick hield zijn oren dicht.

'Is er nog een kop thee voor het baasje?' vroeg hij, toen ze weer tot bedaren kwamen.

'Ik ga gauw verse zetten.'

'En voor de goeie afloop tracteer ik op koekjes.'

* Militair jargon voor: achter de trom marcheren.

'Zeker omdat de dokter heeft gezegd, dat je minder moest snoepen.'

Dan begonnen ze opeens heftig te fluisteren.

'Och meneer, vanmiddag is er een ziekenauto geweest, u weet wel om . . . ' en Truus wees naar de slaapkamer met een rilling, dat men bijna haar ribben hoorde rammelen.

'We hebben het gelukkig niet gezien.'

'We zijn allebei in de keuken gekropen.'

'Eng, zeg!'

'Ik weet zeker, dat ik er vannacht van droom.'

'Ik durf vast niet alleen naar bed.'

'Bij mij is geen plaats hoor,' waarschuwde Dick. Ze gierden, de schrik was weer vergeten.

Er werd gebeld, het 'Rijk der Hemelen' kwam binnen en verspreidde terstond een kilte. De twee meisjes staarden haar met open mond aan. Alida deed alsof er niets gebeurd was, maar ze leek toch een beetje tammer.

Truus was het eerst op adem.

'Heeft de moordenaar al bekend, Aaaali-daaa?' vroeg ze zoetig.

'Jonge dames, laten we gauw even de rol voor morgen in elkaar zetten,' zei Dick haastig.

Hij ging de werkkamer van Velaz binnen om het 'rolboek' te halen. In het voorbijgaan lichtte hij even de klep van de koude haard op, wierp zijn eindje sigaret er in en stond even peinzend te kijken. Dan knielde hij neer, deed het micadeurtje open en nam het sigarettenstompje terug. In de haard lag een handvol papiertjes over de uitgebrande kolen verspreid.

Het viel hem op, hoe zorgvuldig het papier in kleine stukjes gescheurd was. Zoveel geduld had Velaz toch gewoonlijk niet . . .

Verschillende papiertjes waren geschroeid, het vuur was zeker bijna uit, toen ze er in gegooid werden, dat was dus gisteravond . . .

Voorzichtig pakte hij een der grootste stukjes op en staarde met open mond.

In machineschrift las hij:

aenz

I. H

Dan begon hij snel alle stukjes te verzamelen en legde ze op de haardplaat. Bijna was hij klaar, toen Alida klopte en meteen de deur opendeed. Hij vloog op en stond even te kijken als een jongen, die betraapt wordt met zijn vinger in de jampot.

'Meneer Piron vraagt u aan de telefoon.' Met hoge wenkbrauwen keek ze naar de openstaande haard en zijn zwarte handen.

'Goed juffrouw, zet hem maar op dit toestel.' (Die meid is er nou altijd als ze er niet zijn moet.)

'Kan ik gaan, meneer? 't Is zes uur.'

'Best.' (Was maar helemaal niet gekomen.) 'Hallo, Piron?' Na het gesprek met Piron zocht hij verder en woelde voorzichtig door de as. Enkele stukjes waren al geheel versmeuld, als er nu maar niet te veel mankeerden, want het zou toch al een toer zijn om alles aan elkaar te passen. Net iets voor hem, die toch zo het land had aan alle gepuzzel. Van een kruiswoordraadsel werd hij al draaierig als hij er naar keek . . .

Zorgvuldig schoof hij alle stukjes in een enveloppe, nam het rolboek onder de arm en ging aan het fonteintje in de gang zijn handen wassen.

Pierman kwam met behulp van de sleutels van Velaz binnen, alsof hij nooit ergens anders gewoond had.

'Goeie avond. Je zult zeker wel begrepen hebben, dat ik te laat merkte dat die vergiftnes de kranten had ingelicht, anders had ik het voorkomen.'

'Ik zal er niet van doodgaan.'

'Dan zullen we het geheim van de brandkast eens gaan ontsluieren.' Hij hurkte neer voor de safe, die nog vol wit poeder zat, waardoor de vingerafdrukken duidelijk uitkwamen en opende de deur. 'Hierbinnen is niet veel herrie gemaakt. Een ijzeren geldkistje. Wil je eens even natellen?' Hij zocht verder.

'Vierhonderd zesennegentig gulden drieënvijftig.'

'Dat klopt.'

'Hoe weet jij dat?'

'Ik word er voor betaald om alles te weten.'

'Weet je misschien hoeveel geld *ik* in m'n zak heb?'

'Ja: véél minder dan vier hon...'

Dick gaf de hurkende Pierman een por, die hem languit over de vloer deed rollen.

'Mishandeling van een ambtenaar in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening,' constateerde hij moeizaam opstaande. 'Wil je even noteren, dan kunnen de erfgenamen later geen herrie maken: een blikken trommel met brieven, ... een zilveren viscouvert van twaalf stuks, nog nooit gebruikt, zou je zeggen, ... een notariële akte. Ha, dat is zijn testament!'

Uit het testament bleek, dat als enige erfgename van 'al zijne roerende en onroerende goederen, zowel tegenwoordige als toekomstige', was aangewezen mejuffrouw Philomena Johanna Catharina van Dijk, zonder beroep, geboren te 's Gravenhage, de ...

✱

In De Kroon vond Berkhage Karel en zijn zusje tezamen aan een tafeltje met Piron. Ze hielden zich bezig met de kranten, waarin weer Dick's portret prijkte, hetgeen dan ook het enige fraais was wat er overigens over Mr. B., 'De Vermoedelijke Dader', in te vinden was.

'Er is weinig voor nodig om beroemd te worden,' zei hij en trok zijn jas uit. 'Dag juffrouw Arloff. Hoe maakt u het? Is papa weer beter?'

Haar ogen blonken vriendelijk.

'Dank u wel; veel beter ... Was u niet erg geschrokken?'

'Er viel niet te schrikken, 't was een grapje. Doch als ik geweten had, dat de pers ook meedeed, had *ik* niet meegepeeld. Ober, wil je even aanvragen: 'Blaricum 8475? ...

Ja Piron, heel graag een lichte groene.'

'Het is een troost voor je dat er in de 'inlas' van de meeste

stadsedities al staat, dat je arrestatie een misverstand is en dat je onschuld vaststaat,' zei Piron.

Karel lachte ditmaal niet.

'Piron heeft me zo juist het een en ander verteld. Ik vind het toch schofterig, dat die knul je zo maar even door het hele land als moordenaar gaat adverteren, daar blijft altijd wat van hangen.'

'Je bent wèl een optimist, jij vrolijkt de boel tenminste nog wat op... Proost, Piron.'

'Proost. Die meneer die dat geleverd heeft, zal er overigens geen plezier van hebben, denk ik. Als ik me niet vergis, was die ouwe commissaris verduveld nijdig. Dat is het ouwe uitstervende soort, dat werkt volgens het systeem 'God zegene de greep'. Als een geval niet erg duidelijk is, nemen ze iemand die er niet te braaf uitziet, ze zetten met een grote bek de getuigen in het gelid en knutselen zo lang aan hun verklaringen tot ze de officier een dagvaarding kunnen ontfutselen. Wordt de vent vrijgesproken, dan zetten ze toch een hoge borst op, zeggen, dat de zaak opgelost is en dat hij er met veel geluk en juristerij nog net doorgeglipt is en de man is voor eeuwig geblameerd. Volgt er een veroordeling, dan hebben ze natuurlijk het genie zelf in pacht, maar laten we hopen, dat God werkelijk de greep zegent, anders durf ik niet goed te denken aan alle onschuldigen, die op dit ogenblik tussen de vier muurtjes zitten... Neem me niet kwalijk, juffrouw Arloff, dat ik u aan zulke onplezierige dingen doe denken. Laten we gauw over iets anders praten, ik heb trouwens deze ouwe Claxon hierheen gelokt met de belofte, dat er niet over de moord zou gesproken worden, maar over onze zonnige jeugd in het Veldleger.'

Het geestige neusje werd even opgetrokken.

'Al die verhalen kan ik wel dromen. Die moordgeschiedenis is tenminste iets actueels en ik heb er nog maar de helft van gehoord. Dit is geen nieuwsgierigheid, dit is die speciaal vrouwelijke deugd van belangstelling, die boven alle verdenking verheven is.'

'Telefoon Blaricum!!', werd er geschreeuwd. Dick stond op. 'Zorg dat je klaar bent met je verhaal als ik terugkom,' zei hij tot Piron . . .

Toen hij uit de telefooncel terugkwam, was het gezelschap vermeerderd met Roelof Tan, die Dick hartelijk de hand schudde.

'Ze zijn aardig met u aan 't sollen geweest, heb ik gemerkt.' Dick moest plotseling denken aan het gesprek van de vorige avond hier aan hetzelfde tafeltje. Het leek hem jaren geleden.

'Gisteren was u zo gerust over mijn toekomst. Het ziet er naar uit, dat uw voorspelling werkelijkheid gaat worden. Nog een paar van die gevallen en uw naam als helderziende is gevestigd.'

Hij vertelde welk voorstel de deken hem gedaan had.

Greetje zag er opeens zeer opgetogen uit.

'Verbazend leuk voor u, meneer Berkhage, Karel heeft me verteld, dat u niet goed wist wat u aan moest vangen. Dus u gaat voorlopig nog niet naar Indië. Ik ben erg blij, dat u het zo goed getroffen hebt.'

Ze straalde en keek hem zo vierkant en overtuigd vrolijk aan, dat Dick zich opeens erg prettig voelde. Zonder eigenlijk goed te weten waarom, zag hij snel naar Tan en schrok er even van, hoe hevig gespannen deze vanuit zijn hoge, oosterse ooghoeken naar Greetje's gezicht keek. (Oei, oei, dat wordt een liefdesdrama, straks grijpt hij zijn kris en maakt amok.) Maar hetzelfde ogenblik glimlachte Tan tevreden, wreef genoeglijk de dunne, sterke handen en gaf Dick een betekenisvol knipoogje.

'Hebt u met uw moeder getelefoneerd?' vroeg Greetje met haar deugdzame belangstelling. 'Hoe was het goeie mens eronder? Had ze de krant al gezien?'

'Nee juffrouw, de commissaris had haar al bijtijds erop voorbereid. Ze was erg vrolijk en zei dat je zo'n kwajongen eigenlijk niet alleen kon laten.'

Tan keek op zijn horloge. 'Waar eet u gewoonlijk, meneer Berkhage, of zal ik maar zeggen . . .'

'Dick, Claxon, moordenaar, alles liever dan menéér. Ik eet in de Silver Grill, het is er goedkoop en kan er best mee door.'

'Dan ga ik dat aanstonds ook eens proberen.'

'Ja, ik ook,' zei Piron.

't Is veel voordeliger, als je je abonneert,' zei Dick, 'maar dan zit je er voor een maand aan vast.'

'Ik weet niet hoelang ik hier zal blijven; als die moordzaak opgelost is, verdwijn ik weer naar Amsterdam.'

'Blijft u hier, totdat de dader gepakt is?' vroeg Tan.

'Juist, of liever gezegd, totdat ik weet wie het is, er moet ook iets bewezen kunnen worden, als we willen gaan *pàkken*.'

'Neemt u dan maar gerust een maandabonnement.' Het kwam er zo overdreven onnozel uit, dat allen lachten.

*

Juffrouw Marie voelde zich wat rustiger na het telefoongesprek met Berkhage van uit de Silver Grill.

's Morgens was er een politieman geweest, hij was wel erg netjes, maar had toch allerhande verdachte vragen gesteld. Toen was de krant gekomen en was ze net van plan om het op haar zenuwen te krijgen, toen ze in het laatste berichtje zag, dat het weer allemaal larie was met de aanhouding van dat jong . . .

Hij zou direct komen om de lege kamers te laten kijken aan een vriend, die ook luitenant was geweest en nu een hele hoge ome was van de politie in Amsterdam. Een beroemde detective, zei hij.

Nee, ze hield helemaal niet van politie, die hadden allemaal zo iets griezeligs over zich van boeien en revolvers en bloed en gevangenen. Dat hij luitenant was geweest, zei ook niet veel, de jongen van de kapper aan de overkant van het plein, dat onderwijzertje met z'n lef-voor-tien was het ook geweest. Een drukte als dat jong vroeger had met z'n sabeltje! En z'n moeder liep dan naast hem of ze de koningin zelf was. Net alsof de mensen niet wisten, dat

ze voor d'r trouwen met de sinaasappelenkar door de straat ging en alles ondersteboven blèrde, ècht ordinair. En toen ze d'r over was begonnen tegen Berkhage, was die weer zo brutaal opgestoven en gaan schreeuwen. Dat die jongen van de kapper in dienst de beste en fideelste kerel was van alle maal en dat de soldaten dol op hem waren. Dat de sjiekste officieren z'n vrienden waren en dat het er niets op aan kwam of je moeder met sinaasappelen of met rotte eieren gelopen had, — dat was een hatelijkheid, dat voelde ze wel, omdat hij één keer bij ongeluk een eitje had gehad dat een beetje belegen was, — dat het er alleen op aan kwam hoe je zèlf was. Daar begreep ze nou niks van. Berkhage z'n moeder was zo'n in-deftig mens en hij was van héél goeie familie, wel niet zo veel geld — ze had eerst degelijk geïnformeerd — maar overigens eerste klas. En die jongen praat nu zo over dat onderwijzertje, dat helemaal z'n soort niet is. Nee, stand is stand en moet stand blijven! Zij werd vroeger op het bal in 'Musis Sacrum' ook niet aangekeken door die schepsels van Koopman, al was het dan nog in de familie, alleen omdat hun vader kaptein bij de Lloyd en haar vader maar kaptein van een sleepboot was, al was ie dan zo goed als helemaal eigenaar op het laatst. En thuis hadden ze 't toch veel royaler dan bij Koopman . . .

Nee, iemand van de politie, daar viel ze niet in. Ze had nooit anders dan leraars en advocaten en ingenieurs gehad, bovendien had ze zich vast voorgenomen om geen jonge broekjes meer te nemen.

Tegen die politieman zou ze erg terughoudend zijn en zich nog eens vijf keer bedenken.

Ze vergiste zich.

Berkhage kwam met veel lawaai binnen en vroeg direct of hij geen zoen van haar kreeg nu hij pas uit de sombere kerker verlost was. Zo'n aap! En die politieman was een vreselijk nette jonge man met een frisse kleur en hele lieve, trouwe ogen, eigenlijk niks geen politieman. Hij zat keurig en eenvoudig in de kleren, net als Berkhage. En hij was

toch wel een paar jaar ouder, zou je zo zeggen, en erg beleefd. Die kwaje aap deed net of hij de baas in huis was en sprak van kijk eens, meneer, wat een mooie frisse slaapkamer. Hij probeerde haar nog te vernaggelen door te zeggen: jij krijgt ze vast nog goedkoper omdat je mijn vriend bent.

En voordat ze goed en wel besepte wat er eigenlijk gebeurde, had die vlegel het klaargespeeld, dat ze de kamers verhuurde en nog wel per week, omdat die meneer niet wist, hoe lang hij bleef.

Per week, dat was helemaal haar bedoeling niet, 't leek zo zoetjesaan wel een hotel...

Piron ging die avond nog even naar het hoofdbureau en ontmoette in de gang zijn medevennoot, die hem met een extra-somber gezicht een geopend telegram overhandigde.

BROWNING P SOIXANTETROIS CINQUANTEHUIT ZERO-
DEUX AVEC CINQ AUTRES ENVOYES 18 SEPTEMBRE
ANTWERPSE WAPENHANDEL RUE DES ARMATEURS
DOUZE ANVERS STOP F N *

'Dat is een strop. Maar in ieder geval ga ik morgen even naar Antwerpen. Je kunt nooit weten hoe een koe een haas vangt en het pistool is pas van september in omloop. Je hebt toch genoeg te doen voor morgen?'

'Dat geloof ik.'

'Geef me even de particuliere correspondentie, dan ga ik die vanavond op m'n kamer een beetje inkijken. Ik woon bij Berkhage, dank je wel voor je tip zeg, ik ben daar best ingekwartierd. Er is een telefoon in de winkel, die ze naar boven kunnen overschakelen.'

'Tweehonderd zesendertig nul een,' zei de Sombere onverstoorbaar.

'Nou, wel te ruste,' lachte de inspecteur, 'ik ga nog wat telegrammen verzenden.'

* Browning P 635802 met vijf andere 18 september gezonden aan Antwerpse Wapenhandel, Reedersstraat 12, Antwerpen. F.N.

VIII

Greetje Arloff kon die nacht niet zo vlot inslapen als anders en werd er ongeduldig van.

Ze moest nu waarachtig wéér aan die Berkhage denken, 't werd werkelijk bespottelijk . . .

Waarom noemden ze hem 'claxon'? Hij had toch een heel plezierige stem, zo warm en nogal zwaar, dat mocht ze wel. Als hij zong zou hij minstens bariton zijn, misschien wel bas . . . Ze moest toch eens aan Karel vragen, hoe hij aan die naam kwam . . .

Opeens kreeg ze het warm en kwam half overeind . . . Haar hart klopte als een idioot . . .

Zou ze heus . . .??

Vorig jaar had ze een toneelstukje gezien, nogal flauw over het geheel, maar één ding ervan was haar steeds bijgebleven en nu moest ze er weer aan denken. Een meisje was hevig verliefd en sprak erover met haar moeder, die opeens langs haar neus weg vroeg: 'Hou je zoveel van hem, dat je zijn tandenborstel zoudt gebruiken?' De hele zaal had stom gelachen, maar zij vond dat bepaald àf en was er stil van geworden. Liefde was altijd heel mooi in gedichten en boeken en op het toneel en verliefde mensen deden daar allerlei elegante dwaasheden . . .

Maar zijn tandenborstell!

En toch moest je jezelf het huwelijk zó voorstellen. Het was eigenlijk nog veel lastiger en ingewikkelder dan iemands tandenborstel gebruiken. En viezer . . .

Zou ze zonder rillen haar tanden kunnen poetsen met de borstel van Berkhage? Hij had wèl een erg frisse mond met tanden, maar dat zei niets, ze moest het ook kunnen als ze er niet zo fris meer uit zouden zien . . .

Vader bijvoorbeeld, was een zeer smakelijke, charmante dot van een ouwe heer, maar . . . boe-àh!! Ze kon zich zelfs helemaal niet voorstellen dat hij en moeder ooit ècht zouden scharrelen, vroeger toen ze nog jong waren, natuurlijk wèl, maar nu! Als ze er aan dacht kon ze wel griezelen . . .

Welke mannen vond ze nogal aardig? Roel was een echte lieve goeierd en ze hield veel van hem. Maar jasses, zijn tandenschuier zou ze heus wel met rust laten. Ook vroeger, toen ze zo erg dol op hem was en altijd bij hem wou zijn en hij altijd een snoepje voor haar meebracht. Wat was hij kwaad geweest, toen ze met die jonge Van Winschoten Kappel uitgeweest was. Ze was nog op 't gym, een katje van pas zestien jaar en wou al afspraakjes hebben. Kappel was een vreselijk knappe jongen in dat kecke huzaren-uniform. Driemaal was ze in zijn wagentje meegeweest naar 't Bosch en de laatste keer had hij haar nogal hevig en onhandig gezoend op haar mond. Ze had een vuurrood hoofd gekregen, was kwaad geworden op zich zelf, omdat ze er zo bête bijzat, had zich geschaamd omdat ze zich zo schaamde, enfin, had vreselijk het land aan zichzelf en aan hem. Roel was er natuurlijk weer achter gekomen — die merkte direct alles — hij was hevig te keer gegaan en een week lang hadden ze niet gesproken en moest ze haar huiswerk alleen doen. Dat was eigenlijk nergens voor nodig geweest, want Kappel kon ze niet meer zien. Als ze hem nou zag, zou ze misschien nog een kop krijgen . . .

En toch was die Kappel eigenlijk veel knapper dan Berkhage, maar daar zat het niet in bij mannen. Bij meisjes wel . . .

Hoe zou hij haar vinden? Ze zag er toch niet slecht uit, — 't kon er mee door, zei Karel en die stelde zulke eisen! Had ze maar niet zo'n kinderachtig pestneusje, maar dat vond Karel nu juist weer het leukste . . .

Kind, maak toch niet zo'n drukte. De edelgestrenghe Berkhage denkt niet eens aan je! Ze was stom geweest vanmiddag in De Kroon. Ze was opeens erg blij, dat het

hem nu beter zou gaan, nou ja, maar ze had niet zo opzichtig uitgelaten moeten zijn. Al haar vriendinnen, die verloofd waren, zeiden eenstemmig, dat een man nooit moest merken, dat je iets om hem gaf, al was je nòg zo idolaat van hem, want dan kregen ze een pretentie waar je van omviel . . .

Berkhage was niet bepaald knap, maar had toch een lollige snoet met al die vouwen en rimpels, als hij lachte. Hij deed een beetje onverschillig, nogal komisch was 't, net een kleine jongen die grote meneer wilde zijn. Toch liep Karel hoog met hem op . . .

Juffrouw Greta Arloff sliep in, toen ze erg vagelijk tot het besluit was gekomen, dat het toch eigenlijk helemaal niet nodig was, dat ze Berkhage's tandenborstel gebruikte, als ze met hem getrouwd was.

Piron zat met een pijnlijk gezicht door de voorruit te kijken en rekende uit, hoeveel verbaaltjes de Antwerpse taxi-chauffeur al opgelopen zou hebben, als hij zó door een Hollandse stad zou rijden.

De man kende z'n vak, daar ging niets van af. Hij passeerde alles met minachtende zekerheid op een dubbeltje tussenruimte en zwaaide door de smalle straatjes van de oude binnenstad op een manier, die geen vervoer meer was, doch louter sport. Met een luidruchtige ruk werd het oude Renaultje op de Grote Markt bij het Stadhuis neergekwakt en Piron steeg enigszins verlicht uit, betaalde en ging het Commissariaat binnen.

Hij vroeg naar politie-officier Brusseleers van de Opsporingsbrigade en werd terstond toegelaten.

Brusseleers was een reus met een patriarchenbaardje, hij stak een hand uit als een schaapsbout en sprak een statig Nederlands, een beetje houterig, maar angstvallig correct en Piron kreeg meer eerbied voor de Vlaamse Beweging. 'Goede dag, collega Piron. Aangenaam kennis te maken.

Gaat alles goed? Zet u, alstublieft en vertel mij een keer met wat ik u van dienst kan zijn.'

Piron vertelde, hoe de moord had plaatsgehad en toonde het telegram van de F.N.

'Tiens, tiens, tiens, Antwerpse Wapenhandel in de Reedersstraat, dat is Gaston Verrept, ik zal hem eventjes telefoneren, hij levert ook aan de politie, weet u?' – Hij gaf daarbij zò'n betekenisvol knipoogje, dat Piron zich afvroeg of dààr het gehele geheim van de moord in stak. 'Awèl, rook eens een keer, collega.' De ruigarige reus schoof gul een kist vooruit met pikzwarte sigaren in veel klatergoud. Piron keek in de kist en duizelde. Maar het was zo Vlaams-vriendelijk bedoeld, de laatste premie van zijn levensverzekering was betaald en hij deed een moedige greep.

'Dank u wel, meneer Brusseleers.'

Brusseleers nam de telefoon en verviel terstond in het sappigste Antwerps.

'Zeg, jufra, is e papa thois astemblief? ... Ge sprekt met de poliese-officier Brusseleers ... Da's braaf ...

Awel, Gaston, 'oe ies't? ... Lustert, 'ier ies 'nen officier van d'Ollandse poliese. Er ies mee ien van aa braunings 'ne moerd gebeurden ien 'Olland ... Sjuust, dieën avvekoat, 't stoeng ien de gazet ... Joa 't, de numerò ies al gevroegd ien 'Erstal en noar 't schaint, ies da pistooël den achttiende van gepasseerde meund, mè vaif ander ... Awel, zunne vrind, da's e goe gedaacht ... ziege 't is noar en komt dan rap ... Allee tot seffens dan en merci, zunne!

Piron, die de sigaar had aangestoken, bevond met verbazing, dat het kleinste kind er zich niet aan zou bezeren. Een beetje ongewoon zoetig, maar smakelijk en zeer licht. Brusseleers vroeg verdere bijzonderheden over de moord en luisterde gespannen toe, terwijl hij met zijn dikke vingers door zijn baard harkte.

'Dat lijkt wel op chantage, hoe zegt u dat; afpersing?'

Piron knikte vol bewondering.

'Ik denk het ook.'

'U zult er de handen aan vol hebben, collega, want het is heel net werk. Ge zult moeten zoeken naar iemand met hersens.'

Mijnheer Gaston Verrept werd aangediend. Hij was een blozende dikkerd met een bril en ongetwijfeld zeer bijziende, want het leek, alsof hij zijn hele lichaam nodig had om te kunnen zien. Na plechtig voorgesteld te zijn, opende hij een beduimeld koopmansboek.

'Lustert 'ier, den achttiende zen die braunings gefaktu-reird, da komt oit! Er zen er vaif van geleverd aon de poliese, veur die vaif azjente, die gepasseerde meund be-noemd zen. Naa rappelleer ik me, da'k 't leste pistooël verkocht, want ik zag, dattet sjuust 't leste was da'k van dieë kalieber ien 'ois 'ad en ik dacht nog Verdoeme!, ik mut zien da'k er baibestel, anders ziet ik 'ielemaol zonder. Joa, ik rappelleer 't me nog goe, zonne, 't kan nie anders of 't mut sjuust dà pistooël gewest zen. 't Was tege den avond en 't begost al doenker te wurre. 't Was e middel-maotig ventsje, nie te diek, aa sprak Engels, moar veur mai was 't 'nen Amerikoan. 'k Benne kik in den oorlog in England gewest en ik kan 't oere, zonne. Aa knauwde Kennaigittegunn *, mister? Zoe deur zenne neus, ge kent da! Afain, ik liet 'em dat pistooël zieng, 't was seffens goed, aa kocht nog 'n doeës kartoesjen, betoalde mee Belsj geld en aa was de goaten oit! Alles was op 'n minuutsje afgeloep.'

Piron keek sip en Brusselseers schudde bedenkelijk met zijn baard.

'Zoudt u hem herkennen, meneer Verrept?'

'Amaai, amaai, da's 'n bietsje veulgevraagd, menier, 't was 'alf doenker en m'n oeëge zain zoe verdoemd slèecht.'

'Kan ik even een telegram verzenden, collega?'

'Zeker, meneer Piron, schrijf 't maar op.'

Brusselseers belde en een agent kreeg opdracht 'cito-cito' het telegram weg te brengen. Dan informeerde hij vak-

* Can I get a gun = Kan ik een revolver krijgen?

kundig naar de werking der nieuwe Wapenwet in Nederland en Piron legde uit, hoe deze wet met zeer veel succes werd toegepast, welk een grote hoeveelheid wapenen er in beslag genomen en vernield werd en hoe het, zo niet onmogelijk, dan toch zeer lastig was voor onbevoegden, om zich ongemerkt een vuurwapen te verschaffen. Toen hij uiteenzette hoe de wapenhandelaren aan een zeer streng politietoezicht onderworpen waren, merkte mijnheer Verrept op, dat hij om zulk een wet 'niekske nie verlegen zat'.

'Maar 't is toch eigenlijk nodig,' meende Brusseleers. 'Ik zie zelden of nooit in Hollandse gazetten, dat er geschoten is en hier schieten ze dag in, dag uit. Ze zullen er tenslotte toch àan moeten in Brussel. 't Is natuurlijk weer een kwastie van politiek, de F. N. houdt het met man en macht tegen en ik denk zo dat er zo nog al enkele akties * onder de mensen van de regering zitten. Maar het kan op den duur niet uitblijven. Oejoei, ge moet de Engelse politie daarover horen! Bijkans alle schietpartijen daarginder gebeuren met revolvers van de F. N. en gemeenlijk is het niet na te gaan waar ze gekocht zijn. U hebt het hier buitengewoon goed getroffen.'

Toen ze zo een half uurtje over het vak gepraat hadden, stond Piron op.

'Ik wil u niet langer ophouden, collega. Mag ik straks nog even komen horen of er antwoord is op mijn telegram?'

Op hetzelfde ogenblik werd er geklopt.

''n Telegram? Ze hebben er bij u op het bureel niet lang over gezeverd.'

Piron opende haastig het grijze papiertje:

TWEE JAAR AMERIKA — PIERMAN.

Hij vloog op en toonde Brusseleers het telegram.

'De man die ik op 't oog heb, is twee jaar in Amerika geweest,' riep hij.

* aandelen.

'Wat een veine, meneer Piron, wat een chance!' brulde Brusseleers, die in zijn verrukking vergat zuiver Vlaams te spreken.

'Jao, 't, begot, dat ies chance,' meende Verrept.

'Meneer Verrept, nou moet u mij een plezier doen en morgen eventjes naar Holland komen, 't is in een ogenblik gebeurd en al uw kosten worden natuurlijk vergoed.'

'Amaai, amaaï!! Oejoei, oejoei!!' Verrept vertoonde een wanhoop, alsof hij opeens alles ter wereld had verloren.

'Eventjes naar 'Olland, moar menier, ge denkt begot toch nie da 'k 'iel den dag nieks te doen 'eb?'

Brusseleers knikte snel een paar maal bemoedigend naar Piron, als wilde hij zeggen: Volhouden! Hij doet 't well 'Kom, kom meneer Verrept, 't is toch maar op zaterdagmiddag. Neem ook eens een keer vrij. Een reisje naar Holland en een goed diner, dat doet u voor uw plezier.'

'Bel jao 't, Gaston, ik wenste dat ik in aa plaats was.'

Piron nam een honderd-franc-biljet.

'Dat is dan afgesproken, meneer Verrept, neemt u dit alvast voor de heenreis, dan reken ik thuis verder met u af.'

Verrept trok een beledigd gezicht.

'Joa moar 'k 'eb 'kik begot nog wel 'n poar cengs om de rais te betoale, zunne menier!'

'Dat is de bedoeling niet, maar als u dit nu aanneemt, weet ik tenminste zeker dat u komt.'

'Gelle zait verdoeme sliem, zunne,' lachte Verrept.

✱

De firma Piron & Pierman was zaterdagochtend reeds vroeg op haar kantoor.

'Toen ik uw telegram kreeg,' zei Pierman, 'kwam ik juist terug van een conferentie met de buurvrouw, een praatje van ruim een uur en ik vrees, dat de soep angebrand was.'

'In ieder geval maakten we een goed figuur tegenover onze confrater in Antwerpen. Hij stond ervan te kijken, dat er al binnen het half uur antwoord was. 't Was schit-

terend, kameraad. Je krijgt een tien met een sterretje op je rapport.'

'Die buurvrouw heeft op de kinderen gepast 's avonds voor de moord, toen hij met z'n zuster naar de bioscoop ging.'

'Welke bioscoop?'

'Ja meneer! Het was inderdaad het Roxytheater waar Berkhage die avond ook geweest is. Zijn zuster slaapt boven met de kinderen en hij beneden in een zijkamertje vóór langs de straat. De buurman vertelde me dat dadelijk, toen ik vroeg of het werkelijk wel z'n zuster was.'

'We zullen hem straks even op moeten halen, maar voorzichtig en met een zacht lijntje, zodat het niet in de gaten loopt. Je hebt zeker wel gezien dat de kranten hoe langer hoe vriendelijker worden. Ze zijn nu ongeveer klaar met schelden op de blunder met Berkhage. Dát ging ons niet aan, maar nu beginnen ze de batterijen te richten op de firma, Piermannetje, luister maar.'

Hij nam het ochtendblad en las voor:

'Wij krijgen de indruk, dat, sinds de dwaze arrestatie van mr. B., tot nu toe niet het geringste ernstige spoor wordt gevolgd. Naar onze overtuiging verkeert de politie in de meest volkomen onwetendheid en wacht slechts het gelukkige toeval af, dat haar op het spoor van deze zeer gevaarlijke misdadiger zal brengen. Wij wensen niets liever dan dat wij ons vergissen en dat de politie om tactische redenen tegenover de pers zwijgt, anders vrezen we, dat de reeds bedenkelijk lange serie van onopgeloste misdrijven der laatste jaren met één vermeerderd zal worden. Daar deze verslagene ook advocaat was, moeten we onwillekeurig denken aan de recente moord op mr. Dreesma, waaromtrent men ook nog steeds in het duister tast. Onze dure en goed geoutilleerde politie kan toch, al was het slechts ter wille van haar reputatie niet lijdelijk blijven aanzien, dat een zeer gevaarlijk individu, vrij door onze stad loopt en pakjes afgeeft op het politiebureau.'

De firma lachte als gold het de beste grap, die ze in weken gehoord had.

'Ze zijn boos omdat we onze mond zo stijf dicht houden. Maar we zullen ons toch niet laten verleiden om ter wille van onze reputatie de heren vol te stoppen met sensatieberichten. De firma krijgt toch geen procenten van de extra-oplaag. Probeer dus onze vriend hier binnen te loodsen zonder dat er een haan naar kraait en vooral geen pers-haan. Vanavond, als die wapenhandelaar geweest is, kunnen we verder zien.'

✱

Berkhage voelde zich die ochtend een hele meneer, toen hij voor het eerst de typistes uitbetaalde, doch overwoog, dat hij het over enige tijd wel zou bolwerken met twee van de drie Gratiën.

Hemelrijk kwam het laatst. Voordat Dick zijn mond kon opendoen zei ze reeds:

'Meneer, ik wou u even zeggen, dat ik m'n betrekking hier opzeg tegen de volgende maand.'

'Zo juffrouw, is elders de soep vetter en de soldij hoger?' (Dat is geen slecht idee, Lieveling.)

'En als het u niet te lastig is, zou ik u willen voorstellen dat ik maar direct ontslag neem. Ik was trouwens bij meester Velaz in dienst, niet bij u.' (Even laten voelen dat hij niets over haar te zeggen had.)

'Juist. Ik zie, dat u hier al bijna advocaat geworden bent. U hebt volkomen gelijk, er bestaat geen enkele rechtsverhouding tussen ons. U kunt doen wat u wilt, juffrouw, zo vrij als een vogeltje in de lucht!' Hij stak vrolijk zijn armen in de lucht en Alida ergerde zich vreselijk; ze had voor zich deze scène op een heel andere wijze gerepeteerd en Berkhage speelde alles averechts verkeerd. Nog één poging. 'Zoudt u mij nog één plezier willen doen?' Het klonk alsof ze jaren met Dick getrouwd was en nu wreedaardig door hem verlaten werd, zoals Dolly dinges in 'Vrouwentranen'. 'Zééker, als ik kan.'

'Wilt u dan vandaag nog niet zeggen dat ik wegga aan die twee eh . . . dames daar achter?'

'O, met plezier! Nu juffrouw Hemelrijk, ik dank u voor de vele en belangrijke diensten den lande bewezen en ik hoop, dat u het erg prettig zult hebben in uwe nieuwe betrekking . . . O ja, ofschoon ik er eigenlijk buiten sta, kan ik u toch misschien wel van dienst zijn met een mooi getuigschrift?'

Daar had ze niet aan gedacht, nu trok hij toch nog aan 't langste eind. Ze kreeg een kleur.

'Ja alstublieft, als u zo goed wilt zijn.'

Dick nam een vel papier met het briefhoofd: 'Mrs. R. Velaz en D. A. Berkhage. Advocaten en Procureurs' en neuriede: 'Le père, un moment interdit, Prit sa meilleure plume et écrit.'

'Hoe lang bent u hier geweest, juffrouw?'

'Twee en een half jaar.' (Heel wat langer dan jij, hè?)

Dick schreef op welk een bewonderenswaardige wijze Hemelrijk zich al die tijd van haar taak had gekweten en hoe bedroevend het was, dat deze parel onder de typisten tengevolge van het plotseling overlijden van mr. Velaz momenteel zonder emplooi was.

Omstreeks drie uur in de namiddag besteeg Berkhage het nationale vervoermiddel en waagde zijn leven in de richting van de Dahliastraat.

Hij wilde niet, dat Van Beek zijn gehele vrije zondag zou doorbrengen met piekeren over het loonbeslag en zou hem even gaan zeggen, dat hij wel kans zag dat opgeheven te krijgen.

Bovendien was hij een beetje nieuwsgierig of de politie ook met Van Beek aan het bakkeleien was geweest. Piron had aan de koffie blijkbaar opzettelijk over de moord gezwegen en Dick had niets willen vragen om niet te veel de aandacht te vestigen op de gewezen ordonnans.

De Dahliastraat lag in een nieuwe arbeiderswijk en zag er fris en proper uit met goedverzorgde tuintjes voor de huizen. Hij belde aan nummer 19 en er kwam aanstonds beweging achter verschillende gordijntjes aan de overkant. Het leek hem een vrolijk kletsbuurtje.

In de deur werd een luikje opengemaakt en hij keek in het witte, behuilde gezicht van een meisje, dat in alles een vrouwelijke uitgave van Van Beek was.

'Goed volk! U is zeker juffrouw Van Beek? Ik ben Berkhage, uw broer kent mij wel. Is hij niet thuis?'

De deur ging dadelijk open en Dick kwam in de gang.

'Nee, meneer, hij is niet thuis. Hij zat juist te eten toen er iemand van de politie kwam.' De tranen begonnen weer te vloeien. 'Die deed wel net of er niets aan 't handje was en zei dat het alleen maar was om inlichtingen te geven, maar ik vertrouw het niet, ik ben er niets gerust op. Bernard is heel gerust meegegaan en zei ook, dat ik aan niemand iets moest zeggen, want dat gaf maar niets dan praatjes, maar u mag het toch wel weten. Ik zag in de krant, dat ze u eerst ook aangehouden hadden en Bernard was er heel de tijd over bezig, totdat hij hoorde dat ze u weer vrijgelaten hadden. Wat denkt u d'r van, meneer?' Dick dacht even na.

'Ze hebben niets tegen uw broer. Hoe kan hij dat nou gedaan hebben? Ze weten dat hij, zoals ik, daags te voren ruzie heeft gehad met die meneer Velaz, maar dat zegt niets, er zijn er zoveel die ruzie met hem gehad hebben. Beste juffrouw, er is helemaal geen reden om te huilen, hij is vanavond zeker weer thuis. Lach er maar eens om, ik heb ook gelachen toen ze mij meenamen. Wees nou maar gerust, ik zal direct eens gaan horen, wat er van is. Ik kwam eigenlijk goed nieuws brengen. Zijn loon zal over een paar dagen wel weer uitbetaald worden, denk ik.'

'O meneer, dank u wel. Wat zal ie blij zijn!' Betsy van Beek lachte weer door haar tranen heen. Berkhage dacht aan de gordijntjes en maakte aanstalten om te gaan.

Dan werd hij opeens verlegen en begon te hikkelen.

'Juffrouw, eh . . . hebt u, eh . . . komt u niets te kort?'

'O nee, mijnheer, voorlopig niet. Nu dat wijf weg is, heeft hij gelukkig nog een paar centjes kunnen overleggen, nadat alles betaald was.'

Ten gerieve van de gordijntjes, die als op commando dichtvielen, nam Dick op de drempel stijfdeftig zijn hoed af voor het meisje, sprong op de fiets en reed met een piekerend gezicht weg.

Aan zijn huisdeur trof hij Piron in gesprek met Tan en stooft aanstonds op hem los.

'Zeg, beroemde detective, begin je ook al dezelfde stomiteiten te verkopen als die andere idioot?'

Piron was een ogenblik verrast.

'Wat bedoelt Zijnedelgestreng?'

'Och man, speel geen komedie, je hebt Van Beek ingerekend. Bravo! Geniaal! Houd hem maar goed vast, hoor, want daar heb je heel wat gevangen!'

'Beste Claxon, wind je niet op want dan ben je lelijk. Kom ik jou vertellen, hoe je moet pleiten?'

'Heb je jaren geleden niet eens gesproken over dat prachtige, moderne systeem van God zegent de greep?'

'Dat was eergisteren!' lachte Tan.

'Doe niet zo idioot,' zei Piron, 'ik wil alleen, om zeker te zijn, Van Beek eens laten bekijken door de man, die het pistool verkocht heeft. Je beschermeling zal met alle consideratie behandeld worden, stel je gerust. Maar als het pistool verkocht is aan iemand die met Amerikaans accent Engels sprak, terwijl Van Beek twee jaar in Amerika is geweest, als hij bovendien op de avond voor de moord in dezelfde bioscoop is geweest, waar jouw sleutels hingen te drogen in de garderobe, dan mag ik toch misschien wel even verder kijken, is 't niet? Of was hij bijgeval erg dol op Velaz?'

'En gedurende die paar maanden voorlopige hechtenis, die op niets uitlopen, zorg je zeker voor z'n kinderen?'

'Nou praat je uit je binnenzak en je wéét het. Als Van Beek m'n eigen broer was, zat hij nu ook op het bureau.'

'Ja, ja,' suste Tan, 'dat moet natuurlijk verder onderzocht worden, dat spreekt vanzelf.'
'Ik heb hem helemaal niet gezien in die bioscoop.'
'Waarmee bewezen is, dat hij ook jou niet zag.'
Dick zweeg boos en Tan lachte.
'Je trekt een gezicht of je vriend dinges straks al meteen gehangen wordt.'
'Als je nou eens heel lief lacht tegen je oompje, mag je mee naar de confrontatie en kun je je dierbare Van Beek in zijn laatste ogenblikken bijstaan.'

Van Beek was zichtbaar angstig en zenuwachtig. Berkhage had hem al een paar maal aangekeken en zeer dwaze gezichten getrokken om hem te beduiden, dat hij zich niet zo verdacht moest aanstellen.

Mijnheer Verrept kwam dicht voor Van Beek's gezicht staan en bekeek hem met volle lichaamskracht. Dan werd Van Beek door Pierman even buiten de kamer gebracht. 'Joa, 't ies iender hoe da'k 'em bezien, da gefte er nieks oan, want toen dieën aovond 'eb ik 'em oek niet zoe van diechtenbai bezien. Neeje 't, ik kan nie zegge dat 'aai 't ies.' Dick herademde.

'Kunt u zeggen dat hij het *niet* is?' vroeg Piron.

'Oeëk nie! 'k Kan kik nieks mee zekerhaid zeggen. Jè menier, 'k 'eb kik 't slecht getroffen mee main oeëge. 't Ies ambetaant, * zunne. 't Was oek 'ne zwarte en 'ne moagere, moar aandere kan ik niekse nie zeggen. Neeje 't, begot.'
'Dan zullen we dit nog eens proberen,' zei Piron en schreef een paar woorden op een papiertje. 'Uw ogen zijn wel slecht, maar over uw oren hebt u niet te klagen, is 't wel?'
'Neeje 't, zunne menier, die zain gelukkiglaik ierste klas.'
Van Beek werd weer binnen gebracht.

'Luister eens kameraad, je bent twee jaar in Amerika

* embétant, vervelend.

geweest en je kent wat Engels. Zeg eens aan deze meneer wat er op dit papiertje staat.'

Bevend en stom-verbaasd nam Van Beek het papiertje.

'Can I get a gun, mister,' las hij voor.

De lelijke Boven-Moerdijkse g's klonken er zo scherp door, dat Mijnheer Verrept een pijnlijk gezicht trok.

't Trekt oep nieks!' fluisterde hij tot Piron.

'Meneer Verrept, ik dank u wel voor de moeite. Deze meneer zal even met u meegaan en zorgen, dat uw reis- en verblijfkosten worden uitbetaald. Als u goed wilt eten, ga dan naar het Wapen van Nassau bij het station. Goeie reis en de groeten aan meneer Brusselseers.'

Verrept gaf volgens Vlaamse gewoonte allen de hand, ook de verbaasde Van Beek, en verdween met Pierman, die na enkele ogenblikken weer somber binnékwam.

'Kijk eens, Van Beek,' zei Piron, 'meester Berkhage is er bij en die zal moeten toegeven, dat het niet anders kan. Je zult hier moeten blijven tot er huiszoeking bij je gedaan is. Ik geloof niet dat je 't gedaan hebt, maar ik moet zekerheid hebben. Volgens datgene, wat ik op 't ogenblik weet, is het nog lang niet uitgesloten, dat je de dader bent. Als je het wèrkelijk gedaan hebt, kan ik je de heilige verzekering geven, dat je tenslotte ook zuur zult zijn.'

'Ik weet van niets, luitenant,' bibberde Van Beek. 'Ik heb die meneer Velaz niet meer gezien, sedert ik daar op z'n kantoor was.' Hij stond ouder gewoonte in de houding, als kwam hij op het 'rapport' bij zijn compagniescommandant om zich te verweren tegen een dreigende 'douw'.

'Binnen!'

Weer verscheen de man van de dactyloscopie.

'Sinterklaas heeft nóg 'n keer gereden,' grijnsde hij, 'jullie boffen toch maar!'

Hij stak een grote nikkelen pincet vooruit, waartussen een bruin rolletje geklemd zat, legde dit voorzichtig op de tafel voor Piron, wipte handig met de tang het papier open en daar schitterde in het lamplicht een gouden vulpenhouder. 'Verdomme!' schreeuwde Berkhage, 'dat is *zijn* vulpen!'

Er was geen twijfel. De penhouder was geheel gedomaskeerd, behalve een rechthoekig vlakje, waarin met fijne lettertjes stond gegraveerd: Mr. Richard Velaz. Pierman rende de gang in.

'Ditmaal geen visitekaartje,' zei de specialist, 'als de heren deze surprise naar genoeg bewonderd hebben, zal ik eens gaan zoeken naar de afdrukken, die er niet zijn. Papier is waarschijnlijk van dezelfde soort.'

✱

'Luitenant, nou moet u mij een plezier doen en eerst nog even een glas bier van me drinken,' zei de opgewonden Van Beek met schitterende ogen.

'Maar ik moet direct op reis, ik ga m'n moeder opzoeken en heb niet veel tijd meer.'

'Vijf minuten maar, luitenant.'

Staande voor de toonbank in een werkmanscafé van het genre 'loopzaak', stieten ze plechtig de dikke glazen aan en dronken op elkaars welzijn een 'lel Amstel van 18 spie.'

IX

Toen Berkhage op zondagavond van Blaricum terugkwam, vond hij tot zijn groot genoegen Piron thuis op zijn kamer. In de trein had hij er zich al op gespitst, dat hij met zijn vriend gezellig een slappe whisky zou drinken, in plaats van, zoals gewoonlijk, de rest van de avond alleen te moeten doorbrengen, met als enig gezelschap de sluiersaarten in zijn aquarium.

Piron zat in een wollen huisjasje aan een afschuwelijk snurkende pijp te zuigen en hield zich bezig met stapels oude correspondentie van de overledene.

'Hoe meer brieven ik lees, hoe meer sympathie ik ga voelen voor de moordenaar.'

'Zijn het liefdesbrieven?' vroeg Dick met een vies gezicht.

'Nee, familiebrieven en hoofdzakelijk aan de bedelende kant. Ik ben al zo ver, dat ik hem met plezier een pak slaag zou geven als hij nog leefde.'

'Ik dacht wel, dat de politie specialiseerde in christelijke deugden.'

'Als hij een brief ontving, schreef hij gewoonlijk op een kladje het antwoord en speldde dat op de brief. Als je ziet op wat voor ploertige, genieperige manier hij aan zijn ouders schreef, die er blijkbaar hard voorzaten, terwijl hij er hier een goed betalende praktijk en een dure poule-de-luxe op nahield, dan draait je hart om.'

'Leven zijn ouders nog?' Berkhage dacht aan de erfeniskansen van de Haagse Philomena.

'Nee, die zijn vorig jaar gestorven.'

'Vorig jaar? Niets van gemerkt. Dan is het testament in zijn geheel geldig.'

Piron was in een zeer opgewekte stemming, hij neuriede en zwaaide jolig met het glas whisky, dat Dick voor hem had ingeschonken.

'Het lijkt wel of je een hele ontdekking gedaan hebt.'

'Dat is het geheim van de smid, amice.'

'Heeft Van Beek het toch gedaan?'

'Maak je asjeblief geen zorgen!' riep Piron en stak angstig de handen op, 'ik zou Van Beek niet eens meer onvriendelijk durven aankijken, nu hij zo'n felle beschermer heeft. Ik vind het leven te mooi om het onnodig te riskeren door de hand uit te strekken naar *jouw* kostbare ordonnans.'

'Stik een beetje!'

'Met deze goddelijke whisky is daar inderdaad enige kans voor.'

'Zeg, over kans gesproken, weet je dat Pierman nog kans heeft op promotie? Hij lijkt me buitengewoon handig, maar hij wordt door die ouwe schreeuwlelijk tegengewerkt. Zou hij het halen, denk je?'

'Grote goden, staat dan de hele stad onder jouw protectie? Dan kan ik wel inrukken.'

'Blijf je zo?'

Piron stak de rochelende pijp aan en werd weer ernstig. 'Ja, met Pierman heb ik het getroffen. Hij heeft de juiste aanleg voor het vak en laat zich door geen uiterlijke schijn verleiden. Ik probeer dat ook, weet je? Ik heb wel gezien dat je allerlei gezichten stond te trekken tegen Van Beek, opdat hij niet zo zenuwachtig zou doen. Dat was een belediging voor me! Denk je, dat ik nog niet weet, dat een simpele arbeider die onschuldig verdacht wordt, bang en in de war *moet* zijn? Als iemand van iets verdacht wordt, wat hij niet gedaan heeft, is hij op alles voorbereid en bloost hij niet!'

'Waaruit dan ook volgt, dat ik helemaal niet gebloosd heb, toen Jan Neus me alleen maar van moord verdacht.'

'Jij bent advocaat, je gaat dagelijks met de justitie om, je weet dat ze niet almachtig is en je hebt dus een beetje meer zelfvertrouwen dan een Van Beek, die hoogstens een

keer bekeurd is voor fietsen zonder licht... Maar wat Pierman betreft, dat komt wel in orde. Ik zal hem in m'n rapporten zo in 't zonnetje zetten, dat ze hem na dit zaakje wel zullen benoemen. Ik kan het rustig doen, want hij is werkelijk een kei. Hij denkt aan alles.'

'Ja, bijna aan alles.'

'Aan wat heeft hij niet gedacht?'

'Ik herinner me, dat er na de inbraak een dossier open lag. Daar was dus in gesnuffeld en niet voor tijdverdrijf waarschijnlijk. Nu geloof ik, dat Pierman een fout gemaakt heeft, door er zich geen rekenschap van te geven, wèlk dossier dat was.'

Piron zacht recht op.

'Welk dossier was het dan?'

Dick deed reeds zijn mond open, doch plotseling moest hij denken aan de blauwe viooltjes, die hem zo overtuigd gelukkig hadden aangekeken, omdat hij de praktijk mocht overnemen. Hij begreep niet, waarom hij nu opeens zo'n hekel eraan had om het te zeggen. Het kwam echter ook niet te pas om het te verzwijgen tegenover Piron, die toch in alles even sjiek voor hem was geweest. Maar de naam Arloff kreeg hij niet over de lippen.

- 'Ik heb dezelfde fout gemaakt. Toen ik er aan dacht, waren de dossiers al opgeborgen. Maar mij kun je dat niet kwalijk nemen, ik word niet betaald voor deze spannende sport.'

Op maandagmorgen verzamelde de firma zich weer op het bureau. Pierman was intussen zonder enige waarschuwing zeer in 't oog lopend gemoderniseerd. Hij droeg een lichtzinnig slap boordje en een nieuwe das, die een beetje geleden had van de vele pogingen om hem goed te knopen. Zijn sluiersnor was tot modieuze afmetingen teruggebracht en zo zag hij er minstens vijftien jaar jonger uit.

Piron deed, alsof hij het enorme verschil niet eens merkte. 'Berkhage beschuldigt je ervan, dat je een fout gemaakt hebt.'

'Zo?' Hij dacht aan de luchtrooster, vond het volstrekt niet fideel van Dick. Het viel hem erg tegen . . .

'Hij zegt dat je er niet op gelet hebt, met welk dossier de inbreker zich bezighield.'

Pierman lachte hartelijk en opgelucht.

'Zo'n lelijke kerel, wou hij mij op fouten betrappen? Wat een branie! 't Is verregaand!'

'Dus je wéét welk dossier het was?'

Hij keek de inspecteur met verwijtende verwondering aan.

'Tuurlijk! Dat zal ik die jonge heer straks eens even inpeperen!'

'Neen!'. . . Piron stond even te peinzen. 'Doe dat liever niet. Spreek er helemaal niet over en doe alsof je werkelijk die fout gemaakt hebt.'

Pierman keek hem vragend aan.

'Kijk eens, ik heb reden om te vermoeden, dat Berkhage meer weet dan hij zegt. Wij moeten hem voorzichtig behandelen. Hij doet wel erg onverschillig en speelt steeds voor clown, maar hij is ver van idioot. Het zou me niet verwonderen, dat hij geneigd zou zijn om bepaalde gegevens verborgen te houden, die het onderzoek zouden leiden in de richting van mensen, die door Velaz gemeen zijn behandeld. Onder ons gezegd, is deze moord een mooie opruiming, of, om me een beetje voorzichtiger uit te drukken: het vaderland verliest niet veel aan deze meester Velaz, dat staat al direct vast uit z'n correspondentie. Ik heb naamloze brieven gevonden met de grofste beledigingen van lui die hij smerig behandeld heeft. Hij heeft deze brieven nooit aan de politie voorgelegd, wat wijst op een onrustig geweten.'

'Dat doet me denken aan de anonieme brieven, die wij gekregen hebben. De moord heeft weer zijn gewone gunstige invloed gehad op de loslopende idioten. Kijk eens wat een aardig stapeltje! Eén heeft uitgemaakt dat Prins Hendrik de moordenaar is en een ander dat de Jezuiten in het spel zijn, dus we kunnen ons bepalen tot de rechtse partijen. Maar er is één brief bij, die te denken geeft. Hij

is uit Southampton afgestempeld op vrijdagavond en dat is wel een beetje vroeg voor Southampton om al te weten, dat het pistool in Antwerpen gekocht is. Hij ziet er knalend Amerikaans uit en staat vol fouten.' Piron nam de brief, hij was in blokletters geschreven.

TO THE TECTIVE OF THE VELAZ MURDERCASE
SAY MISTER SPARE YOUR TRUBBEL AND DOWNT LOOSE
ANY MORE TIME OVER THE VELAZ MURDER. HE WAS A
TRAITER AND GOT WOT HE DESARVED. THE BIG THREE
ORDERD HIS EXECUTION SO STOP PESTERING PEEPLE WHO
DOWNT KNOW NOTHING BUT TRY TO FIND ME.
YOU CAN KEEP THE GUN I BAUGHT IN ANTWERP BUT BE
CAREFUL ABOUT IT. WITH LOVE YOURS TRULY

KANSAS BILL.

P.S. DOWNT BE TOO SHOORE OF YOUR NICE POLITIEMEN
THEY AINTS SO RICH THAT SOME GOOD HARD DOLLERS
WOUD NOT COME IN HANDY. DOWNT LOOK FOR FINGER-
PRINTS I AM TOO OLD FOR THEM. DAAG MIJNHEER! *

'Dat laatste is onzin,' zei Pierman, 'er zijn maar een paar slappe broeders hier en die waren mijlen ver weg toen de sleutels en de vulpen afgegeven werden. Er is er geen enkele, wiens betrouwbaarheid zó verdacht is, dat hij zich met een moordenaar in verbinding zou durven stellen.'

'Jij bent met het korps beter op de hoogte dan ik, dus jij wilt dat wel even verder onderzoeken, maar verlies er niet te veel tijd mee, want ik hecht er niet de minste waarde aan. Ik zal even naar Amsterdam telefoneren en eens horen wat ze willen. Het is in ieder geval een prachtig briefje om de pers te kalmeren, voor het geval we niet tot een oplossing zouden komen. Als de Engelse en Amerikaanse

* Aan de detective van de Velaz-moordzaak. Zeg meneer, spaar je moeite en verlies geen tijd meer met de moord op Velaz. Hij was een verrader en kreeg wat hij verdiende. De Grote Drie hebben zijn terechtstelling bevolen, dus houd op met mensen te vervelen die van niets weten, maar probeer *mij* te vinden. Het pistool, dat ik in Antwerpen kocht, mag je houden, maar wees er zuinig op. Veel liefs van je toegenegen Kansas Bill. P.S. Wees niet te zeker van je mooie politiemannen, zij zijn niet zo rijk dat ze er niet wat goeie harde dollars bij kunnen gebruiken. Zoek niet naar vingerafdrukken, daar ben ik te oud voor geworden. Dag meneer!

politie, die natuurlijk uit louter wondermensen bestaat van het slag Sherlock Holmes, onze vriend Bill niet kunnen vinden, zijn wij, ongelukkige stumpers, vanzelfsprekend gedekt. Ze mogen dan op de koop toe nog een foto van dit briefje publiceren.'

De twee volksmisleiders begonnen zeer vrolijk te lachen. 'Geloof u niet aan Kansas Bill?', vroeg Pierman.

'Het is best mogelijk, dat het briefje hier in de stad geschreven is en naar Southampton gestuurd met de luchtpost, ongetwijfeld tussen karton, want ik zie geen sporen van de eerste stempels.'

'Bent u er zeker van?'

'Zo goed als. *Ik zou je ook wel kunnen vertellen, wie de moordenaar is.*'

Pierman viel neer op een stoel en hapte naar adem.

'Huil maar niet, jij kunt het niet weten, het is louter toeval, dat ik het weet. Het gelukkige toeval, waar de krant van sprak en zonder welk géén detective wèl vaart.'

Pierman kwam zienderogen bij.

'Wie is het?' fluisterde hij.

'Nee kameraad, nog niet. Ik stel het volste vertrouwen in je, twijfel daar niet aan. Ik wéét het, maar ik kan het niet bewijzen. We moeten bewijzen hebben, meneer, bewijzen! En soms wanhoop ik er aan dat we ze ooit zullen krijgen, want de vent is Satan zelf te slim af. Werk door in de richting van dat bewuste dossier, je werkt prettiger als je het niet weet. Maar als je je erg beledigd voelt, zal ik het je vertellen.'

'Nee, u hebt gelijk: Bovendien is de aardigheid er voor een groot deel af, als ik het weet. Ik zal het zelf langs een andere kant zien te vinden en zodra ik iets gevonden heb, zullen we vergelijken.'

✱

Pierman verschaftte zich zelf weer toegang tot het advocatenkantoor en ging even goede dag zeggen aan Berkhage, alvorens verder te snuffelen.

Deze keek hem zo ongelovig aan dat hij bloosde.
 'Dag meneer, gaat u zitten. Wat is er van uw dienst? ...
 God bewaar me, 't is Pierman!! Je hebt je slecht vermomd,
 zeg! Ze herkennen je vast!
 Pierman trok een minachtend gezicht en zweeg.
 'Wie is het liefvallige en onschuldige slachtoffer?'
 'Daar begint tante Amalia ook al! Ik zoek moordenaars,
 geen ouwewijvenpraatjes!
 'Ik zeg: bravo! Je bent net dat mooie jongetje van de
 reclameplaat van Stetson. Je bent een publiek gevaar. Maar
 ik zal de Meisjes-bescherming waarschuwen.'
 'Doe dat, dan engageren ze jou meteen als afschrikwekkend
 voorbeeld.' Voordat Dick kon terugvuren, sloeg hij de deur
 boos dicht en ging troost zoeken op de typistenkamer, waar
 een zeer feestelijke stemming heerste over de verdwijning
 van juffrouw Alida.
 'Dag dames.'
 'Oooh! Dag meneer Pierman.' Hij durfde niet te kijken
 en voelde de verbaasde ogen van de meisjes over zich heen
 gaan als speldeprikken.
 'Bent u maar met z'n tweetjes?'
 'Ja, die andere is voor goed weg.'
 'Zo! Gaat ze trouwen?'
 'Geloof ik niet. Ze voelde zich hier zeker niet meer op haar
 gemak, nu ze meneer Berkhage zwart gemaakt heeft bij
 de politie. Meneer zegt, dat ze zaterdag al ontslag genomen
 heeft. Wij wisten er vanochtend nog niets van.'
 'Zeg Truus, zou ze misschien toch met haar mooie schele
 Jim gaan trouwen?'
 'Hij was niet scheel, hij had alleen een bril op met heel
 dikke glazen, erg kippig leek ie me.'
 'Zou ze heus met die jongen verloofd zijn? Dan is 't te
 hopen, dat ie intijds wijzer wordt.'
 'Vrijdag zag ik ze nog 't park ingaan.'
 'Donderdag belde hij nog op,' zei Henkie, 'en ze zette
 gauw de telefoon op de kamer van meneer Berkhage en
 deed de deur dicht, maar ik heb toch alles gehoord. Ze

vertelde van de moord en zei dat ze hoofdgetuige was met een lef of ze een miljoen geërfd had.'

'Nou moe, hoofdgetuige! Dat wil wat zeggen!'

De meisjes proestten het uit.

'Juffrouw Truus, mag ik de index van de dossierkast eens hebben?'

'Alstublieft meneer.'

Pierman haalde een zak mandarijntjes te voorschijn.

'De dokter heeft gezegd, dat u niet mocht snoepen en daarom durfde ik geen chocola mee te brengen.'

'Verrukkelijk!'

'Fijn, zeg!' Tweestemmig: 'Dank u wel, meneer Pierman!'

Pierman keek in het boekje.

'Van die dossiers die na de inbraak hier op de grond lagen is er een doorgeschrapt, Arloff/Baenzl. Waar is dat gebleven?'

'O, die zaak is afgewerkt en het dossier is teruggestuurd.'

'Weet u nog wanneer?'

''s Kijken; dat was daags na de inbraak, die avond dat meester Berkhage naar het politiebureau is gegaan.'

'Dus *vóór de moord is het teruggezonden?*'

'Ja meneer.'

'Weet u ook wanneer het teruggevraagd is?'

'Daar is geen brief over,' zei Truus, 'daar zal over getelefoneerd zijn.' Ze nam een boekje, dat bij het toestel hing.

'Er is het laatst getelefoneerd door Arloff 's avonds voor de inbraak. Toen was meester Velaz er niet. Meneer Berkhage zal het wel precies weten. Zal ik het even gaan vragen?'

'O, nee, dank u wel. Het is van geen betekenis, laat meneer maar rustig doorwerken.'

In een kast op de slaapkamer vond Pierman een grote doos met correspondentie en stelde zich daarmee op in de kamer van Berkhage, die thans leegstond.

Even later kwam Dick naar de typistenkamer.

'Luistert eens dames, om drie uur wordt meester Velaz begraven van uit de begrafenisonderneming in de Heems-

kerkstraat. Ik wilde wel, dat een van u twee meeinging, anders zullen er zo weinig mensen bij zijn.'

De deken had een plukje advocaten bijeen getelefoneerd en zodoende kwamen er toch zes volgauto's vol bij de begrafenis van mr. Velaz.

Henkie had een wagen voor zich alleen en kreeg het zo benauwd van die zwarte gordijntjes, dat ze begon te zweten. Onder haar korsetje plakte het al. Niks leuk, dat ze zo mollig was. Truus droeg helemaal geen korset, alleen maar een bandje met sjarretels. Als je met haar danste voelde je al haar ribben, dat was toch te erg. Als zij uitgekleed was, had ze natuurlijk een veel mooier figuur dan Truus, maar daar had je wat aan, je kon toch niet altijd in badpakje lopen. In Scheveningen sloeg ze een veel beter figuur dan Truus, maar alle kleren stonden Truus veel beter. Bah, wat kreeg ze 't benauwd. Had ze Truus maar naar die begrafenis laten gaan, maar die zei, dat ze in haar lichte beige mantel niet meekon en zijzelf had pas een nieuwe donkerblauwe. Maar waarschijnlijk vond Truus het leuker om de hele middag alleen met die meneer Pierman op het kantoor te zijn. Wat was die knul veranderd! Je herkende hem haast niet. Nu zag je pas, dat hij nog tamelijk jong was en hij had geen trouwring aan. Hij was niet lelijk, alleen keek hij meestal zo zuur . . .

Zo'n autoritje kon haar gestolen worden. Zou ze niet één gordijntje open kunnen doen, ze stikte haast . . .

Toen het gordijntje open was herademde ze en begon weer lekker te denken aan Berkhage. Waar was ze gisteravond gebleven? . . . O ja, ze waren pas verloofd en hadden grote ruzie. Ze was erg lelijk tegen hem en hij was wanhopig, hij zat hier links in de auto (van haar vader) en hij zei . . . In gelukkige onwetendheid omtrent zijn minnetwist met mejuffrouw Henkie Dils kwam Berkhage 's avonds op zijn kamer en vond een briefje op de schrijftafel:

*Amice, ik ben naar Engeland gestuurd voor een 'wild-
goose-chase'. * Zal waarschijnlijk overmorgen weer terug
zijn. Sterkte.*

P.

Hij zette zich aan de schrijftafel in de hoek bij het raam en trok zijn portefeuille, nam de enveloppe met de gescheurde stukjes papier en begon met weezin aan zijn legpuzzel.

Eerst legde hij de onbeschreven stukjes apart en nam dan als uitgangspunt het stukje:

I. H

aenz

Dat was duidelijk 'Baenzl' en 'I. H. M.'

Dus hoofdletter M of B moeten we hebben. De B was gauw gevonden, doch de M was verdwenen, evenals de l van Baenzl, die er boven zou gestaan hebben.

De B werd voorafgegaan door een beschadigde r: r B.

Arthur Baenzl? ... Geen 'thu' of 'hu' te vinden!

Wacht even: 'sie!' 'Dossier' heeft er gestaan, niet 'Arthur' ...

Na een half uurtje had hij enkele woorden zonder enige betekenis samengelegd. Hij kreeg het warm, leunde achterover, stak een sigaret op en keek naar het lichtjesspel van fietsen en auto's daarbuiten op het plein ... Toch wel prettig wonen aan een plein, dan kun je de gordijnen open laten, zonder dat je te koop zit voor de overkant ...

Daar schuin-over woonde Tan. Zeer sjieke kamers moesten het zijn, met eigen bad ... Hij moet daar bij Arloff een slordige duit verdienen, misschien is hij wel voor een deel geïnteresseerd in het gesjeft. Karel heeft direct eerbied voor hem. Ze zaten nu al een paar dagen samen in Silver Grill en hij was inderdaad een uiterst aangenaam tafelenoot ...

Zou hij een oogje hebben op de dochter van de baas? Hij

* Hier: zoeken naar iets wat er niet is.

is daar al zeven jaar, en heer en meester op het kantoor.
Als kind kende ze hem dus al...

Hij kreeg het nog warmer.

Ze was daar straks weer in De Kroon geweest. Hoe meer je haar zag hoe leuker ze werd. Hij zag nog hoe leuk ze het theekopje aan haar bekje zette, net een vogeltje, vooral met dat ondeugende veren hoedje op. Ze was zo verdomd vriendelijk, dat je haast zou gaan denken... Maar ze was waarschijnlijk tegen iedereen zo en hij was een vriend van Karel...

Nee brave jongen, stoot niet voor de tweede keer je neus, zoals toen met Cécile Tacker. Die had ook een rijke papa. Hij was dwaas verliefd, zij deed erg dol en ze hadden nogal wild gescharreld. Maar papa was er best tegen opgewassen en had een schoonzoon zonder geld, die voor rechtsgeleerd werkloze studeerde, in een ommezentje van de kandidatenlijst geschrapt. Zonder veel moeite overigens, al schreef ze dan ook van die hoempabrieven met nooit, nooit zal ik je opgeven, al zou ik ook eeuwig enzovoort. Boeh, wat een vette, vunze flauwe kul! De liefde in het hutje had ze er waarachtig ook nog bijgesleurd.

In drie maanden was ze getrouwd en reed hem bijna van de sokken met de grote Hispano van haar man...

Achteraf bezien was het maar goed, dat hij van de plank gewipt was, want volgens de laatste berichten had ze in twee jaar tijd haar man zo goed als geruïneerd en had de benen genomen naar Zuid-Frankrijk met iemand, die haar meer luxe kon verschaffen...

'Ik zou het hutje van mij wel eens hebben willen zien na twee jaar!'

Met dat al had hij toch een jaar lang verschrikkelijk het land gehad en zodoende veel langer 'gestudeerd' dan strikt nodig was...

Toch leek Greetje Arloff een verduveld goed jong, heel wat serieuzer dan Cécile. Hij was nu afgestudeerd en had een praktijk, dat maakte toch enig verschil. Toen was het eigenlijk kwajongenswerk, de arme student-zwijnenhoeder

wilde met de margarineprinses trouwen. Nu stond hij er toch een beetje anders voor . . .

Wacht even vriendje, de huur is betaald tot 1 januari en dan betaal jij verder en je mag nog een aardig sommetje aan Philomena uitbetalen. En Philomena is natuurlijk van het slag, dat er van overtuigd is dat ze bedrogen wordt, ook al betaal je haar dubbel uit . . .

Goed dat Hemelrijk weg is, dat scheelt al 80 pop per maand, maar die twee duizendpoten zou hij moeten drillen, anders liep heel de snoepwinkel in 't honderd. Hemelrijk was wel sjagrijnig, maar secuur . . .

Over twee jaar, als alles meeliep, zou hij misschien enige aanleiding hebben om eens wat nader in te gaan op de vriendelijkheidjes van de blauwe bosviooldinges, maar dan was het natuurlijk te laat. Papa een geldwolf, evenals die ongetrouwde oom Jan en Co. Onze brave Hollandse groot-handelaarsfamilies hebben al jaren geleden tot op een dubbeltje uitgemikt welk rendement zo'n affaire oplevert. Die avond in Ritz draaiden de sjieke, lieve jongetjes als katten om de pap en er waren nog wel een paar blauwbloedjes bij ook. Minstens een stuk of vijf kwamen niet eens aan de beurt voor een dans. Hij had er plezier in gekregen en opzettelijk vier keer gedanst om die gezichten te zien. Ze deed juist alsof al dat gedrang niet de minste indruk op haar maakte, maar dat was natuurlijk aanstellerij . . .

Hij schoof zijn legpuzzel op een stuk karton voorzichtig in een la en deed deze op slot. Tan had gevraagd of hij eens een avond aanliep. Even kijken of hij thuis is. Wat doet die Piron ook in Engeland? . . .

X

Het was in de namiddag en Pierman was weer op het kantoor bij de typisten. Hij had het adres van Alida Hemelrijk genoteerd en maakte aanstalten om zich weer te gaan verdiepen in de oude correspondentie van Velaz. Er werd gebeld. Henkie ging opendoen en kwam na enkele ogenblikken opgewonden terug.

'Zo iets moois hebben we nog nooit in de wachtkamer gehad. Helemaal geverfd en een petit-gris bontjas! Om van te kwijlen! Ze vraagt naar meneer Berkhage. Mevrouw van Dijk uit Den Haag.'

'Zou het die dingen van meester Velaz zijn?'

't Lijkt wel zo iets.' Henkie huppelde weg en klopte aan bij Dick ...

'Kom eens hier en doe die deur eens dicht,' zei haar onbewuste verloofde, 'wàt zei ze: *mevrouw* of *juffrouw*?'

Henkie was nu meteen voldoende ingelicht.

'Mevrouw van Dijk, zei ze.'

'U weet het zeker? Goed, laat maar binnenkomen.' (We zullen de onderhandelingen niet met een flater beginnen.) Toen hij haar zag, hield zijn adem stil.

'Dag mevrouw, gaat u zitten alstublieft,' zei hij opstaande met zijn voornaamste buiging.

'Dank u wel, meneer.' Het klonk zeer Haags, het echte onvervalste Haags der oerwouden, niet het kunstmatig gekweekte salon-Haags. Ze opende een lawaaierige tas en trok een dubbel gevouwen notariële akte te voorschijn.

Dick oriënteerde zich snel. Geverfd zonder voldoende zelfbeheersing. Erg knap, maar erg ordinair knap. Ze zat nogal weelderig in haar vlees, op het randje van mollig.

Zwarte ogen zonder diepte en begerige dikke lippen. Lang, maar een tikje grof, ze zou leeuwen kunnen temmen in een Hongaars uniform of aan de ringen werken in een zilveren maillot. Ze keek een beetje achterdochtig, maar leek niet kwaadaardig.

Philomena legde de benen over elkaar en haar zijden kousen schuurden snerpend over elkaar. Dick keek even naar de ronde, vlezige kuiten en voelde vonkjes in zijn vingertoppen.

Hij vond het beter om niet te geleerd te doen.

't Is toevallig, mevrouw, ik ben hier juist bezig met u te schrijven,' en hij stak een beschreven stuk papier op (het concept der dagvaarding Fop contra Jansen), 'u begrijpt, dat er met al die drukte tot nu toe niets van gekomen is. Vrijdag is in tegenwoordigheid van de politie de safe geopend en is het testament gevonden.'

'Dus u weet wie ik bin?' vroeg ze met een loom lachje.

'Ja mevrouw, u is toch de erfgename van meester Velaz?'

'Ja maar weet u wel, dat ik zijn verlaufde was?'

'Ach zo?' zei de huichelaar, 'ik dacht u was familie van hem.' (Zou ik mevrouw de verloofde moeten condoleren? Ze was niet eens bij de begrafenis.) 'Nu mevrouw, het is natuurlijk verschrikkelijk voor u wat er gebeurd is, maar laten we er niet meer over praten, er verandert toch niets mee.' (Chopin is er niets bij.)

Philomena sloeg even zedig en ontroerd de ogen neer, keek of haar kousen niet gedraaid zaten en was het volkaumen met meneer Berkhage eens. (Nu een vrolijk deuntje van de stafmuziek op de terugmars van de militaire begrafenis, om op te kikkeren.)

'Mevrouw Van Dijk, ik heb gehoord, dat de ouders van meester Velaz al 'n paar jaar dood zijn, dus niemand heeft enig recht op de nalatenschap dan u alleen. Alles wat u hier ziet, is van u, behalve de processtukken, maar daar hebt u niet veel aan. U bent hier dus thuis, meer thuis dan ik. U kunt ons zelfs allemaal buiten gooien, als u wilt,' zei Dick met een vrolijk Buziau-gezicht.

'Zau'n vaart zal 't niet laupe.' Ze lachte zo potig koket, dat Berkhage dacht: Remmen! Ze moet niet gaan denken, dat ze bij de overname van de praktijk inbegrepen is.

'De deken van de Orde van advocaten,' zei hij plechtig, 'heeft me opgedragen om de zaken voorlopig verder af te werken, misschien vinden de heren goed, dat ik de huur van het kantoor overneem en daarmee de praktijk. Ik moet dan natuurlijk uitbetalen wat er verdiend is tot op de dag van overlijden. Dat zal natuurlijk een tijdje aanlopen, want er zijn procedures, die meneer Velaz kort geleden begonnen is, en nog wel meer dan een jaar kunnen lopen. Maar er is nog niets beslist en als het zo ver komt is het 't beste, dat u zich een advocaat of een notaris aanmeet...'

Philomena giechelde. Ze vond hem nogal 'tof'.

... 'die uw belangen behartigt en zorgt, dat ik u niet bedot.'

'Zou 't naudig zijn?'

'Nou, beneden de honderdduizend gulden ben ik steeds eerlijk geweest. Het zal natuurlijk niet veel zijn, er moeten ook nog wat schulden betaald worden. We zullen een balans moeten laten maken, die sluit op de dag van overlijden. Hebt u iemand, die u daarmee wilt belasten, een accountant of zo iets?'

Het interesseerde Philomena helemaal niet.

Ze haalde een ander papier uit haar tas en reikte het met een onverschillig gebaar over.

'Zou u kunnen zorgen, dat ik dit geld krijg?'

Dick nam het couvert en vond een polis levensverzekering, die in de loop der jaren verschillende malen was verhoogd en thans op een bedrag van 75000 gulden stond, met Philomena als bevoordeelde.

Zij genoot van de eerbiedige verbazing op Dick's gezicht en kropte tevreden met haar kin.

'Dàt is nog eens een net sommetje, mevrouw! U hoeft zich voorlopig geen zorgen te maken.' (Bravo Velaz! Ze zal zich niet doodstaren op die armzalige praktijk.)

'Ik heb ook nog een spaarduitje van ruim twintig duizend,'

zei Philomena met een strak gezicht, 'hij drong me van alles op en wou me steeds ouverhale om maar dadelijk met hem te trouwen, hij hield er nauit over op. Maar hij was eigenlijk m'n keus niet, weit u, en ik heb 't altijd uitgesteld. Hij was er wellis kwaad om en nauw zou het over een paar maanden toch doorgegaan zijn en nou komt er datte tusse.' Ze schudde wijs het hoofd. ' 't Kan toch gek laupe in de wereld! En met tegesin trouwe doe je toch niet gauw, zeg nauw zelf, meneer, auk al zegge de mense dan, dat je maar 'n gewone mintenee ben.'

'Och mevrouw,' zei de huichelaar met verontwaardiging, 'wat de *mensen* allemaal zeggen!' (Ziell Arme, goeie ziell)

'Ja, vin u niet, as je je dàar iets van an mos trekkel'

'Het is hier nogal warm, wilt u niet liever uw mantel uittrekken, mevrouw? Doe maar of u thuis bent, u bent hier toch eigenlijk de directrice.'

Hij stond op en hielp haar galant uit de mantel. Een dikke wolk 'Vers La Joie' (Claudy, Paris) vermengd met een klein tikje 'Uienbloesem' (haar eigen fabrikaat) prikkelde in zijn neus. Met verbijstering zag hij een massa gezond, rozig vlees verschijnen. Philomena had een soort baljapon aan, nogal rood en nogal weinig. Hij verborg zijn verwarring door zeer zorgvuldig de mantel uit te spreiden over een clubfauteuil.

Ze stond stevig op een paar solide, lange benen midden in de kamer en keek met rustige minachting naar de grote boekenkast.

'Die spulle hier wilt u misschien wel van me auverneme, meneer Berkhage, ik heb geen plaas voor kantoormeubele. En die boeke kan u allich wel gebruike. Zijn dat allemaal advocate-boeke, zijn d'r geen romans bij?'

'Nee mevrouw, allemaal van die ongezellige advocaten-boeken.'

Philomena walgde zichtbaar.

'Niks voor mij en tweedehands krijg je er toch haast niks voor.'

Hij duizelde. In de kast stond zowat alles wat de Rechts-

literatuur aan bevalligs bood, ook een paar zeldzaamheden. Een volledige Léon's Rechtspraak, het Weekblad, gebonden vanaf het begin der Tijden en voorts een juristenuitzet om voor te knielen, en die nauwelijks voor duizend gulden te koop was.

'Ja maar, mevrouw, ik geef er wel wat meer voor dan de eerste de beste opkoper.'

'Hèb u d'r wat an? Dan mag u ze van me kadau hebbe.' Alsof ze liet over een doosje sigaretten had.

Dick hield zich vast aan de boekenkast en worstelde een ogenblik met mr. Satans, zijn alomtegenwoordige adviseur. 'Mààr mevrouw, u moet weten dat die boeken een slordige duit gekost hebben. Als ik ze nieuw zou kopen, zou me dat over de duizend gulden kosten. Ik zou dan voor mezelf natuurlijk niet alles kopen wat hier staat, want ik ben niet rijk, ziet u, bij u vergeleken ben ik bepaald arm.'

'Och kom! Ik heb 't auk niet altijd zo breed gehad. Heb u dan ook maar is 'n goeie dag. Wat kan ik er in chosnaam mee doen? U mag ze gerus hebbe, hoor. Weet u watte? Breng u voor mij die zaak van de verzekering in orde, dan zijn we kiet.'

Dick schudde opgetogen haar hand.

'Nou, mevrouwtje, mijn hartelijke dank, hoor! Ik ben er verschrikkelijk blij mee, dank u well! Wat die verzekering betreft, dat heeft niets om het lijf. Eén briefje en morgen of overmorgen zijn er de dubbeltjes, want het is een eerste klas maatschappij. Ik schrijf het onmiddellijk, dan kan het meteen weg.'

Hij wipte achter de schrijftafel, nam de polis en begon te schrijven. Ze keek vergenoegd toe. 't Was toch nog maar een echte jongen. Moet je hem daar zien zitten met 'n hele kleur van blijdschap om die rotboeken. Ze had gedacht, dat het een verwaande snotneus zou zijn geweest, want Richard was de laatste tijd niet over hem te spreken geweest. Het lag vast niet aan die jongen, dat ze ruzie hadden gehad, Velaz kon soms zo klierig zijn, daar wist ze alles van. Zou ze werkelijk dat geld zo gauw krijgen? Nou, dat

was 't voornaamste, de rest had niet veel te betekenen en die boeken konden haar al zó gestolen worden . . .

Ze kwam in een vrolijke stemming en stak met smaak een gekleurde 'Mies Blans' op.

Wat was het gelukkig, dat ze het zo lang met Velaz volgehouden had. Acht jaar al bijna, van der drieëntwintigste af. 't Was maar net op tijd, want ze begon vies genoeg van hem te krijgen. Bah, misselijk ventje was hij toch! Afijn, dood is dood en van de dooien niks dan goed. Ze moest eigenlijk dankbaar zijn . . .

Dick was klaar met zijn briefje, belde en keek met een boosaardig gezicht naar Henkie, die àl te duidelijk opgewonden was van nieuwsgierigheid.

'Dadelijk dit briefje typen en me laten tekenen, juffrouw Dils.' Het klonk zo ijsig, dat ze in paniek de kamer uitvlood.

'Nouw ik toch hier in de stad bin, wauw ik vanavond wellis een beetje rondkijken. Voelt u er iets voor om straks is gezellig samen te gaan eten?'

Ze toonde een pracht roofdierengebit en keek hem zo strak aan, dat Dick onrustig begon te worden. Hij deed een flauwe poging om te ontsnappen.

'Héél graag zelfs, maar er zullen nog cliënten in de wachtkamer zitten . . .'

'O, da's niks. Ik moet toch nog wat boodschappen doen, dan kom ik tegen zessen terug. Konvieert u dat?'

Hij keek even naar de boekenkast en zag nu pas voor het eerst hoe voornaam en stemmig de matgouden letters glansden in het donkere leer der banden.

Het 'konvieerde' hem.

✱

Greetje Arloff stond voor de lange spiegel en bekeek zich zorgvuldig van alle kanten. Ze had zich mooi gemaakt in een zeegroen avondkleedje met schoentjes van dezelfde stof. Verder een halssnoer van kralen in iets harder groen en de steen van dezelfde kleur in haar ring, dat was alles.

Het was een eenvoudig en voornaam geheel en ze lachte tevreden tegen het Greetje in de spiegel.

Hoe zou hij haar figuur vinden? De oude Mister Ellis zei altijd dat ze gebouwd was als het beste zeiljacht en dat wilde wat zeggen bij die oude knorrepot. Ze was toch zeker slank genoeg en haar benen stonden er goed recht onder. Mannen keken altijd eerst naar de benen . . .

Ze lichtte de rok op om zich nog eens te overtuigen en verzette beurtelings de voeten naar alle streken van het kompas.

Gaat wel. Alléén dat pest-neusje . . .

BONS!! Jasses wat schrok ze weer!

'Of je nooit komt?!!' schreeuwde Karel door de deur.

'Ja, ik kom!' riep ze ongeduldig terug. Bah, weer die kinderachtige streek. Je hoorde hem niet aankomen op de dikke looper in de gang en dan sloeg hij onverwacht zo hard mogelijk met de vuist midden op de kamerdeur. Dat deed hij nu al jaren en telkens moest ze er wéér van schrikken. Vlegelachtige streek . . .

Toen ze de trap afgang, kreeg ze weer dat nare voor gevoel, dat Berkhage er niet zou zijn. Dan was het de hele avond weer niets. Karel had hem daar straks niet gezien in De Kroon en er was niet vast afgesproken dat hij vanavond in Ritz zou zijn. 'Misschien,' had hij gisteren gezegd.

Roel en Karel stonden al in de gang op haar te wachten. 't Heeft lang geduurd, maar het resultaat is nogal bevredigend,' zei Karel, die haar nauwkeurig inspecteerde. Ze draaide rond met grappige, kwijnende mannequinbewegingen.

'Dus ik mag zo mee?' vroeg ze prettig.

'Je ziet er werkelijk feestelijk uit,' zei Tan met oprechte bewondering, 'artistiek zelfs. Net een schilderij uit de Salon.'

'Uitrusting omhangen en afmars!' commandeerde Karel.

't Is al bijna half tien.'

Tan hield het portier voor haar open met een buiging of ze een vorstin was.

Ze kwamen juist tussen twee dansen de zaal binnen en verwekten enige opschudding onder de sprinkhanen in smoking. Berkhage was er niet, dat begon al sneu. Nauwelijks hadden ze plaatsgenomen of de sprinkhaantjes kwamen van alle kanten toegeschoten. Ze hadden natuurlijk allen iets bijzonder gewichtigs te zeggen aan Karel. Greetje vroeg of ze eerst even rustig mocht blijven zitten, Tan grinnikte en fluisterde haar toe: 'Wat is die Karel van ons toch populair hè?' Ze verdwenen achtereenvolgens met de toezegging, dat ze wat meer notitie zouden nemen van de vele aardige meisjes in de zaal, die minstens even goed dansten. Greetje had kalm, maar beslist gezegd, dat ze niet graag in het oog liep en dat de heren vriendelijk verzocht werd om niet te veel de aandacht van de hele zaal op haar te vestigen.

'Ik zou die charmante lievelingen wel eens willen zien als vader op de flè'...

Haar gezicht verstijfde, met grote ogen keek ze naar de ingang.

Roel en Karel zochten wat er gaande was.

Met een gezicht van 'nou kan het me ook helemààl niets meer schelen' en met krampachtig gesloten kaken, wandelde Berkhage achter Philomena aan, die met een beetje overdreven zelfzekerheid al haar vlees door de zaal droeg en rondkeek naar een plaatsje, dat haar aanstond. Nu en dan draaide ze koket het hoofd half om naar Dick en zei hem iets met een zeer geposeerde glimlach, die moest tonen hoe doodgewoon deze sjieke omgeving voor haar was en hoe goed ze zich thuis voelde.

Hij zag een beetje wit.

Zo passeerde het paar rakelings langs het tafeltje der Arloffs, die door Dick demonstratief werden genegeerd. Greetje was nog niet gekomen, toen Roel en Karel elkaar aankeken en het uitproestten.

'Wat heeft hij nu opeens? Wie is die... vrouw?', stamelde ze, uiterst verbaasd. 'Waarom groet hij niet?'

Ze lachten gewoon door, ze zaten te schudden.

'Hebben jullie ruzie met hem gemaakt?' probeerde ze.
Ze lachten nog heviger.
'Ik snap de geestigheid niet!'
Er werd niet eens op haar gelet.
'Zag je wel hoe eigenwijs hij achter de buit aantippelde,'
hikte Karel. 'Wat een moed om met zo iets juist naar hier
te komen! Waar heeft hij dat in Godsnaam opgevangen?'
Greetje werd ongeduldig.
'Doe toch niet zo idioot en vertel me eindelijk eens,
waarom hij ons niet groet.'
'Ja, dat kwam er nog aan te kort,' zei Karel.
'*Waarom* dan toch?'
'Zeg, gebruik je verstand! Verbeeld je, dat hij zou groeten!
Als je met zo iets op stap bent, negeer je toch zeker des-
noods je eigen moeder. 't Zou een belediging zijn als hij
wèl groette.'
Greetje voelde wel, dat er iets niet in orde was, doch be-
greep nog niet het juiste van de zaak.
'Kijk eens, Greetje,' zei Roel vaderlijk, 'als een heer in
gezelschap is van een dame, en hij groet zijn beste kenni-
sen niet, dan wil dat zeggen, dat hij het er voor die avond
eens een enkele keer van neemt in een bepaald ... eh ...
vrolijk gezelschap en dat die dame van een ander soort
is dan de kennissen, die hij ontmoet.'
Ze kreeg opeens een akelig gevoel in haar benen, waarom
voelde ze zich zo ellendig? Als ze schuin naar rechts keek,
voorzichtig, dat hij het niet merkte, zag ze Dick zitten. Hij
lachte en gaf vuur aan dat mens, ja, zo iets moest natuur-
lijk dadelijk een sigaret opsteken, dan ziet men direct hoe
werelds je bent!
'Bah, wat een ordinair mens! Heb je al die schittersteentjes
gezien? 't Lijkt wel iets uit een circus.'
'Jààà, op dat gebied kun je weinig gravinnen verlangen.
Het ziet er overigens niet slecht uit,' meende Karel.
'Wát?! Vinden jullie zo'n schepsel nog mooi ook? Jasses,
wat een smaak!' Ze maakte zich nu werkelijk driftig. 'Zo'n
door en door ordinaire, opgedirkte keukenmeid!'

'Zachtjes, zachtjes,' zei Karel, 'overdrijf niet zo. Natuurlijk! Ik zei toch, dat er onder dat slag weinig gravinnen te ontmoeten zijn. 't Is ook niet voor altijd, hij is er niet aan getrouwd. Voor 'n keer kan het er best mee door, dat valt niet tegen te spreken.' Hij loerde schuin naar Philomena en Greetje kon hem op dat ogenblik wel een draai om zijn oren geven, doch hij draafde door: 'God bewaar me, champagne ook al! En ze ziet er hevig duur uit. Daar moet die Claxon geen gewoonte van maken, als hij het wil bolwerken met die praktijk.'

Tan stiet hem onder tafel waarschuwend met de voet aan. 'Kom, kom,' suste hij, 'zo erg hoeft het direct nog niet te zijn. Best mogelijk, dat hij er niet buiten kon, misschien een zakenrelatie, die er toevallig een beetje verwilderd uitziet.'

Het pakte niet erg.

Greetje stond op om met een sprinkhaan te gaan dansen. Willoos en met zwaar vermoeide bewegingen schoof ze over de vloer en zag dat Berkhage ook opstond om met 'dat mens' te dansen. De twee paren passeerden elkaar van zo dichtbij, dat hun schouders bijna raakten.

Ze was lucht, ze bestond niet eens voor hem.

Misselijk vond ze het, niettegenstaande al die explicaties van Karel en Roel. Honds! En gisteren had ze nog wel voorgesteld, dat ze elkaar bij de voornaam zouden noemen. Hij zei zo leuk: 'Gréééétje', heel anders dan anderen het zeiden; of dacht ze dat maar? En nu! Ze had zich nog nooit zo ongelukkig gevoeld...

Zou hij houden van zo'n soort vrouw, zo'n worstelaarster? Moet je haar ordinair zien dansen, obskeen gewoonweg, je kon wel zien dat het een echte was...

De sprinkhaan sprak, doch ze verstond hem niet eens. Jongen, houd toch je snater...

Hij geeft niets om me, anders zou hij me toch zo'n belediging niet aandoen. Hij wist toch, dat ik vanavond hier zou zijn...

Toen ze weer even een flauw vonkje hoop kreeg, over

wat Tan gezegd had van een cliënte, was de dans gelukkig uit. Ze danste niet meer. Of zou ze zich vreselijk gaan aanstellen en flirten tegen de sprinkhanen? Wat gaf dat alles? Hij keek niet eens in haar richting en trouwens, ze zou eenvoudig niet kunnen.

Toen ze aan haar tafeltje terugkwam, hoorde ze nog juist, hoe Karel tegen Roel ginnegapte: '... weegt zeker de erotiek per pond af.' Ze kreeg een hevige kleur, nu ze opeens dacht aan straks... aan dat heel erge...

Ze liet zich verloren in haar fauteuil vallen en zweeg, de meest dwaze gedachten woelden door haar hoofd. Ze zou hem wel kunnen... ze haatte hem, ze zou hem nooit meer aankijken... Karel ging dansen.

... Maar eigenlijk had ze geen enkele reden om beledigd te zijn, dat was nog het ergste. Had ze maar reden, had ze maar het recht! Ze zou opvliegen en hem desnoods bij zijn haren wegsleuren...

Ze schrikte er van op, toen Tan zijn hand op de hare legde, koel en sterk, voorzichtig, zonder dat het iemand opviel. Ze keek hem verwonderd aan en kleurde opnieuw. Hij begreep natuurlijk weer alles.

'Meisje, wees niet zo verdrietig,' zei hij met zijn warme stem, 'alles zal veel beter aflopen, dan je denkt.'

'Wat bedoel je?' stamelde ze.

'Ik weet allang, dat je van hem houdt. Laat je niet door deze kleine episode van de wijs brengen, Gretekind. Ik weet zeker, dat er een heel eenvoudige oplossing is voor dit vreemde gedoe van hem. Hij is hier gedwongen en tegen zijn zin, dat zie ik duidelijk aan hem. Wees niet dadelijk zo wanhopig, je weet nog niets. Over een paar dagen lach je er om. Drink eens, je ziet wit.'

Hij keek haar zo trouwhartig aan. Als ze alleen waren geweest, zou ze heel hard zijn gaan huilen. Ze werd toch wat rustiger.

Een paar dansen later stond het merkwaardige paar op en Berkhage wist zo te manoeuvreren, dat hij niet weer langs het tafeltje der Arloffs kwam.

'Hij voert een omtrekkende beweging uit,' lachte Karel.
'Wat zeg je, waar gaan ze naar toe?' vroeg Greetje half
versuft.
'Waar ze naar toe gaan? Wel, ze gaan nu natuurlijk samen
ergens rustig zitten kienen om pepernoten.'
Tan gaf hem onder tafel een vinnig harde trap tegen zijn
enkels.

XI

'Hoe was het in Engeland? Goeie reis gehad?' vroeg Pierman.

'Ja, dank je. 't Was heel interessant om die luitjes in Scotland Yard eens bezig te zien. Een heel ander soort werk dan hier; zij met hun jury-rechtspraak moeten volgens een heel ander systeem te werk gaan dan wij met onze beroepsrechters. Die jury is overigens een gevaarlijk grapje: voordelig voor iemand die schuldig is en voor een onschuldige hoogst gevaarlijk. Van bewijs hoeft meestal niet veel terecht te komen. In de rechtszaal komt het er op aan wie het meeste stemming kan maken. De justitie praat de beklaagde zwart en de verdediging praat hem wit. Wie het meeste indruk kan maken op de gewone burgerluitjes, die daar meestal voor het eerst zitten, wint het. Nou, dank je.'

'Wat dachten ze van Kansas Bill?'

'Wel, ik ging eerst Sanderson opzoeken. Hij komt nogal eens bij ons in Amsterdam, schijnt speciaal met Holland belast te zijn. Hij bracht me bij de superintendent van het betreffende departement, die buitengewoon charmant was. Toen hij het briefje gezien had, liet hij Mister Stakes ontbieden. Mister Stakes was zo lang en dor en mager, dat je hem hoorde rammelen als hij liep, een echte uitgedroogde professor. Hij staat daar aan het hoofd van het departement voor schriftonderzoek. Eén seconde bekeek hij het papiertje en zei: 'It's a fake *!' Hij legde uit, dat iemand, die 'execution' goed schrijft en zich zoveel reenschap van spelling geeft, dat hij zelfs in een vreemde taal

* Het is niet echt.

'politie' en 'mijnheer' juist schrijft, geen fout zal maken in het simpele woordje 'don't'. Engeland en Amerika zijn dichtgeplakt met 'don'ts', in iedere spoorwegcoupè staren je al een stuk of drie 'don'ts' aan. Die spelfouten zijn gefabriceerd door iemand die, voor een buitenlander, wel aardig op de hoogte is, maar toch niet genoeg. Hij sprak drie seconden, zei: 'Morning, gentlemen,' zonder één vraag af te wachten en rammelde meteen de deur uit. Ik kon bijna niet ernstig blijven.'

'Wat dachten ze van de verzending op vrijdagavond?'

'Ja, ik heb met Sanderson nog een plezierreisje naar Southampton gemaakt. Ze zullen hun best doen om de medeplichtige te vinden, die de brief gefrankeerd en gepost heeft. Dwars over de postzegel staat een sterke vingerafdruk, dus waarschijnlijk van de verzender. Aan alle postkantoren in de stad wordt een onderzoek ingesteld, omdat er een klein kansje bestaat, dat de verzender de brief voor Holland met het adres in blokschrift heeft getoond en gevraagd hoeveel port er op moest. Bij alle raids in het havenkwartier zullen ze vingerafdrukken opnemen en vergelijken. Heb jij nog iets ontdekt?'

'Ik ben aan 't ontdekken. Ik werk de correspondentie en de dossiers door en maak leuterpraatjes met de typistes. Ik hoor het een en ander zonder dat ze het merken. Ook moet ik met een zacht lijntje die mamsel Hemelrijk eens aan 't praten zien te krijgen. Jammer dat die al een beetje steeg gemaakt is door haar avontuur met Karelsen. Als 't waar is, dat Berkhage niet meewerkt, moet ik me wel op deze manier behelpen.'

'Ja, laat er hem zoveel mogelijk buiten. Ik kreeg de indruk, dat hij wist welk dossier het was, maar het niet wilde zeggen. Waarschijnlijk wil hij de naam Arloff buiten de zaak houden, hij is een goeie vriend van Karel en naar ik geloof ook een beetje gecharmeerd op het zusje. Ik geloof vast, dat hij meer weet dan wij. Wat voor reden zou hij anders hebben om zo'n simpel feit te verzwijgen?'

'Ik zou nooit gedacht hebben, dat het dossier iets bijzonders

was, omdat de inbreker, zoals u weet, ieder dossier open moest doen, daar ze alleen maar genummerd waren. Nu Berkhage, als leek, er waarde aan schijnt te hechten, verandert de zaak.'

'Heb je hem intussen in de gaten gehouden?'

'Wis en waarachtig! Hij wordt door een handige jongen van de recherche overal nagegaan. Ook door mijzelf. Eergisteren is die Haagse prent bij hem geweest. Die kunnen we gerust uitschakelen, 't is een goedgehartige opgeschilderde gans. Ze deed hem een kast boeken van een paar duizend pop 'kadau', in ruil voor het incasseren van haar levensverzekering, ze krijgt maar even 75 mille in die polis en heeft al een sommetje van 23 mille extra te pakken. Ik moet er bij zeggen dat Berkhage meneer bleef en haar eerst waarschuwde, hoeveel haar kadootje wel waard was. Ik zat in de kamer er naast en had 's morgens vroeg met een boortje van de raw-plugs een mooi klein gaatje gemaakt, 't kwam netjes midden in een donkerblauwe plek van het behang uit; u vindt het niet in vijf minuten. Het tochtte zo gemeen door dat gaatje, dat ik al twee dagen oorpijn heb. Ze is al een beetje aangebrand van hem, geloof ik, en ze nam hem mee op sleeptouw. Hij had er niet veel trek in, maar vond toch beter om haar wat te vrind te houden. Het mooie paar heeft geborreld in de Franziskaner en gegeten in Criterium met een flesje wijn, waar ze nogal vrolijk van werd. Toen stuurde ze hem naar huis om zijn smoking aan te trekken en intussen wachtte ze op hem in de English Lunchroom. Hij liep er wel bij als een geslagen hond, maar hij *moest* mee naar Ritz. Ik heb toen zelf Roelof afgelost en ben met de grote Zeiss-kijker op het balcon gaan zitten, de directie heeft me netjes in het donker achter een gordijn opgesteld. Uw vriend Arloff met zijn zuster en de procuratiehouder van hun vader waren er ook. Ik zag door de kijker alles zo duidelijk alsof ik bij hen aan tafel zat.'

'Vertel eens, zei Piron met belangstelling.

'U vermoedt dat Berkhage op het meisje Arloff gechar-

meer is, maar ik weet zeker, dat zij het ook te pakken heeft.' Hij vertelde tot in de kleinste bijzonderheden, wat er in Ritz gebeurd was.

'Waar is het stel heengegaan?', vroeg Piron een beetje bezorgd.

'O, hij heeft haar braaf naar de trein gebracht en is toerrecht naar huis gegaan. Aan z'n lopen kon je zien, dat meneer een humeur had om met geen tang aan te pakken. Ik moest me bedwingen, om hem niet aan te spreken, ik had hem zo graag eens er dóór getrokken.'

Piron lachte opgelucht.

'Verder ben ik in Den Haag bij die schat op bezoek geweest. Er was van Velaz niets in huis dan wat toiletgerei, wat pyama's en wat ondergoed. Geen papieren of brieven van enige betekenis. Er is een donkere kamer, want meneer fotografeerde nogal veel. Meestal portretten van haar, strandkiekjes en kiekjes van de reizen, die ze samen gemaakt hebben. Hij sprak nooit met haar over zaken, dat zou hem ook weinig gegeven hebben, want ik geloof dat ze niet eens behoorlijk kan schrijven. Ze deed een goed woordje voor Berkhage, die had het vast niet gedaan, zei ze, dus nu weten we het zeker. Ze verwacht hem vanavond, want hij moet komen kijken naar de foto-inventaris, die ze hem voor een zacht prijsje wil overdoen, want zelf weet ze niet eens hoe ze een toestel aan moet pakken.'

Piron trok een pijnlijk gezicht.

'Hij loopt een beetje hard van stal. Ik ken Berkhage als iemand, die nogal evenwichtig is, maar wat vrouwen betreft, ben je van geen enkele man zeker. Ik hoop maar dat hij geen dwaasheden uithaalt en er niet aan blijft hangen. Dat meisje Arloff lijkt mij een heel aardig kind, net iets voor hem en die mogelijkheid moet hij niet bederven. Was het arme schaap zo in de war?'

☆

Berkhage zat bij Philomena in een salonnetje, dat er juist uitzag zoals hij het zich voorgesteld had. Overal schel

gekleurde kussens en een vervelend aantal poppen. Poppen in was, poppen in zijde, poppen in hout, pierrettes, pierrots, harlekijns, apachenmeisjes met een stompje sigaret in de mond, staarden hem langs alle kanten met loense glimlachjes aan. Een grote roodzijden poef in het midden, waarop blijkbaar nog nooit iemand was gaan zitten, want dan zou die iemand er nu nog opzitten, onherroepelijk vastgehaakt in de gouden borduursels, galons, balletjes en strikjes, waarmee het ding kwistig overdekt was.

Philomena boog zich over een laag theetafeltje en haar japon was erg laag uitgesneden. Dick kreeg een kleur en stak met veel omhaal en zorg een sigaret op.

Toen hij binnengekomen was, had ze hem aanstonds overrompeld met de hartelijk gemeende raad om voortaan maar 'Phila' te zeggen.

'Nau eerst een koppie thee en dan drinke we straks gesellig een glaasje. Ik heb hele lekkere champagne,' zei ze met een ondeugend knipoogje.

'Dat is nu juist het enige wat ik niet kan verdragen,' loog hij met overtuiging, 'ik ben gisteren de hele dag beroerd geweest van dat beetje champagne in Ritz.'

'Ik heb er niks van gemerkt, je was helemaal niks onder de indruk.' Erg uitgelaten was hij inderdaad niet geweest.

'Ik word er niet tipsy van, maar beroerd in m'n maag.'

'Nau, dan drinke we wat anders, Dikkie.' (Dikkie rilde.)

'Zeg maar wat je dan wilt hebben.'

'Eigenlijk liever helemaal geen drank. Ik voel me niet zo buitengewoon lekker, zie je? Misschien komt het van het vele werk, ik sta nu overal alleen voor.'

'Ga gerust een beetje op de difan ligge, jongen, seneer je maar niks, haur, we zijn onder ons.'

Na een kopje thee en wat krampachtige pogingen om het gesprek gaande te houden, stond hij op en was opeens erg nieuwsgierig naar de fototoestellen.

In de ruimte onder de trap was de donkere kamer ingericht, met stromend water, baden en alles compleet. Ze knipte het rode licht aan.

'Hè, wat griezellig! Net of je daud moet.'

Dick keek even, draaide met een andere schakelaar en het witte licht brandde.

'Zau, da's beter. Kijk maar is of er iets bij is, da je ken gebruike, ik heb d'r geen verstand van. Hij ruimde alles zelf op, ik moch nergens an komme. 'k Zal blij zijn als die vuile boel weg is. Het ruikt hier zau duf. D'r is vergif bij ook, zeitie.'

Dick vond een prachtige, moderne reflex-camera van 9 bij 12 en een kleiner toestel met zeer lichtsterke lens. Eerste klas materiaal.

In het grote toestel stak nog een kassette.

'Hé, daar zit nog een plaat in. Zou die al gebruikt zijn?'

'Och chut ja, nau schiet het me te binnen. Daags tevoren is ie nog in de eetkamer aan 't fotograferen geweest. 't Was een briefje en hij had het tegen de muur gespeld. Hij had foto's d'r van naudig voor een zaak van 't kantoor, zeitie. Hij zou 't later wel afwerke.'

'Een zaak van het kantoor?'

'Ja, weit ik veel. Kijk maar is wat er in zit.'

'Ja, dan moet ik die plaat even ontwikkelen.'

'Zau je dat nau wel doen?' zeurde ze teleurgesteld.

'Het is in twee minuten gebeurd!' Hij werd opeens zeer levendig en was vastbesloten. Philomena kon op haar kop gaan staan, maar hij *moest* weten wat er op die plaat stond.

'Die jonges moeten nau auk altijd knoeien.'

Hij nam een fles, rook er even aan en goot de ontwikkelaar in het bad. Dan knipte hij het rode licht aan en deed de deur dicht.

'Gaat het zau gauw? Hij kon hier uren staan frunneke, dat je d'r vervelend van werd.' Ze keek over zijn schouder en hij voelde haar adem in zijn hals kriebelen.

'Het is in een ommezentje klaar.'

Hij trok de kassette open en legde de plaat in het bad. Ze werd al gauw zwart, ja, dat moest het briefje zijn, er verschenen evenwijdige witte lijnen.

Even later hield hij de plaat tegen het rode licht.

'Is 't dat briefje?'

'Jal' (Kalm blijven, niets laten merken.)

Met bonzend hart las hij de doorschijnende schrijffletters.

*Frits Arloff,
Keizersplein 12.*

X, 1919

Beste Jan,

Je telefoon is wéér kapot, ik kan geen gehoor krijgen en ik kan ook niet komen, want ik moet op telegrammen wachten.

Ik heb de knoop maar doorgehakt en dat cargo tabak van de I. H. M. gekocht voor één en een kwart millioen. 't Is een spotprijstje, maar wel wat veel om zo opeens los te maken, ik zit nog met 'n paar andere zware wissels.

Wil je deelnemen voor de helft, of voor een kwart? We verdienen er minstens een ton of vijf aan, zo niet zes.

Doe het en laat me zo gauw mogelijk iets horen!

Groeten van Nora, je toegenegen,

Frits.

'Is 't iets bijzonders?'

'Mmmmm nee.' ('t Is strafbaar, maar ik doe het.)

'Dus al die herrie was voor niks.'

'Dat niet direct.' (Wegmaken van sporen valt onder begunstiging van misdrijven.)

'Hoe zau?'

' 't Is wel goed dat ik het weet, dan kan ik er rekening mee houden.' (Meer dan zes maanden kan ik er niet voor krijgen.)

'Heb je 't verder niet meer naudig?'

'Nee, 't is voldoende dat ik weet wat er op staat.' (Dan maar zes maanden.) 'Bovendien is er geen hypo om de plaat te fixeren.'

'Wat geeft dat?'

'Dan wordt de plaat helemaal zwart.' (Pierman is al hier geweest en heeft de plaat niet gezien. Ze zullen niet voor de tweede keer komen.)

'Schrijf het dan gauw over!'

'O, ja.' Hij nam zijn notitieboekje en schreef de inhoud over. (Verzachtende omstandigheid, brief overgeschreven omdat er geen fixeersout was. Wablief? Het *stinkt* hier van fixeersout.)

'Ik zal gauw even de vuile boel opruimen.' Hij wreef met zijn duim over de plaat, de gevoelige laag liet gemakkelijk los en viel met kleine velletjes in het bad. Hij smeed het bad om en spoelde het uit, de velletjes verdwenen in het riool. (Knappe kerel die het er uit haalt en aan elkaar lijmt.)

'La maar staan, ik ruim het zelf wel op, je maak je smerig.'
'Ik zal het vergif even weg doen, dan maak je geen ongelukken.'

Al de voorradige hypo die hij kon vinden verdween door de afvoerbuis. De blanke glasplaat wierp hij stuk in de papierkorf, waarin nog meer mislukkingen van Velaz rustten.

Dan waste hij zijn handen en nam de twee toestellen met de toebehoren. Hij was in een zenuwachtige pret-stemming. Die schok had hem bovendien goed gedaan, want hij had nu geen angst meer voor Philomena.

'Zie zo, Phila,' lachte hij, 'nou gaan we binnen eens gezellig die spullen bekijken.' Ze huppelde speels achter hem aan. Hij ging zitten en speelde met de apparaten.

'Verduveld goeie toestellen, Fieleke.'

'Hoe noem je me nau?'

'Fieleke.'

Ze kraaide van pret.

'Dat heeft nog nauit iemand tege me gezegd.'

'Dat is Brabants, dat heb ik in dienst aan de grens geleerd.'

'Je zult 't daar wel van eiere gemaakt hebben in diens. Waren er veel aardige meissies aan de grens?'

'Dat ben ik vergeten. Maar laten we eerst even zaken doen. Ik heb eigenlijk geen twee toestellen nodig, dat is overdaad, de hagel zou naar me slaan.'

' 't Is me de moeite!' pufte de stevige bezitster van een ton.

'Meer dan honderd pop kan ik niet missen, maar ik moet

je bekennen, dat je er wellicht meer voor kunt krijgen. Nieuw hebben ze samen minstens vierhonderd gekost.'

'Nau, omdat je zau'n eerlijk jongetje bent, mag je de hele kraam hebben voor honderd pop.'

'Ik heb ze niet bij me,' lachte hij.

' 't Heb geen haast, haur!' Ze overwoog of ze hem dit ook nog 'kadau' kon doen. Het stond misschien een beetje gek. Maar hij had toch die verzekering zo vlug in orde gemaakt, ze had al bericht van de bank. Neen, ze moest oppassen, dat hij niet kopschuw werd, hij deed toch al zo verlegen. 'En nau motte we toch iets drinke! Heus geen sjempie? Wi' je dan liever 'n cremdemàn *?'

'Ja, graag, dat is misschien goed voor de maag.' (Als ze op haar benen staat is ze beslist gevaarlijk.)

Ze huppelde een beetje belachelijk zwaar met kokette danspasjes door de kamer en schonk in.

'Zau! Neem nog 'n sigaret, ze staan d'r voor.'

Toen werd er gebeld.

'Wat is dät nau? Om kwart over tiene!' De meid was natuurlijk uit. Ze deed een sjaal om en ging naar de voordeur.

'Berkhage! Is dat hier terecht?!' galmde een jongensstem. Ze kwam onaangenaam verbaasd met een telegram terug.

'Hier! Tillegram voor je,' zei ze met een effen stem.

Berkhage was nog meer verbaasd.

VERMEULEN WACHT JE HIER STOP KOM TERSTOND
STOP ZEER DRINGEND STOP PIRON

Hij reikte haar het telegram over. Nu had ze werkelijk een kwaadaardig, hard gezicht.

'Wie is Piron? En hoe weit ie zau precies m'n adres?' vroeg ze met een lelijke metaalklank in haar stem.

'M'n bèste kind, denk je dat het een truukje is?'

Ze mokte en stompte hard een paar kussens op.

'Vermeulen is een cliënt, die bij ons de belangrijkste zaak van het hele kantoor heeft lopen. Piron is bij mij in huis

* Crème de Menthe.

op kamers. Hij is inspecteur van de recherche en heeft die andere rechercheur bij je gestuurd, dus weet hij natuurlijk je adres.'

Ze herinnerde zich, dat ze met Pierman over Dick gesproken had en verteld, dat hij vanavond zou komen. Haar gezicht ontspande zich weer, doch ze keek nog een beetje sip.

'Niets aan te doen,' zuchtte Berkhage en nam zijn spoorboekje. 'Ik vind het echt lelijk van je, dat je direct zo...'
'Nau, dat was niet zo kwaad bedoeld Dikkie, weis maar soet. Maar ik wi' je toch wel zeggen, dat je niet met tegesin hoef te komme, haur!' Het klonk niet onvriendelijk.

'Ik heb nog een kwartiertje. Ben je van plan om de rest van de tijd op deze plezierige manier door te brengen?'

Ze lachte weer met alle tanden.

'La we 't afdrinke.'

Piron had met Tan gegeten in Silver Grill en samen wandelden ze naar huis.

'Ga even mee naar m'n kamers kijken,' stelde Tan voor, 'ik krijg nog wel eens een complimentje over het decor en daarom pronk ik er zo graag mee. Ik wou je ook nog even spreken.'

'Niet te lang, amice, ik moet nog een eindeloos rapport schrijven voor Amsterdam.'

De kamers van Tan waren werkelijk de moeite waard om te zien. Drie ineenlopende vertrekken, alle bewoonbaar vanwege het divanbed. Meubelen met kalme, horizontale lijnen en een effen, voorname, warme wandbekleding. Een muur werd geheel in beslag genomen door een gecombineerde betimmering, bestaande uit een grote boekenkast, de schouw, een zitje en wat bergruimte. Tegen de wanden zeer weinig versiering, een paar moderne maskers, een bescheiden etsje en een zeer kunstvol en geslaagd karikatuur van Tan zelf. Dan nog een paar strakke, slanke

bronzen en wat zacht gloeiende pullen. Er was niets te veel en er heerste een tropische rust. Men kon rondlopen, ofschoon de kamers niet bijzonder groot waren. De indirecte verlichting, die zacht vanuit eigenaardige doch zeer praktische hoekjes en kantjes scheen, was in één woord af. Piron was werkelijk onder de indruk en spaarde geen lof. 'Naar dergelijke binnenhuisjes gaan we onvermijdelijk heen,' zei Tan, 'het is een economisch vereiste. Het moderne stadsleven met het jachten van zakendoen, met straten vol auto's en lawaai, met rammelende telefoon en beweeglijke koersen, noodzaakt de mensen tot een dergelijke inrichting. Het beetje rust wat nog overblijft moet intensief produktief gemaakt worden. Dus geen lawaaierige kleuren en draaierige kromme lijnen, de mensen worden buitenshuis al draaierig genoeg gemaakt. Geen slingertjes en krulletjes, geen bloemetjes of andere wirwar op het behang, maar volstreekte rust. Rust voor de ogen en dóór de ogen voor de vermoeide hersens. Rustig licht, maar voldoende, en alleen op de plaats waar je 't nodig hebt. Probeer die stoel maar eens. Mag ik je een poesje inschenken met een kopje koffie?'

'Graag, maar ik kijk eerst nog wat rond, als je 't goed vindt.'
'Ga je gang.' Tan belde, bestelde koffie en schonk Triple Sec in.

Toen ze met de koffie in een paar zetels aan de haard zaten vroeg Piron:

'Waarover wilde je me spreken?'

'Over Berkhage. Ik weet niet of je op de hoogte bent, maar eergisteravond komt hij in Ritz binnen...'

Piron moest hem het hele verhaal uit laten vertellen, want hij had Dick nog niet gezien en kon er dus eigenlijk niets van weten óf hij moest laten blijken, dat Berkhage nagegaan werd.

'Ik weet toevallig, wie die vrouw ongetwijfeld moet geweest zijn,' zei hij en lichtte Tan in omtrent de persoonlijkheid van Philomena.

'Ik dacht wel dat het zo iets zou geweest zijn,' knikte Tan.

'Ja, het is te verstaan, dat hij dat mens een beetje moet te vriend houden.'

'Vanavond is hij er weer heen, vertelde me Pierman.'

Tan keek erg lelijk.

'Dat wordt bedenkelijk. Ik geloof graag dat het maar een half beschaafd schepsel is, maar één ding staat vast: ze beschikt over een hoop 'sex-appeal'. Als een dergelijke vrouw met een dergelijk lichaam het in haar hoofd zet om een bepaalde man te strikken, dan lukt haar dat negen van de tien keer, als ze de handen vrij heeft. Juist omdat ze onontwikkeld zijn, is bij dergelijke vrouwen het instinct meer gescherpt en in zulke zuiver sensuele verhoudingen is het instinct meestal veel gevaarlijker dan het intellect . . . Wel, jij bent een vriend van hem en van Karel en daarom wil ik je onder ons wel vertellen, dat Greetje eenvoudig ziek van verdriet is over die vertoning in Ritz. Ze is werkelijk diep ongelukkig,' zei Tan en zijn ogen vonkten.

Piron zette voor de vorm een verbaasd gezicht.

'Dus . . .'

'Ja, ze is hevig verliefd. Ik ken haar heel goed en weet dat ze zeer fijngevoelig is. Bovendien is dit haar eerste hartaanval en dat maakt alles nog veel heviger.'

'Denk je dat Berkhage bij de ouwe lui . . .'

' . . . in de smaak zal vallen, ofschoon hij geen geld heeft? Absoluut zeker. De ouwe heer is wel rijk, maar de jongelui zijn zeer eenvoudig opgevoed en hij is zo dol op zijn dochter, dat hij zich ook met heel wat minder dan Berkhage zou tevreden stellen, als hij wist, dat ze serieus van die man hield. Aan overdreven luxe is ze niet gewend, dus ze zou er niet veel op achteruit gaan.'

'Nou, dan kan ik je wel zeggen, dat ik de indruk heb, dat hij het ook een beetje van haar te pakken heeft.'

Tan zag er zeer gelukkig uit.

'Werkelijk?'

'Ja. Ik zal nog eens voorzichtig verder polsen, maar ik voel me toch al erg zeker.'

'Dan moeten we vooral in dit stadium, laten we zeggen in

dit incubatietijdperk, zien te voorkomen, dat de uit de kluiten gewassen Carmen onherroepelijke schade aanricht.'

Piron stond lachend op.

'Ik zal zorgen dat hij met de eerstvolgende trein hier terug is. Verder zal ik hem overhalen om een visite te maken bij de schoonpapa aan huis.'

Tan gaf hem de hand.

'Je voorkomt al m'n wensen. Ik kan er me binnenkort voor een tijdje niet zelf mee bemoeien, zie je? Waarschijnlijk moet ik over een paar dagen naar Parijs en zal daar wel voor een week opgehouden worden. Je zult me een zeer groot plezier doen als...'

'Ik houd de zaak in 't oog,' zei Piron hartelijk, 'reken maar op mij. Ik zal tijdens je afwezigheid op de kinderen passen.'

Piron zat nog naarstig te schrijven, toen Berkhage met een zeer domme uitdrukking op zijn gezicht binnenkwam.

'Waar is Vermeulen gebleven?'

Piron beet op zijn kiezen.

'Vermeulen? ... O, ja, Vermeulen. Maar het was Vermeulen eigenlijk niet. Het was je engel-bewaarder in de gedaante van Vermeulen met een prachtig zilveren harnas aan en hij zei, dat je op dat ogenblik in groot gevaar verkeerde, dat je bloemetjes plukte aan de bekende waterkant en vlindertjes naliep aan de rand van de bewuste afgrond en dat het de christenplicht was van een goed vriend om onverwijd in te grijpen, want...'

'...! ...!! ...!!' *

* Door mij geschrappt. De Uitgever.

XII

Op het trottoir voor de ingang van het park kreeg Greetje Arloff een schok.

Reeds op honderd meter afstand zag ze dat Berkhage op hetzelfde spoor naderde. Een botsing was onvermijdelijk. Wát moest ze doen. Als ze zo doorliepen zouden ze tegelijkertijd bij de ingang zijn. Als zij er eerder was, zou ze dan zonder hem aan te kijken het park ingaan? Neen, ze moest toch maar liever niet de eerste zijn.

Haar huid zat vol speldeprikjes van opwinding. Ze zou hem negeren en doorlopen. Als hij groette, zou ze een heel stijf knikte teruggeven.

Intussen was Berkhage al volledig gevechtsklaar voor de komende schermutseling.

De botsing had plaats midden voor de ingang.

Ze zag hem natuurlijk niet, maar hij zwaaide uitgelaten met zijn hoed en kwam met uitgestoken hand op haar af, alsof hij van de prins geen leed wist, het mispunt.

'Dag Greetje, hoe gaat het?' Toch was zijn vrolijkheid een beetje gedwongen, constateerde ze met genoegen.

Een angstige seconde hing zijn hand in de lucht, ze begon al kilo's te wegen, dan gaf ze een erg slap, onwillig handje. 'Och ja, Meneer Berkhage. Ik herkende u niet. Herkende u mij nu dadelijk?' Ze drukte heel even op 'nu' en haar kinnetje ging strijdlustig in de hoogte.

'Dat komt waarschijnlijk omdat we elkaar tot dusverre alleen bij lamplicht gezien hebben. Ik ben veel mooier bij daglicht, zegt mijn moeder altijd. We zullen elkaar nog veel beter moeten leren kennen, mejuffrouw Arloff!'

'Er zijn mensen die zich heel gauw van hun ware zijde

laten kennen,' mompelde ze peinzend. Deze stoot was raak, vond ze, maar hij schampte af op een zeer dikke huid.

'Apropos, ik dacht dat het de hoogste tijd werd om eens een bezoek te brengen bij de familie. Dat is misschien ouwerwets, maar ik ben nu eenmaal zo degelijk opgevoed...'

Greetje had een eigen mening omtrent de resultaten van deze degelijke opvoeding, maar kreeg geen kans, hij ratelde in één adem verder.

'... ik leef met het politesse-boekje in m'n zak, ziet u? Kunt u me misschien inlichten wanneer het minst gevaarlijke moment is om mijn opwachting te maken bij de dierbare ouders?'

'Er zijn geen gevaarlijke momenten. Wij schamen ons thuis voor niets... en voor *niemand*, weet u?'

'Ik zal niets verklappen van alles wat ik hoor en zie,' beloofde de schurk.

Ze was een ogenblik sprakeloos van deze ongehoorde brutaliteit, dan sprak ze er haastig overheen.

'Het maakt weinig verschil, wanneer u uw kaartje afgeeft.'

Ze zei het in haar boosheid, maar voelde aanstonds, dat het fout was.

'Dus u denkt dat ik buiten zal huppelen? Staan er al een paar formidabele krachtpatsers gereed?'

Ze deed een krampachtige poging om weer op *het* chapter terug te komen.

'O nee, u hoeft niet bang te zijn, dat u bij ons mensen van verdacht allooi zult aantreffen.'

'O, dan kan ik er rustig van afzien, ik ben al eens van moord verdacht. Maar,' zei hij, opeens kwasi ernstig, 'ik krijg nu zoetjes aan de indruk, dat er bij mijn aankomst nu niet direct een geestdriftige menigte links en rechts in de rij zal staan om me toe te juichen. Ik ben u zeer dankbaar voor uw waarschuwing, ik sla niet graag een figuur.'

Ze bloosde van spijt.

'Nu, goede morgen, meneer Berkhage!'

Dat was nu weer niet zijn bedoeling, het kwam te onverwacht.

'Ik heb de tijd,' zei hij onzeker, 'hebt u zo'n haast?'

Ze genoot van zijn verwarring.

'Ja, ik moet weg, meneer Berkhage, ik heb géén tijd. In uw politesse-boekje staat ongetwijfeld ook een paragraaf over 'gesprekken op straat'. Spreekt u verder maar met Karel af.'

'Er bestaat een verstandig dier, dat zich niet tweemaal aan dezelfde ...'

'Bèst! Dàg, meneer Berkhage!'

Ze maakte snel rechtsomkeert en marcheerde als een grenadier het park in. Hij kreeg geen tijd zich nader te verklaren; toen hij van zijn verrassing bekwam, was het te laat.

Hij keek haar na. De eerste vijftig meter werden in stramme paradepas afgelegd, dan zakte de fiere houding geleidelijk weg, de schouders kregen een steeds droeviger lijntje en ten slotte was het een arm, verloren figuurtje, dat in het kale park verdween.

Berkhage's geweten begon te prikken. Hij had niet zo 'flink' moeten zijn. Waarom niet met een paar woorden het domme geval uitgelegd?

Maar dan drong het ineens tot hem door, dat ze feitelijk met al deze boosheid hem een beetje het hof maakte, dat deze hevige verstoordheid op meer dan gewone belangstelling moest berusten en hij voelde zich terstond buitengewoon opgewekt.

Het was maar goed voor zijn prettige stemming, dat hij niet zag, hoe Greetje diep in haar kraag dook, haar hoedje omlaag trok en een stil paadje insloeg, in de hoop dat de mensen niet zouden zien, dat er een warme traan langs haar koud neusje liep.

Ze voelde zich akelig en zag alles zo ontzettend zwaar in. Nu dit weer. Ze maakte zich toch al zorgen genoeg. Vader deed zo vreemd, hij haalde haar veel meer aan dan anders, net alsof hij voelde, dat hij het niet lang meer zou maken.

Ze kon niet uit hem krijgen wat er eigenlijk aan scheelde. Zou Berkhage nu erg beledigd zijn en zich niet meer laten zien?

Ze had een onbestemd, angstig voorgevoel, dat er iets heel ergs moest gebeuren, een groot ongeluk . . .

★

Berkhage was 's avonds weer bezig met de herstelling van het verscheurde briefje. De ontdekking in de donkere kamer had zijn ijver aangewakkerd, hij onderdrukte dapper zijn weerzin en had ruim een uur koppig doorge- werkt aan de oplossing van zijn 'legpuzzel'. Zijn zieleheil had er wel onder geleden, want de verzuchtingen, die hij tijdens de arbeid losliet, waren merendeels niet van bij- zonder vrome strekking.

Tenslotte bereikte hij het volgende resultaat:

*efje, waarmede gij mij r dreigt hebt
tolen uit het dossier Baenz
Het t niets te maken met de c I. H daar mijn
br werkelijkheid niet geko had. Als gij
h et met rust laat, zal ik en aankl
wegens diefstal tegen u in-*

Er bleven nog enkele fragmenten van letters over, waarmee hij geen weg wist.

Hij dacht even na over de inhoud.

Dus het briefje, waarmee Velaz-Zaliger dreigt, is gestolen uit het dossier Baenzl, dat klopt. Dat 'mij r dreigt' zal zijn 'mijn broer dreigt', want een beetje verder spreekt hij over 'mijn br . . .'. Dat ding komt zeker van Jan Arloff, ofschoon het op slecht, gelinieerd briefpapier is getypt. De auteur is niet gewend te typen, want die doorgehaalde c wijst op amateurswerk.

Dus de vader van Greetje was het slachtoffer van deze chantage en het gefotografeerde briefje was het wapen . . . Hij raadpleegde zijn notitieboekje, waarin hij de inhoud had overgeschreven, doch begreep niet veel van de samen- hang.

In het Weekblad of in de Nederlandse Jurisprudentie zou misschien een vonnis kunnen opgenomen zijn van de procedure I. H. M. contra Arloff, dat moest hij eens bekijken, dan zou de zaak wel duidelijker worden...

Wat een geluk, dat hij die stukjes papier en dat negatief had gevonden, zonder dat Piron of Pierman er iets van wisten. Verbeeld je! Arme Greetje, die zo hoog met haar vader wegloopt, ze had het niet overleefd...

De ouwe heer moet toch wel door onze diep betreurde Velaz geweldig in het nauw gedreven zijn, dat hij tot zo iets kwam. Dat is toch het allerlaatste, zoiets doe je alleen als je leven ermee gemoeid is. Jij dood of ik dood...

Hij was daags tevoren ziek naar bed gegaan, vertelde Karel. 'n Beetje doorzichtig, dat hij juist die dag voor het eerst in zijn leven ziek werd. Was dat om voor een alibi te zorgen?...

Er werd geklopt en meteen ging de deur open.

'Hard aan 't werk?' riep Piron.

Dick was geschrokken, snel wierp hij een krant over het verminkte briefje, dat nu op een stuk karton was samengeplakt.

'Nee,' zei hij met kunstmatige opgewektheid, 'ik las de krant. Heb je niets te doen?'

'Jawel, ik moet nog even naar het bureau om een lang telegram zo goedkoop mogelijk samen te stellen in code, anders kost het een vermogen en we zijn erg zuinig bij de politie.'

'Naar Amerika zeker?'

'Nee, twee deuren verder in dezelfde straat. Maar wat anders, jij hebt zeker al eens een visite gemaakt bij Karel aan huis?'

'Nee, nog niet.'

'Nog niet?!'

'Kalm aan, ik heb hem pas kort geleden voor het eerst weer ontmoet. 't Was op die avond van de kolenschop.'

'Nu, dan wordt het tijd dat we eens plechtig in de pandjes kruipen. Zou zijn moeder er een jour op na houden?'

'Van zoiets durf ik het goeie mens niet te verdenken. Jullie, politie-piotten denkt direct het ergste. Ik zal Karel wel eens opbellen.'

✱

In de namiddag werd Piron door een kantoorjongen met natte, vers gekamde haren binnengeleid in het privé-kantoor van de heer Jan Arloff.

Het eerste wat hem opviel, was de grote familiegelijkenis met Karel en ook een beetje met Greetje, dan voelde hij met detective-instinct, dat Arloff niet erg op zijn gemak was, al beheerste hij zich buitengewoon goed.

'Meneer Piron, ik heb al van u gehoord door mijn neef Karel. Aangenaam. Gaat u zitten. Steekt u een sigaar op?'

Hij zag met bewondering hoe rustig Arloff zelf ook een sigaar nam met een langzaam en plechtig ritueel van pennemesje, bandje, punt-afsnijden en aansteken.

'U begrijpt wel, meneer Arloff, dat ik bij u kom in verband met de moord op meester Velaz.'

Een paar hoog opgetrokken wenkbrauwen vormden het antwoord.

'Ik bedoel: dat is mijn enige bezigheid op dit ogenblik.'

'Aaah juist!'

'We hebben vastgesteld welk verband er bestaat tussen de moord en de inbraak, die daags tevoren plaatshad.'

Dit was een proefballonnetje en hij wachtte even om de uitwerking te zien. De ogen knipten slechts even.

'Ik ben niet deskundig, maar dat er verband was tussen die twee gebeurtenissen, had ik wel gedacht.'

'Welnu, er is gebleken dat die inbreker aan 't snuffelen was in het dossier van uw zaak tegen Arthur Baenzl in Stuttgart.'

De ogen werden even dof, doch bleven strak op Piron gevestigd. De kaken spanden zich en de neusgaten gingen iets meer open. In een oogwenk had hij zich echter hersteld.

'Die belangstelling kan ik niet verklaren. U wilt nu zeker graag weten wat er voor merkwaardigs is aan dat dossier?'

Nu, er is totaal niets bijzonders aan. Baenzl is onder andere mijn vertegenwoordiger voor kunstwol in Duitsland en Oostenrijk. Tijdens de oorlog deden we zo goed en kwaad als dat ging ook nog wat zaken en toen kregen we een verschil omtrent enkele posten, waaromtrent we het nu nog niet eens zijn. Maar de zaken moesten toch verder gaan en telkens werd bij iedere rekening-courant een voorbehoud gemaakt over dat verschil. U kunt met genoeg het dossier meenemen en bestuderen, doch ik geloof niet, dat u er veel wijzer van zult worden. Laatstelijk is het huis Baenzl door uittreding van een der firmanten niet meer wat het zijn moest en wilde ik de kwestie geregeld zien. Ik gaf de zaak aan meester Velaz in handen, doch hoorde later, dat ik daarmee bij de duivel te biecht was, door een zakenvriend, die met hem de grootste onaangenaamheden heeft gehad. Ik gaf voor, dat ik zelf de zaak al geregeld had en zijn gewaardeerde tussenkomst dus niet meer nodig was. In werkelijkheid is er helemaal niets geregeld, ziet u?

'Juist,' knikte Piron.

Arloff nam de huistelefoon en drukte op een van de talrijke knopjes.

'U wilt zeker de map wel eens inzien?'

'Alstublieft, meneer Arloff.'

'Hallo, laat eens even de map over het geschil met Baenzl hier brengen... Neem het maar mee, meneer Piron, u zult er gauw op uitgekeken zijn. O, ja, Karel heeft me die jonge meester Berkhage aanbevolen, die nu dat kantoor doet, dat is ook een kennis van u, geloof ik?'

'Ja zeker, wij wonen in hetzelfde pension.'

'Wel, als u klaar bent, wilt u wel zo goed zijn om hem dit dossier ter hand te stellen? Dan mag hij daar zijn scherpzinnigheid eens op instellen,' zei Arloff met een goedig lachje, 'dan hebt u meteen een verrassing voor hem.'

De nat-harige verscheen met het dossier.

☆

Aan de telefoon had Karel gezegd, dat het bezoek met geen enkele plechtigheid mocht gepaard gaan. De heren werden 's avonds rond half negen verwacht en het was uitdrukkelijk verboden om in 'trouwpak' te verschijnen.

Op het laatste moment was Piron verhinderd.

Berkhage had zich zo netjes geschoren, dat zijn gezicht er nog van gloeide. Onderweg peinsde hij wijsgerig over het merkwaardige van de situatie. Hoe zou de oude heer Arloff zijn masker dragen? Zou hij over de moord spreken? . . .

Frits Arloff bleek een atletenfiguur van dezelfde lengte als Karel. Hij geleek iets op Nansen zonder snor. Zijn ziekelijk gezicht paste slecht bij de krachtige gestalte, bij de gespierdheid en veerkracht van gang en bewegingen. Hij deed Berkhage denken aan een tot het uiterste gespannen veer, maar deze spanning werd tamelijk goed verborgen gehouden.

Mevrouw was een zeer aristocratische verschijning, erg bleek, met ravenzwart haar en waterblauwe ogen. Bij haar was weinig gelijkenis met de kinderen. Ze was zeer vriendelijk, goedhartig en lizig spraakzaam, maar de vriendelijkheid voelde een beetje koel aan. Ze zat een beetje te paard op 'principen'.

Na de kennismaking riep ze Karel weer terstond bij zich, die op een groot leren kussen aan haar voeten ging zitten en tegen haar knieën leunde. Voortdurend bewerkte ze met de smalle witte handen zijn hoofd, trok hem aan een bosje haar, vouwde zijn oren in alle denkbare plooiën, kneep in zijn wangen.

Greetje zat dicht gearmd met haar vader in een hoekje van de dikke canapé.

Mevrouw legde uit dat haar man en zij ieder hun eigen schoothondje hadden en meneer Berkhage zou het wel gek vinden, maar zelf merkten ze het niet meer. Dit was altijd de gewone opstelling geweest als een familie eens een avond gezellig thuis was, wat helaas niet al te vaak gebeurde.

Dick vond, dat haar schoothondje veel had van een grote

St. Bernard, hij verdroeg even goedig en lijdzaam al haar zenuwachtig geknuffel.

Greetje was nogal stil en Berkhage voelde, dat deze stilte geen koket bouderen betekende, maar op ernstiger zorgen berustte. Ze zag er een beetje vermoeid uit.

't Moest nu uit zijn, vond Dick. Zo gauw hij kon bracht hij langs het aanloopje, dat hij jammer genoeg de jongelui niet in Ritz had kunnen ontmoeten, het gesprek op Philomena.

Hij was dadelijk op dreef en maakte er een komische schets van, die werkelijk te waarderen was. Karel schaterde en vroeg steeds meer bijzonderheden. Dick vermeed Greetje aan te zien, omdat het er toch al zo dik oplag, dat al dat moois voor haar bedoeld was.

Mevrouw plaatste enkele goede, droge zetten en amuseerde zich.

Berkhage maakte het zo bont, dat hij ten slotte een beetje medelijden kreeg met de arme Philomena, er bleef zo weinig van haar over. Als Greetje er niet zo moedeloos uitgezien had, zou hij het niet gedaan hebben, 't was eigenlijk laf...

Aan het einde van het vrolijke verhaal, bij de episode van het telegram Vermeulen, toen hij even moest ophouden omdat Karel zo schallend lachte, waagde hij het even naar Greetje te kijken.

Ze had een kleur van blijdschap en lachte hartelijk mee. Zelfs de oude heer grinnikte zachtjes.

In een aangrenzende kamer rinkelde de telefoon en Greetje ging even horen...

'Vader, oom Jan wil je spreken!' riep ze door de tussendeur. Frits Arloff stond een beetje te snel op en liep wat te haastig. Mevrouw keek hem met een rimpeltje in haar voorhoofd na.

Greetje ging weer op haar plaats zitten. Berkhage vertelde verder. Na enkele ogenblikken kwam de heer Arloff terug en Dick's stem haperde even, toen hij het gezicht van de man zag. Greetje keek met grote, bezorgde ogen naar haar

vader, die zich verontschuldigde tegenover Berkhage. Moest nog aan het werk, iets waar veel haast bij was. Zou maar meteen afscheid nemen.

Zijn voorhoofd glinsterde vochtig, hij verliet de kamer, gevolgd door Greetje, die aanstonds de deur achter zich sloot. Dick hoorde hoe er buiten de deur gekust werd, vier, vijf maal.

Toen Greetje weer binnenkwam, keek ze betekenisvol haar moeder aan.

'Ja kind,' zei Mevrouw, 'ik heb hem al honderdmaal gezegd, dat hij naar de dokter moet luisteren en rust nemen. Als jij het niet gedaan kunt krijgen, dan ik zeker niet. Voor de Kamer heeft hij al bedankt, dat is tenminste al iets. Mijn man is namelijk wat overwerkt, meneer Berkhage, maar zoals alle mannen veel te eigenwijs om toe te geven.'

De stemming was weg. Karel probeerde Dick weer aan de gang te krijgen, maar deze voelde te veel de dreiging die over de familie hing, kon geen grapjes meer vinden en nam na een kwartiertje zijn glas bourgogne op om mevrouw te bedanken.

Greetje en Karel lieten hem uit. Ze gaf hem een veelzeggend, stevig handje en vroeg wanneer ze elkaar weer zagen. Ze zei nu weer 'Dick' en met een nadrukje er op, dat hij erg gezellig vond.

Op zijn kamer wachtte hem een verrassing.

Zijn aquarium was verdwenen, het tapijt opgenomen en er was een grote vochtvlek op de planken vloer. In de hoek stond een witte keukenemmer en daarin zwommen zijn zeer verontwaardigde sluiersaarten.

Juffrouw Marie kwam opgewonden uit de keuken gedraafd en bracht een ratelend verslag uit.

Ja, dat was me een stuip geweest, alles drééf. Maar de vissies hadden niets geleden. Meneer Tan was geweest en met meneer Piron hier op de kamer gegaan. Meneer Tan

was tegen het aquarium aangeboden en had het hele tafeltje omgelopen. Een lawaai, dat ze dacht dat de hele vitrine in stukken viel, ze schrok zich dood. Dat tafeltje was ook veel te slap, dat had ze altijd wel gezegd.

Meneer Tan had in een wip de grote fruitschaal vol laten lopen aan het fonteintje en de heren hadden gauw de vissies erin gestopt. Een deining op de vloer! Net een overstroming.

Ze had de kachel heel hard opgestookt en zou ze heel de nacht laten branden, het tapijt hing al te drogen. De heren hadden allebei meegeholpen. Van meneer Tan moest ze zeggen, dat het hem speet en dat hij morgen een mooi nieuw aquarium zou laten bezorgen. Voor haar had hij een heel grote luxe doos bonbons van beneden laten afgeven met een kaartje er bij: Roelof Tan, met verontschuldiging voor de veroorzaakte last. 't Was eigenlijk zonde en helemaal niet nodig geweest.

✱

Toen Berkhage al geruime tijd slapeloos in bed gelegen had, stond hij op, liep in pyama naar zijn zitkamer en opende een laatje van zijn schrijftafel.

De legpuzzel was verdwenen!

Vervloekt! Die Piron is me toch een . . .

Hij zocht nog even rond of er geen vergissing mogelijk was, ging weer naar bed en trachtte normaal te denken. Had ik maar . . . Ja, had ik maar! Dat komt van die stomme nieuwsgierigheid! Piron heeft nog juist gezien, dat ik de krant er overheen smeed en dat is hem verdacht voorgekomen!

Wat een schurkenstreek! Dat mag hij niet, dat is gewoon strafbaar. Huiszoeking en papieronderzoek op zijn eigen houtje en zonder machtiging. Daarom kon meneer opeens niet mee naar Arloff . . .

Na lang wikken en wegen vleide hij zich met de hoop, dat Piron aan dit ene briefje niet veel zou hebben.

Hij zou er over zwijgen en Piron waarschijnlijk ook, want

die was een beetje te ver buiten zijn boekje gegaan. De la met de loper opengemaakt zelfs. Valse sleutels en gedurende de voor nachtrust bestemde tijd! *

Hij schoot in een lach.

Ik hoef helemaal geen praatjes te hebben, Philomena is de bestolene en ik ben eigenlijk het eerste diefje. Wegmaken van sporen is het ditmaal niet, integendeel, 't is juist herstellen van sporen. Ik heb eerder recht op een lintje dan op zes maanden . . .

☆

Berkhage was juist klaar met zijn ontbijt, toen het andere 'diefje' binnenkwam.

'Goede morgen!' glunderde Piron in een stralend humeur. 'Alsjeblieft, pak aan! De complimenten van de firma Jan Arloff en Co en of meneer de advocaat deze zaak ter hand wil nemen.'

Berkhage stond te zwaaien op zijn benen en Piron's lach galmde door het gehele huis.

'Als je zo'n slim gezicht trekt, zal de firma haar vertrouwen gauw verliezen!'

Dick slikte met moeite en luidruchtig.

'Hoe kom jij aan dit dossier? De zaak was toch af.'

'Niet afgewerkt. Dat was het smoesje om de stukken terug te krijgen, ze hadden genoeg van Velaz. Karel heeft een woordje voor je geplaatst en nu krijg jij het geval verder te behandelen. Overigens heeft Pierman nog een appeltje met je te schillen over die beroemde fout, die hij gemaakt heeft. Saluut, ik moet op reis. Probeer een beetje wijzer uit je ogen te kijken als je nieuwe cliënten ontvangt. Ik ben niet aan de koffie. Beterschap!

* Termen uit het Strafwetboek, verzwarende omstandigheden bij diefstal.

XIII

In Hilversum stapte Piron uit aan de halte Soestdijkerstraatweg, ging te voet een paar kilometer de weg af en vond na wat zoeken het landhuisje, waar hij zijn moest. Hij werd ontvangen door de heer Eysinga, de onttroonde directeur der gefailleerde I. H. M., die trots zijn ijzige naam en minder rooskleurige omstandigheden een vrolijk heerschap bleek te zijn.

'Ik ben blij weer eens iemand uit de wereld te zien,' zei hij toen de onvermijdelijke sigaren waren aangestoken, 'ik veeteer hier een beetje rond door de wildernissen in afwachting van mijn vertrek naar Zweden. Ik verlang weer naar zaken doen, mijn gestel heeft dat nodig. Hier in deze stilte word ik oud.'

'Meneer Eysinga, ik kom niet hier om een officieel verhoor af te nemen en een getekende verklaring te verlangen. Ik kom alleen om inlichtingen voor mezelf, die ik nodig heb in zeer zijdelings verband met de moord op meester Velaz. Zoudt u me een uiteenzetting kunnen geven van de procedure, die uw maatschappij heeft gevoerd met meneer Frits Arloff?'

'Of ik dat zou kunnen? Ik kan het in mijn slaap! Maar wat u er aan hebt, begrijp ik niet. Enfin, dat zijn ook mijn zaken niet. Welnu, meneer Piron, u bent al oud genoeg om te weten, dat er tijdens de oorlog zeer wild zaken gedaan werd, iedereen deed mee aan deze verwildering, ook de élite onder de Hollandse handelshuizen. We handelden in goederen, die we vroeger nooit gezien hadden en dikwijls ook niet eens te zien kregen.

Tegen het einde van de oorlog zat ik met een grote lading

tabak, die we opgeslagen hadden en speculatief vastgehouden, een beetje te lang vastgehouden. Toen het zweet me begon uit te breken, deed ik Arloff een aanbod, dat er smakelijk uitzag, maar niet zó smakelijk dat het verdacht was. Hij had twee of drie dagen optie, en ik herinner me die dagen nog als gisteren. Een dergelijke situatie had ik zelden beleefd, ik kan u dat niet doen begrijpen. De berichten, die we uit eigen bron kregen en nog niet wereldkundig waren, werden steeds angstiger. Op de laatste dag van de optie, 's middags om een uur of drie, kregen we een telegram, dat alle hoop de bodem insloeg. We wisten dat Arloff een soortgelijk telegram moest krijgen. 's Avonds om negen uur was ik nog op het kantoor en overwoog al hoe het faillissement nog kon voorkomen worden, want we hadden wel enorme winsten gemaakt en geweldige dividenden uitgekeerd, maar de laatste maanden waren er hevige opstoppers geïncasseerd en dit was niet de enige strop.

U begrijpt misschien mijn verrukking, toen me om kwart over negen een brief werd gebracht, die door een loopjongen was afgegeven, een brief, waarbij Jan Arloff die partij definitief kocht voor één en een kwart miljoen! De inkt was nog niet droog. Ik was alleen op mijn privé-kantoor en danste rond als een leeuw, die bloed geroken heeft. In casu het bloed van Frits Arloff, want die had zich met dit ene briefje onherroepelijk de nek gebroken en ons gesauveerd.

Maar mijn uitbundigheid werd zwaar gestraft. In mijn opwindung maakte ik de eerste blunder van mijn hele leven, maar die was dan ook evenveel waard als een heel leven vol blunders. Vooral in die tijd kregen we een berg correspondentie, waar je niet overheen kon kijken. De ingekomen brieven legde ik in een map en verscheurde steeds direct de enveloppen. Dat moest je wel doen, anders verdween je in het papier. Met één post had je een hele korf vol.

's Avonds op de club knapte ik uit louter overmoed een

extra flesje champagne en was zodoende de volgende morgen pas tegen half tien op het kantoor.

De brief van Arloff was spoorloos verdwenen!

Gestolen kon hij niet zijn, we hadden een zeer betrouwbaar waker op het kantoor. De papiermand was, zoals gewoonlijk, door de schoonmaakster meegenomen en toevertrouwd aan de goede zorgen van de nachtwaker, die tevens de centrale verwarming stookte. Hij keek steeds de mandjes na, want een keer had hij er mijn sigarettenkoker al eens uit opgevist en in de andere vond hij wel vulpenhouders, een verbluffend aantal potloden, poederdoosjes en andere snuisterijen. Nu hebben die brieven van Arloff een zeer elegant vignet in gouden reliëfdruk, voorstellende een antieke Oost-Indiëvaarder in volle zee. Ook op de sluiting van de enveloppen staat dit vignet in het donkerblauw. Het is iets wat nogal opvalt. Er kwamen geregeld dergelijke brieven bij ons aan, want we hebben altijd plezierig zaken gedaan, Frits Arloff is een vlotte kerel en z'n broer ook.

Enfin, het ongeluk was gebeurd. De stoker herinnerde zich duidelijk, dat hij het vignetje gezien had, het was hem zelfs opgevallen, dat er nog een brief in de verscheurde omslag stak. Dat gebeurde natuurlijk meer, je wordt overstroomd door reclames en allerlei aanbiedingen, die je niet interesseren en zó in de prullenmand gaan. Afspraak met de stoker was, dat al het gescheurde papier weg kon en zo was het briefje van een en 'n kwart miljoen verbrand. Ik had, wat nog nooit gebeurd was, in mijn blijdschap de brief weer in de omslag gestoken en deze tegelijk met enkele andere verscheurd.

Ik begon me al te troosten met de gedachte, dat Arloff niets wist van dit verlies en dat ik in mijn verdere correspondentie omtrent deze transactie nog wel een nieuwe bevestiging van de koop kon uitlokken.

Toen kreeg ik de tweede slag en dat was de genadeslag. Ze brachten me een briefje van Arloff, gedateerd op de vorige dag, waarin koelbloedig geschreven was, dat zij in verband met de ongewisse omstandigheden verzochten de

optie-termijn nog met een paar dagen te willen verlengen. Alsof ze helemaal niet gekocht hadden! Dat briefje kreeg ik tegen twaalf uur 's middags en ik dacht dat ik gek werd, dat begrijpt u. Ik heb er nooit volledig achter kunnen komen, hoe ze bij Arloff zo bliksemsnel op de hoogte waren van de vermissing. Jaren later hoorde ik, dat onze schoonmaakster een zuster of een vriendin had, die toen bij mevrouw Arloff dienstmeisje was en ik denk dat de oplossing in die richting moet gezocht worden.

Toen begon de procedure. 't Was een hopeloos geval, maar als er zo'n bedrag op het spel staat, kijk je niet op een paar centen proceskosten en neem je het kleinste kansje waar. Het getuigenverhoor leverde niets op, zelf had ik geen getuigen en niemand van Arloff's personeel herinnerde zich het briefje getypt of zelfs maar gezien te hebben. We hebben er zelfs een hoop geld voor over gehad om zijn personeel aan 't praten te krijgen en ik kreeg ook haast de overtuiging, dat niemand van zijn kantoor iets wist. Het was ongetwijfeld lang na kantoor tijd, toen de brief geschreven werd, en dus best mogelijk, dat Arloff het zelf even getikt heeft. Toen namen we onze toevlucht tot het laatste wanhoopsmiddel. We droegen aan Arloff de beslissende eed op. Hij moest zweren, dat hij in het geheel niet gekocht had. Dat was eigenlijk kinderachtig van ons, een beetje plagerij om niets.'

'Wat bedoelt u,' vroeg Piron, 'legde hij deze eed af?'

Eysinga keek hem verbaasd aan.

'Maar dat lijkt me nogal duidelijk, meneer Piron!'

'Prachtig!' zei Piron en trok een gezicht alsof hij een erg vieze smaak in de mond had.

'Maar meneer, wat denkt u? U weet toch, dat het over één en 'n kwart miljoen ging en over goederen, die in normale vredestand geen dubbeltje opbrachten? In hetzelfde geval had ik met liefde zes van dergelijke eden afgelegd.'

'Ik krijg zoetjesaan respect voor onze wereldberoemde, grote Hollandse kooplieden.'

'Wacht u even! Ik zeg er bij: in het zelfde geval! Wat ik u nu ga vertellen, blijft onder ons. Trouwens, als het niet onder ons zou blijven, zal ik zeggen, dat u een doortrapte leugenaar bent en romantische verhaaltjes verzint om snel promotie te maken.'

'Ga gerust uw gang,' lachte Piron, 'het blijft onder ons. Ik ben geen groothandelaar.'

'Luister dan,' fluisterde Eysinga. 'Ik zei toch dat we die middag een telegram gekregen hadden, waarmee alle hoop op de verkoop verloren was? En dat Arloff zeer zeker hetzelfde telegram zou krijgen?'

Piron knikte.

'Welnu, dat bericht was bijtijds voor hem aangekomen, alleen hebben we er even voor gezorgd, dat hij het niet ontving, anders had hij nooit gekocht en was de hele procedure, met die eed inbegrepen, niet nodig geweest. 't Zou zelfmoord geweest zijn, als hij na dat telegram nog gekocht had.'

'Ik krijg nog meer respect voor onze eeuwenoude Hollandse handelsgeest,' zei Piron en Eysinga lachte geveleid.

'Nu moet u niet vragen *hoe* we dat telegram getorpedeerd hebben. Ik vertel het alleen maar omdat ik niet wil, dat u slechte gedachten krijgt over vriend Frits. Hij is een hoogstaand en eerste klas zakenman, volstrekt eerlijk en betrouwbaar voor tonnen, zolang hij eerlijk behandeld wordt. Bovendien wist hij dezelfde avond al, dat we zijn telegram onderschept hadden. Nu, wat zou u doen in zo'n geval? Zou u die eed afleggen of niet?'

'Ik zal er eens ernstig over nadenken,' beloofde Piron.

Het was een nacht van storm en dikke wolken.

De wind suisde onverdroten en rammelde met de ramen van Berkhage's slaapkamer, die aan de achterzijde van het huis lag.

Hij sliep echter niet minder vast, snurkte welluidend en

merkte niets van de donkere figuur, die plotseling aan zijn raam verscheen.

Het raam werd verder open geduwd en de zwarte gedaante gleed geruisloos naar binnen . . .

Berkhage hield op met snurken en keerde zich luidruchtig om.

Het raam stond te ver open, de wind blies hem in het gezicht en begon zijn slaap te storen. De geheimzinnige bezoeker scheen dit plotseling te bedenken en duwde snel de ramen dicht.

Nu knarsten ze even.

Dan sloop de schim voorzichtig op het bed toe, gehurkt, om zoveel mogelijk buiten het schemerende lichtvlak van het venster te blijven . . .

Berkhage rekte zich en stiet slaperige geluiden uit . . . Een ogenblik was het doodstil, het leek wel of hij met een ingehouden adem luisterde . . . Dan keerde hij zich met een ongeduldige ruk om en haalde weer regelmatig adem . . .

Enkele seconden was er een nauw hoorbaar, schuifelend geruis . . .

Toen viel er een stoel, die topzwaar was van Berkhage's kleren, met een harde klap om. Hij zat opeens klaar wakker rechttop in bed en zag hoe de zwarte schim van een man zich een enkel ogenblik in de raamopening vertoonde en dan op wonderbaarlijke wijze in het niet verdween, als een monsterachtige vleermuis, die het raam uitvloog . . . Een paar seconden zat hij te luisteren, doch hoorde niets dan het bonzen van zijn hart. Dan vloog hij het bed uit en keek door het raam . . .

Zwarte duisternis en wind, niets te zien en niets te horen boven de storm.

Hij knipte het licht aan en stond met pijnlijke ogen rond te kijken . . . Een omgevallen stoel en wat kleren over de vloer, dat was alles. Hij boog zich nog eens uit het venster. Nu was er nog veel minder te zien.

'Waar die vent zo gauw gebleven is, gaat boven m'n petje.'

mompelde hij, deed zijn pantoffels aan en hulde zich in een lange kamerjas.

In de gang stond hij een ogenblik te overleggen. Vlak naast zijn kamer sliep Piron. Als hij juffrouw Marie alarmeerde, kwam er de hele nacht niets meer van slapen . . . Hij zou met een zacht lijntje Piron uit zijn bed zien te krijgen, luisterde aan de kamerdeur en hoorde zwak gesnurk. Met de nagels tikte hij voorzichtig een roffel op de deur.

Het duurde een poosje voordat Piron door alle fases van het ontwaken heen was en brommerig riep:

'Hallo! Wie is daar?'

'Schreeuw niet zo hard. Sta op. Ik moet je dadelijk spreken.'

'Ben jij 't, Dick?'

'Ja, doe open, er is iets bijzonders gebeurd.'

Het bed kraakte, het licht ging op en de deur werd geopend. Piron stond met een gezicht, dat ziek was van slaap, te knipogen.

'Wat is dat voor flauwe aardigheid?'

'Er was een vent bij me op de kamer. Als je durft te zeggen dat ik het maar gedroomd heb, sla ik je een blauw oog. Kom kijken!'

Piron volgde geeuwend.

'Hij liep die stoel om en daarvan schrok ik wakker. Ik zag hem nog juist uit het raam verdwijnen, maar hoe is me een raadsel. 't Leek wel of hij kon vliegen!'

'Wacht even,' zei Piron, ging naar zijn kamer en kwam een ogenblik later terug met een zaklamp, boog zich uit het raam en liet de lichtbundel rondspelen.

'Ah! Ik dacht het al, toen je sprak van vliegen. Kijk maar eens!'

Van boven uit de dakgoot hing een stevig touw op een paar meter afstand langs het raam.

'Jij keek zeker naar beneden?'

'Ja.'

'En intussen klom meneer naar boven. Vlug! Waar is de zoldertrap? Wacht even dat ik m'n spuit pak. Laat ons

Marietje niet wakker maken, want dan zijn we in de aap gelogeed.'

Hij wipte weer even de slaapkamer binnen en kwam terug met een Mauserpistool in de hand, dat er zeer zakelijk uitzag.

'Nee, Claxon, laat me alleen gaan. Blijf jij beneden en houd dat touw in de gaten, anders zou hij weer even daaraan kunnen gaan bengelen en langs hier verdwijnen, terwijl wij boven zoeken. Dat is al meer gebeurd.'

Dick hing uit het raam en probeerde het touw te grijpen, maar kon er niet bij. Dan zocht hij naar een wapen, zijn uitrusting lag boven in de kast en patronen waren er toch niet. Zijn sabel stond in de hoek van de hangkast. Beter wat dan niets...

Er kwam beweging in het touw.

Wacht even vriendje, dacht hij, ik zal je leren klimmen...

O, nee, 't is Piron die het koord ophaalt...

Na enkele minuten kwam Piron terug met het opgerolde touw onder de arm.

'Het hing uit een dakraam. Hij is over de daken gevluht. Ik ga even een agent oppikken.' Hij trok snel een overjas aan.

Met de sabel nog steeds in de hand stond Dick na te denken. Wat betekende dit nu weer? Wat kwam die kerel hier zoeken? Wilde hij me zo zindelijk mogelijk even opruimen?

Piron kwam rillend terug.

'Boeh, wat een koude wind! Ze zetten het hele blok af. Misschien vangen ze hem nog, want hij heeft toch een beetje voorzichtig en langzaam moeten klimmen... Je lijkt wel Czaar Peter de Grote met je sabel en je lange jurk!'

'Weet jij soms weer iets beters?'

Piron nam de kleren op en hing ze over de stoel.

'Kijk eens of er iets mankeert.'

Dick voelde zijn zakken na.

'Alles present, voor zover ik weet. Wat denk je er van?'

't Lijkt wel of ze mij moeten hebben. Zou dat met de moord in verband staan?

'Zeg, laten we morgen verder praten. We kunnen vannacht toch niets meer doen. Dadelijk komt Marietje en zijn de poppen aan 't dansen. Slaap maar rustig, hij zal niet meer terugkomen.'

Berkhage dacht aan de grote Czaar aller Russen.

'Je vrouw is zeker een beetje kleurenblind?' vroeg hij en wees op Piron's pyjama, een catastrofe in dieptreurig donker paars, purper gestreept, met zwarte brandebourgs en kraag.

'Wát?! Kleurenblind? Dat zal ik haar vertellen, daar kun je op rekenen. Ze heeft nota bene in Amsterdam de hele Kunstacademie gevolgd voor schilderen. Kleurenblind, zegt de vlegel. 't Is verregaand! Is dit geen goeie kleur voor een pyjama? Steek je sabel op en ga slapen . . . *Kozák!!*' 'Hij kleurt net bij je gezicht als een koster bij een balletdanseres.'

Piron trok nijdig zijn deur dicht.

Berkhage lag nog geen twee minuten in bed, of hij stond weer snel op, stak het licht aan, zocht in zijn kleren en vond met een zucht van verlichting zijn notitieboekje.

'Er bestaat een wijs dier, dat zich niet tweemaal . . .'

Hij scheurde enkele blaadjes uit het boekje en stak ze aan met een lucifer. De as viel in zijn toiletemmer en voor alle zekerheid goot hij er nog een flinke scheut water overheen, schudde met de emmer tot er niets meer heel was en kroop rillend in bed.

Gelukkig was het morgen Zondag en kon hij uitslapen.

XIV

Het begon reeds te schemeren, toen ze vanaf het plein komende de ingang van het park naderden.

'Dat was nou die Jim, waar je zo nieuwsgierig naar was,' zei Truus opeens.

Pierman keerde zich met een ruk om en keek gejaagd in het rond. Dat was zijn tweede foutje in de moordzaak Velaz...

'Waar? Wààr dan?'

'Pas op, hij keek om. Daar aan de overkant, hij is al voorbij, die met zijn bolhoed en z'n bril op.'

Pierman had al rechtsomkeert gemaakt, liet haar zonder een woord te zeggen staan en ging met grote passen achter de onbekende Jim aan.

Deze was klaarblijkelijk door de opgewonden bewegingen van de rechercheur gewaarschuwd, had zijn pas versneld en verdween zonder een ogenblik oponthoud in een taxi die juist aankwam bij haar standplaats op het plein. Zonder dat de motor had stilgestaan trok de wagen weer aan...

Pierman rende met zwaaiende armen naar de voorste der overige taxi's. De chauffeur zag hem, steeg in en sloeg de motor reeds aan.

'Volg de taxi, die daar juist weggrijdt. Vlug! Verlies ze niet uit het oog. Ik ben van de politie.'

De chauffeur repte zich met de versnellingen.

'Ja, meneer, ik ken u wel. We halen hem wel in, dit is een veel sterkere wagen.'

De twee auto's volgden nu de brede asfaltweg langs de singel met een onderlinge afstand van ongeveer driehonderd meter.

'Ik kan hem wel een teken geven om te stoppen, meneer,' zei de chauffeur, 'wij hebben zo van die signalen onder mekaar.' Meteen speelde hij op de claxon: dedededaaa, dedededaaa!

Terstond vertraagde de voorste wagen zijn gang en de rode achterlichten gingen even aan, maar het volgende ogenblik schoot hij weer met een ruk in volle vaart vooruit.

O, dacht Pierman en tastte naar zijn achterzak, meneer is gewapend en dreigt de chauffeur. Goed dat ik m'n spuit bij me heb.

'Zag u dat?' vroeg de chauffeur. 'Hij wou stoppen, maar ie mocht zeker niet. Nou, *ik* zou toch wel eens willen zien, dat eèn vrachtje *mij* belette te stoppe, as ik dat nou persee wou.'

'Ik zou je toch niet aanraden om nou te stoppen,' zei Pierman droog.

'O, politie, da's wat anders. Ik moet er m'n standplaatsvergunning niet bij inschieten.'

'Je haalt me de woorden uit de mond. Als je hem daar netjes aan zijn wielkje blijft hangen, zal ik zorgen dat je er een vergunning verkrijgt voor het verlies.'

'Daar heb ik wat an!' grijnsde de chauffeur.

Een paar bruggen werden zonder oponthoud gepasseerd en nu bewoog zich de jacht door een wir-war van straten in de richting der haven, dan rechtsaf, de polder in, naar de uitgestrekte industrieterreinen langs de rivier.

Na eindeloze wendingen over smalle dijkjes hield de voorste taxi stil aan het einde van een modderig wegje, dat met kolengruis een beetje verhard was en doodliep op een wetering.

Pierman zag in de vallende duisternis, dat een donkere gedaante nog voordat de auto stilstond er uitwipte en het paadje insloeg langs de wetering.

'Kom morgen maar op 't hoofdbureau met dit kaartje,' zei hij en stapte uit. De chauffeur van de voorste wagen kwam hem met een ontdaan gezicht tegemoet.

'Ik kon niet stoppe, hij hield me verdomme een revolver tegen me harses. Daar gaat ie, maar pas op, meneer, voor z'n pistool. 'n Briefje van tien gulde gooide hij naar me toe, mag ik dat houwe?'

'Als je er dan maar zuinig mee bent. Ga sparen voor een vierpersoons onderzeeërtje!'

Hij trok zijn pistool uit de heupzak en hield het schietensgereed in de zak van zijn overjas. Met vlugge schreden volgde hij de vage gestalte van 'Jim', die hij nog in de toenemende schemering een paar honderd meter voor zich op het modderpaadje zag lopen.

De chauffeur keek hem met open mond na.

'Hij zit er niks mee in,' zei hij tot zijn collega, die naderbij gekomen was. 'Niks geen baantje voor mijn, daar mot je ook voor in de wieg gelegd zijn. 't Leek me een gevaarlijk ventje, waar hij mee te doen heeft . . . Hij liever dan ik . . . Ik blijf hier, ik ben niks nieuwsgierig.'

'Ik ook niet,' zei de andere.

Ze vergaten dat iedere dag hun leven voortdurend in gevaar was achter het stuurwiel.

'Heeft ie je gezegd, dat je mot wachte?'

'Neeje.'

'We zullen toch nog effe hierblijve. Als we horen schieten, gane we de politie halen. Zullen we de wagens maar vast draaien en op de dijk zetten?'

Intussen liep de rechercheur met een zwaar peinzend gezicht achter de man Jim aan.

Die kerel is me een beetje te zeker van zijn zaak, dacht hij. Hij wandelt zo kalm of er geen vuiltje aan de lucht is. Ik moet uitkijken! 't Ergste is, dat ik er geen flauw idee van heb, waar we precies zijn.

Hij volgde de rustige vluchteling over dijkjes, over sloten, langs heggen en hekken totdat de man een schutting naderde en herhaaldelijk een vreemd wijsje floot.

Nu herkende Pierman de omgeving. Die schutting stond om het erf van de ijzergieterij van Schmidt, die al een paar jaar, sinds het faillissement, leegstond.

In de schutting werd een poortje geopend en hij zag, dat een donker gezicht even door de opening keek. Dan werd Jim snel binnengelaten en het poortje ging weer dicht. Pierman naderde voorzichtig. Het poortje was niet op slot. Met het pistool in de hand duwde hij het snel open, keek even links en rechts en ging binnen de omheining. Op het rommelige erf was niemand te zien, maar in de grote poort van het verlaten fabrieksgebouw was een klein deurtje, dat op een kier stond. 'Voorzichtig, jongetje,' zei hij tot zichzelf, 'denk aan dat zuivere schot, waarmee Velaz zo netjes opgeruimd werd!' In de linkerhand hield hij de zaklamp gereed. Hij knielde naast de deur, smeede deze met een ruk wijd open, verschanste zich achter de muur en keek met het hoofd tegen de grond gedrukt naar binnen. Een ruimte als een kerk, leeg, in de linkerhoek een beetje rommel, de bakstenen vloer vol gaten. In het laatste restje daglicht, dat door de vensters en het gehavende daklicht scheen, zag hij, dat in de rechter benedenhoek een soort kantoortje was afgetimmerd met een deur en een paar vensters, die in de fabriek uitkwamen. Doodse stilte. Hij sloop gehurkt naar binnen, steeds gereed om zich plat neer te werpen en te vuren. Binnen het deurtje ging hij dadelijk rechts af, volgde de gevelmuur en zorgde ervoor onder de vensters te blijven. Zo bereikte hij zonder incident de lange zijmuur rechts, legde zijn rolvormige lamp op een vensterbank, gericht op het kantoortje. Dan drukte hij op het knopje van de lamp, sprong bliksemsnel een paar meter opzij, viel plat neer, klaar om te schieten. Zijn list mislukte . . . Het schot, dat hij verwachtte uit het kantoortje in de richting van de lamp, volgde niet. Ze zijn niet van gisteren, dacht hij. Een voordeel was, dat hij nu gedekt kon naderen, buiten de smalle lichtbundel, die gelukkig juist op de deur en venster van het kantoortje uitkwam en de tegenpartij verblindde. Zo sloop hij geruisloos nader en overwoog intussen zijn

aanvalsplan tot in de kleinste onderdelen. Gelukkig had hij nog een tweede lamp in de zak, die kon te pas komen. Toen hij tot op minder dan tien meter genaderd was, werden, tóch nog onverwacht, de vijandelijkheden geopend.

Met een oorverdovende metaalklank viel links achter hem iets op de stenen vloer. Hij schrok hevig, keerde zich snel half om en wees onwillekeurig met zijn pistool in de richting van het geluid. Reeds terwijl hij het deed flitste het hem door het hoofd, dat hij een fout maakte, maar het was te laat.

'FLOP!!'

Tegelijkertijd zat hij op de knieën in een verblindende lichtstraal vanuit het kantoortje. Een hete wind sloeg hem hard in het gezicht. Hij schoot nog op goed geluk in de richting van de schijnwerper, toen zijn ogen reeds van schrijnende pijn dicht gingen, hoorde hoe zijn schot een ruit verbrijzelde.

Hij proefde een walgelijke, zoete bloedsmaak in de mond, hapte een paar maal benauwd naar adem, hoorde zijn pistool kletterend op de stenen vallen, dacht nog even aan Truus en wist niets meer...

☆

In de beste stemming kwam het trio die avond uit Silver Grill. Tan had een flesje bourgogne aangeboden, als afscheid voor zijn vertrek naar Parijs.

'Ik vind het schitterend om een beetje te gaan bridgen,' zei Tan, 'maar komen jullie dan bij mij, daar kan ik tenminste geen aquarium omlopen.'

'Is een aquarium ook al in strijd met de wetten der Rust?' vroeg Berghage.

'Als het omvalt, zeker! Maar anders doen die gesluisde bruiden van jou wel rustig aan.'

'Ik ga dan eerst nog even langs huis,' zei Piron, 'ik verwacht nog een telegram.'

'Een telegram op zondag kan geen zegen aanbrengen,' meende Dick.

'Het ligt er maar aan voor wie het geen zegen zal brengen,' filosofeerde Tan. 'Zegen voor Piron is niet bepaald zegen voor andere lieden.'

'Ja, Piron, het is toch eigenlijk maar een vuil baantje dat je uitgezocht hebt, dat had ik niet van jou verwacht. En het ergste is nog dat je het voor je plezier schijnt te doen, want jij hebt een paar duiten en je vrouw is bepaald rijk. Het salaris, dat je met dit sjeke beroep verdient, kan bij jullie niet zo'n rol spelen.'

'Vind je het werkelijk een mooier en verhevener baantje om naar de Rechtbank te lopen om de leugens van andere mensen goed te praten? Wat m'n salaris betreft, daarmee bekostig ik mijn artistieke pyjama's.'

Dick bleef stom-verontwaardigd midden op het trottoir staan, maar Tan was hem voor.

'Zeg, luitjes, laten we ophouden, dat kan zo vanavond niet verder gaan,' hij stak bezwerend zijn handen op, 'daar komt nog messentrekkerij van. Een detective heeft een zeer interessant en hoogstaand beroep en de advocatuur is spreekwoordelijk het vak der beschermers van weduwen en wezen.'

'Kijk maar eens naar de advocatenmoppen van de scheurkalender,' meesmulde Piron.

'Als wij er niet waren om de leugens van de politie recht te zetten, zou ...'

'Juist,' zei Tan sussend, 'midden tussen de leugens van de politie en die van de advocaten loopt de waarheid.'

*

Toen ze een half uurtje hadden gespeeld werd er geklopt en Tan's hospita verscheen met een telegram.

'Dat is gebracht van Melis aan de overkant. Voor meneer Piron.'

'Mag ik even ...?'

'Nee, een telegram bewaar je natuurlijk tot morgen, aansteller!' Piron las:

RAADPLEEG OUD ASSISTENT OVERDUYN
STOP ADRES KOLONIEN STOP B 106.

'Morgen weer op reis,' zuchtte hij.

'Ja, en vandaag spelen we kaart,' zei Dick ongeduldig.

'Heb je iets te beweren tegen hartentien?'

't Was tegen half elf toen de hospita weer aanklopte.

'Heren, hier is de kantoorjuffrouw van meester Berkhage en vraagt om meneer Piron te spreken.'

'Hé, die heeft zeker iets bijzonders meegemaakt,' zei Dick en keek op zijn horloge.

'Och, laat u de juffrouw maar even hier binnenkomen,' zei Tan.

Truus scheen erg opgewonden.

'Juffrouw Van der Graaf,' stelde Dick voor. 'Dit is meneer Tan en meneer Piron kent u al.' De heren bogen. Het viel Dick op hoe aardig Truus met haar smalle tere figuurtje er nu in haar zondagse kleertjes uitzag. Ze deed het kantoor Berkhage eer aan, vond hij.

Truus vertelde, wat er gebeurd was in de Parkstraat.

'En nu ben ik zo ongerust, meneer, ik ben vast overtuigd dat hem iets overkomen is. We zouden vanavond naar de bioscoop gaan...'

Ze bloosde hevig.

'A hà,' zei Berkhage.

'Ja, heren, ik moet het nu wel vertellen, we zijn zo goed als verloofd, ik mocht het eigenlijk nog niet zeggen.'

Dick ging met een smak zitten.

'Zo'n lelijke stiekemer! Dààrom was hij niet van het kantoor af te slaan!'

Truus was erg in de war en lachte zo zenuwachtig, dat het veel op huilen geleek.

Piron gaf haar de hand.

'Daar doet u heel verstandig aan, juffrouw Van der Graaf, u kon niet licht een betere verloofde treffen. Maar vertel gauw verder.'

'Dank u wel, meneer. Nu, ik ben al tweemaal naar z'n huis geweest, ik kom er nu net vandaan en hij is nòg niet thuis.' Haar onderlip begon verdacht te trillen. 'En zo juist heb ik die taxichauffeur gesproken en hij vertelde...'
Volgde het verslag van de chauffeur en halverwege vloeiden de tranen reeds overvloedig.

'Stel u gerust, juffrouw,' zei Piron, 'uw verloofde kan best voor zich zelf zorgen. 't Heeft niets te betekenen, dat is zijn dagelijks werk en politieambtenaren van zijn soort worden gewoonlijk erg oud... Kan ik even telefoneren, Tan?'

'Ga je gang,' zei Tan, 'daar op m'n schrijftafel.' Hij schonk snel een glas port in voor Truus en liet haar gaan zitten. 'Hallo, Piron hier. Is Pierman nog daar geweest? ... Stuur dan direct een paar mensen van de motorbrigade naar de taxistandplaats op het Meerlandplein... Ja, zeer dringend.'

Hij trok zijn jas aan.

'Heren, ik ben weg. Juffrouw Van der Graaf, wilt u even meegaan en die chauffeur aanwijzen? Misschien is hij er nog. Ik zal u dan meteen even naar huis laten brengen.'

'Nooit kaart ik weer met politie,' smaalde Dick. 'Die kerels trekken er uit als je een prachtk kaart in je hand hebt.' Toen ze alleen waren, schonk Tan een glas whisky in.

'Zeg Dick!'

'Ja, wat is er?'

'Wat denk je van Greetje?'

Berkhage bloosde nog heviger dan Truus.

'O, ik zie het al!' Tan lachte dat hij schokte en Dick deed een beetje groen mee.

'Zeg kerel,' zei Tan zacht, 'plaag haar nu niet langer en zorg dat het met jullie in orde is als ik uit Parijs terugkom. Ik stel erg veel belang in dat kind, ik ken haar vanaf haar twaalfde jaar en het is werkelijk een lief, goed meisje. Jij bent haar eerste hartkwaaltje en ze neemt het verschrikkelijk ideëel op, dus doe me een plezier en wees niet zo onverschillig, want ze kan er niet tegen.'

'Je schijnt het nogal eenvoudig op te nemen, je praat er

erg gemakkelijk over. Maar ze heeft, als ik me niet vergis een paar ouders, die ook nog een woordje mee te praten hebben. Het lijkt me, dat ze nog wel iets beters zou kunnen opdoen dan . . .'

'Nonsens!' Tan sloeg kort met de hand langs het gezicht, als joeg hij een vlieg weg.

S.s. 'Antonopoulo', varende onder Griekse vlag, was in de vroege Maandagmorgen onder volle stoom en maakte zich gereed tot vertrek.

Het was een vrachtschip van de wilde vaart en had een lading ijzer aan boord voor Sjanghai. Behalve de Griekse officieren en wat hoger personeel, dat uit Duitsers en Russen bestond, was de overige bemanning geheel Chinees. Langs alle politieposten was de vermissing van de rechercheur Pierman geseind en er heerste alom in de haven een grote bedrijvigheid van gedempt ronkende politieboden die voortdurend met hun schijnwerpers rondveegden. Die nacht had in het havenkwartier een razzia op grote schaal plaatsgehad, waaraan alle beschikbare politiemacht, zelfs marechaussee en militaire politie had deelgenomen.

Aan de walkant werd de vertrekkende boot door een patroelje scherp bewaakt en ieder, die kwam en ging, nauwkeurig onderzocht.

Uit een der patrijspoorten aan de andere zijde van het schip hing een dunne staaldraad, binnenboords vastgehouden door drie Chinese matrozen. Zodra de bundel van het politie-zoeklicht de patrijspoort gepasseerd was, werd de draad snel ingehaald. Voor de ronde opening verscheen het bovineinde van een dichtgebonden gummizak, die door vier handen werd vastgepakt en met enige moeite door de nauwe patrijspoort binnengetrokken. Juist op het moment, dat de geheimzinnige lading binnen was, scheen het schelle licht weer, nog geen seconde te laat.

Alles gebeurde zonder enige overbodige haast, vlot, kalm

en zeker. Een der drie Chinezen ging als voorhoede vooruit, de twee anderen droegen de zak geruisloos en zonder drukte door verschillende gangetjes en langs trapjes naar beneden, tot voor de vuren, die op volle kracht blaakten. Eerbiedig schaarden zich de stokers rond de zak, die terstond werd opengemaakt en waaruit een man te voorschijn kwam, gekleed in een grijslinnen Chinees pakje, paars van koude, met een gezicht waarop geen enkele aandoening te lezen stond.

De aanwezige gele bemanning boog diep en de aangekomene antwoordde met een even statige buiging. Hij stond met de rug naar de vuren, sprak enkele ogenblikken in het lispelende taaltje van het Hemelse Rijk en slurpte aan het hete glas thee, dat hem terstond bij zijn verschijning eerbiedig was aangeboden.

Toen volgde een eigenaardige plechtigheid.

De bemanning hurkte neer. De man uit de zak ging langzaam en ingetogen het rijtje langs en drukte allen met zijn ring, waarin een grote blauwe steen gevat was, even tegen het voorhoofd.

Dan stooft alles weer uiteen en er heerste enkele ogenblikken een grote bedrijvigheid. Met handen en schoppen werd in de grote hoop steenkolen gewoeld en een opening gemaakt, tot er een kist vrijkwam, die met de open zijde naar voren stond.

In volle ernst en waardigheid ging de man met de ring voor de kist staan, maakte voor het aanwezige gezelschap een diepe buiging, die even diep beantwoord werd, en verdween in de kist.

In geen tijd was het gat weer gedicht en de gele mannetjes gingen weer rustig huns weegs.

Toen omtrent de morgenschemering de patroelje der havenpolitie, versterkt met een tolk in het stookruim kwam, was iedereen normaal aan het werk. Er werden passen nagezien en vragen gesteld door de tolk. Hij sprak officieel Chinees en kreeg antwoord in plat Mantsjoe-dialect, waarvan hij zo goed als niets verstond. Dat lever-

den die smakkers hem altijd. Maar hij dacht aan zijn baantje en rapporteerde:
'Niets bijzonders. Ze weten niets. Ze zijn geen lid van de Drie Vingers en waren gisteren heel de dag aan boord.'

✧

Een half uur lang had Pierman voortdurend zijn mond gespoeld, zijn keel gegorgeld, water gesnoven en tenslotte kreeg hij weer een menselijk gevoel over zich.

Hij had zichzelf teruggevonden in volstrekte duisternis op iets wat aanvoelde als een militaire strozak.

Toen hij zich aftastte, bleek dat hij alles nog bij zich had, behalve zijn pistool en zijn politiefluit. Hij vond zijn zaklantaarn en bekeek zijn omgeving.

Het was een grote, diepe betonkelder, rondom dicht, met slechts in het plafond een vierkant luik, waardoor vroeger klaarblijkelijk een lift had gelopen.

Hij lag inderdaad op een strozak en was moederlijk ingestopt onder een paar wollen dekens. Naast hem stond een grote kan water met een glas, waarop hij als een wild dier aanviel.

Niet zo slecht ingekwartierd, dacht hij. Wel niet veel frisse lucht, maar daarmee ook geen last van tocht . . .

Het was tegen elf uur 's avonds, dat hij beweging hoorde aan het luik, richtte snel zijn lamp en zag het langzaam opengaan. Voor de opening verscheen het uitgedroogde, gerimpelde gezicht van een oud Chineesje. Deze lachte vriendelijk, knikte hem een paar maal toe, tuurde even pijnlijk tegen het licht en liet dan een sterkere lantaarn terugschijnen.

'Honourable police feel much better, I see, I see. Nice, very nice!' ¹

'Perhaps you will feel as nice as me, one of these days', ² grinnikte Pierman.

¹ Ik zien, eerbiedwaardige politie zich voelen veel beter. Mooi, heel mooi.

² Misschien voel jij je een dezer dagen even lekker als ik.

'Please, honourable mister, light out, please. I not see very well.' *

Pierman nam de lichtbundel van het luik weg en even later zweefde een mandje aan een dun vliegertouw naar beneden.

'Bong appetiet', grinnikte de gele gevangenbewaarder, liet het touwtje vallen en sloot het luik.

Broodjes met ham, rijstkoekjes, een paar bananen, een fles melk, en, tot zijn grote verbazing, een buisje met pastilles geactiveerde kool, geheel intact, recht van de fabriek.

'Dàt noem ik nog eens vriendelijk!', riep hij tot niemand in het bijzonder en slikte snel vier, vijf pastilles.

Toen hij wat gegeten had, begon zijn razende hoofdpijn te kalmeren. Wakker blijven hielp niets, aan ontsnappen viel niet te denken en Piron zou hem toch eerst bij daglicht kunnen vinden. Hij trok de schoenen en wat kleren uit, kroop weer onder de dekens en sliep na enkele ogenblikken volkomen rustig.

✱

Rond tien uur in de voormiddag zat hij op de strozak vlijtig te schrijven bij het lichtje, dat hij aan de waterkan had opgehangen, toen Piron het luik opendeed.

'Heb je nog véél werk, Pierman?' riep hij boven het schaterlachen van een groepje politiemannen, dat hem vergezelde.

'Nee, ik zou nu wel mee kunnen gaan.'

't Was zeker een gaspistool?'

'Ja, en het ging af ook zelfs!'

'Ik dacht al dat ik het rook. Was het erg lelijk?'

'Lelijk en snel! Maar ik voel me weer helemaal fris. Ik verlang alleen naar een lange wandeling door de polder met veel wind.'

* Alstublieft, eerwaardige heer, licht uit, alstublieft. Ik niet goed zien.

XV

Drie dagen later waren Piron en Pierman te gast op Berkhage's kamer en slurpten de 'goddeloze' whisky.

'Dus de hele zaak is opgelost? Je weet alles van de moord? Toe, vertel eens wat,' zei Dick vol spanning.

'Ik zal het je vertellen op één voorwaarde, dat je er met niemand over spreekt. Vanmiddag is er in Amsterdam en in Den Haag 'stilte' gecommandeerd. Maar jij bent een uitzondering, jij weet ongeveer de helft van de zaak. De verkeerde helft. 't Is beter dat je alles weet. Bovendien ben ik er tamelijk gerust over, dat je wel zult zwijgen, want als alle tekenen me niet bedriegen, als die wandelingetjes van jou met een zekere juffrouw Arloff niet terstond ophouden, zul je binnenkort reden te over hebben om maar liever je claxon dicht te houden.

Dick verslikte zich in de whisky en Pierman grijnsde.

'Nu dan, jij bent er ook van overtuigd, dat de oude heer Arloff de dader is, niet waar?'

Dick zag er zo diep en kinderlijk ongelukkig uit, dat Piron werkelijk medelijden kreeg.

'Goeie, ouwe Claxon, het is niet wààr! Drink meer fosco, dat zal je verstand verlichten. Ik had je in de gaten, de doodsangst lag op je gezicht te lezen, telkens als ik de naam Arloff maar even noemde. Ik kom juist van je aanstaande schoonpapa, hij voelt zich heel wat plezieriger dan een paar dagen geleden en je moet de groeten van hem hebben. Maar hij weet dan ook nog niet, wat voor schoonzoon boven zijn hoofd hangt.'

Dick begon erg vreemd te lachen. Gewoonlijk lachte hij niet zovéél tranen . . . Er was geen fosco bij de hand en daarom nam hij maar snel een grote teug whisky.

'Welnu, de dader was onze vriend Tan...'

'Wat?!

'Ja, ik zei toch Tan?'

'Vanochtend heb ik... ' Berkhage bedacht zich snel.

'Ja, net als ik, een kaart van hem uit Parijs gekregen. Dat is een mop van hem. Je trouwt wèl in een geestige familie.'

'Familie?!

'Juist. Tan is een voorkind van Frits Arloff en dus een halfbroer van Greetje en Karel. Maar hou je mond, ze weten er nog niets van!'

Dick voelde zijn hoofd rondzwemmen.

'Ik zal beginnen bij het begin. Frits Arloff is als jonge man een jaar of zes in Indië geweest. Ik telegrafeerde naar Batavia om inlichtingen en de politie deed me een gepensioneerd assistent-resident aan de hand, een zekere meneer Overduyn, die daarginds destijds een dikke 'sobat' was van Arloff en dus volledig op de hoogte.

Overduyn was in het begin van zijn loopbaan samen met Arloff in een kleine, verafgelegen nederzetting aan een tinmijn, waar het krioelde van Chinezen. De Chinezenmajoor Tan had een dochter Min-Loe-Tan. Ze was onderwijzeres aan de Chinese school, was zeer ontwikkeld en beschikte volgens de overtuiging van alle Chinezen over geheimzinnige, hypnotische krachten. Ze was zeer bemind en zowat almachtig onder haar volkje. Overduyn heeft eens zelf gezien, dat een moeder met een ziek kind, dat erg pijnlijk schreeuwde, bij haar om hulp kwam. Min-Loe streek het kind een paar maal met de hand over het voorhoofd en het wurm sliep direct rustig in. Ook schijnt een feit te zijn, dat zij eens een inlandse amokmaker, die met getrokken kris door het gealarmeerde dorp rende, heeft gekalmeerd. Zij ging hem alleen door de lege straten tegemoet en hij kroop als een hondje voor haar voeten, zegt het verhaal.

Je begrijpt wat voor fantastische wonderverhalen er bij de Chinezen over Min-Loe rondliepen. Er werd ook nog beweerd, dat zij haar bovennatuurlijke macht ontleende

aan een eigenaardige blauwe ring, die ze steeds droeg en die nu nog als een machtig tovermiddel bekend staat. Ze moet zeer mooi geweest zijn en zeer intelligent. Die ouwe Overduyn was nu nog in verrukking, als hij over haar sprak.

Arloff en Min-Loe waren al dadelijk hevig verliefd. Overduyn beweert, dat hij in zijn hele leven nooit twee mensen gezien heeft, die zo gelukkig met elkaar waren.

Ofschoon zo iets onder Chinezen heel erg is, kreeg Min-Loe het gedaan, dat ze met hem trouwde op Chinese manier, zonder dat ze iets van haar populariteit inboette. Burgerlijk wilde ze niet met hem trouwen, ofschoon Arloff er op aandrong.

Ze was zeer wijs en wist, dat zij Arloff daarmee zou schaden . . .

Toen de jonge Roelof-Wiong-Tan twee jaar oud was, stierf zijn moeder tengevolge van een epidemie, waarbij zij van vroeg tot laat zieken verpleegd had. Ze werd als een heilige begraven en wordt nu nog steeds als een soort heilige vereerd, vooral door de leden van het genootschap De Drie Vingers, dat in alle havensteden van de wereld zijn vertakkingen heeft.

Roelof Tan is tijdens zijn kinderjaren bij zijn grootvader gebleven, die een zeer invloedrijke Chinezen-majoor is en nog in leven schijnt te zijn. Daarna heeft Arloff zijn zoontje naar de kostschool in Zwitserland gestuurd en vervolgens laten studeren voor de handel in Engeland, Frankrijk en Duitsland. Hij bleef geregeld met hem in contact.

Toen Arloff met zijn tegenwoordige vrouw trouwde, heeft hij hierover gezwegen. Hij voelde wel, dat zij en haar familie niet in staat waren te begrijpen, dat het kind uit een zeer hoogstaand huwelijk geboren was. Zijn vrouw zou ongetwijfeld zijn zoon over één kam scheren met alle soortgelijke gevalletjes. Onecht kind van onbekende herkomst.

Acht jaar geleden overzag Tan de situatie al voldoende en kwam als vreemdeling bij zijn vader op het kantoor . . .

Nu begreep Dick waarom Tan zo bezorgd was voor Greetje. Piron stak zijn infame pijp weer aan en ging verder.

'Laten we nu een sprongetje maken naar de procedure van Arloff tegen de I. H. M.'

Hij vertelde uitvoerig wat hij vernomen had van de heer Eysinga. Toen zijn verhaal gevorderd was tot aan het onderscheppte telegram, riep Dick onstuimig:

'Nou maar, hij had toch zeker schoon gelijk, dat hij die eed aflegde!'

'Jij als aanstaande schoonzoon, bent natuurlijk de meest onpartijdige beoordelaar. Maar ik geef toe, dat daarmee veel verandert. Als je bedrogen wordt, kun je jezelf dikwijls ook slechts met bedriegerij verdedigen. In Parijs, waar Tan op dit ogenblik vast niet is, zegt men: A crapule, crapule et demi. * Maar laten we verder gaan.

Nu hoor ik van Arloff zelf, dat de koopbrief 's avonds laat door Tan is getikt en bij de I. H. M. in de bus gegooid. Dezelfde avond schreef Frits Arloff eigenhandig een briefje aan zijn broer Jan, waaruit duidelijk bleek dat hij wèl gekocht had en . . . maar enfin, dat briefje ken je nog beter dan ik.' 'Wà-àt bedoel je,' stotterde Dick.

'Wel, je hebt het bij Philomena in de donkere kamer (foei!) nog overgeschreven in je zakboekje,' zei Piron, die zich hevig vermaakte.

'Zo, en ik wist ook heel goed, dat je het daarop gemunt had, toen je 's nachts in m'n slaapkamer kwam binnen-zweven!'

Nu was het de beurt aan Piron om een weinig dwaas te kijken.

'Maar Claxon, hoe ben je dààr achter gekomen?'

'Op de eerste plaats hing dat touw veel te ver van mijn raam af. Iemand die recht omlaag aan dat touw hing, kon mijn venster niet bereiken, wèl iemand die van uit jouw raam met een zetje er naar toe zwaaide. Bovendien had je

* Tegen een schurk moet men anderhalve schurk zijn.

daarvoor een pyjama nodig, die er uitzag als een negerbegrafenis en die je speciaal voor dat doel moet gekocht hebben, anders is het onvergeeflijk.'

'Bravo, kerel, je leert bij!' zei Pierman.

Piron zag er uit, als kon hij het nog niet geloven.

'Maar dat zakboekje,' ging Dick zegevierend voort, 'heb je toch lekker niet gekregen. Jammer dat die stoel omviel, vind je niet?'

'Toen jij daar voor gek met je getrokken zwaard op wacht stond bij dat touw, schreef ik op zolder het briefje kalm over en stopte het boekje weer in je zak, toen ik je kleren opnam en je uitnodigde om je inventaris op te maken.'

'Gauwdief!' brulde Dick. 'Onbetrouwbaar boefje!'

'Denk om de burenen!'

'Hoe wist je van dat boekje?'

'Philomena vindt jou een erg lieve jongen en vertelde in kleuren en geuren wat een vlotte fotograaf je was.

Bovendien werd je overal gevolgd, er zijn stapels papier volgeschreven over al je bewegingen. 'Ze' was niets vriendelijk die morgen aan het park, ze liep zelfs kwaad weg.' Dick was sprakeloos van verontwaardiging.

'We gaan verder: Toen Jan Arloff dat fatale briefje kreeg, schrok hij hevig, smeed alles neer en rende naar zijn broer. Je begrijpt wat een opschudding dat geweest is! Frits informeerde dezelfde avond nog aan het telegraafkantoor en wist, dat hij bedrogen was. Een zure nacht moet dat geweest zijn.

's Morgens is Tan al vroeg op het kantoor en hoort een der dienstmeisjes babbelen tegen haar zuster, die schoonmaakster is op het kantoor van de I. H. M. Dus Eysinga had goed geraden. Hij had ook bij de werkster zo'n opschudding verwekt, dat het goeie mens er natuurlijk vol van was.

Tan nam onmiddellijk de kans waar, vernietigde de kopie van de koopbrief, schreef het onnozele briefje om verlenging van de optietermijn en bezorgde het zelf.

Nu anderhalve maand geleden begon het drama. Velaz

vindt het bezwarende briefje van Frits aan Jan in het dossier Baenzl, waarschijnlijk verscholen tussen enkele aan elkaar gehaakte vellen papier. Na de data vergeleken te hebben, herinnert Jan zich nu, dat hij die avond aan dat dossier werkte, toen hij het schrikwekkende briefje van zijn broer kreeg. In ieder geval zat het in dat dossier, dat kan niet anders.

Velaz was een lieve jongen. Niet alleen, dat hij maar een half miljoen gulden eiste, desnoods betaalbaar in vijf jaarlijkse termijnen, maar hij wenste ook door Arloff in de grote wereld geïntroduceerd te worden, bij hem aan tafel te zitten, zijn *vriend* te zijn en tenslotte — dat deed de deur helemaal dicht — vond hij zichzelf de juiste echtgenoot voor Greetje, die hij eens in Ritz gezien had, en eiste dat Arloff dat ook zou vinden. Na het huwelijk zou hij dan misschien wel gedeeltelijk van de betalingen afzien.'

Dick vloog op en danste als een wilde door de kamer, Piron en Pierman hielden zedig hun oren dicht. Hij zat nog te hijgen van woede, toen Piron verder ging.

'Dat alles eiste hij op zo'n sarrende, sadistische toon, meestal telefonisch, dat iemand van het temperament van Frits Arloff er wel razend krankzinnig van kon worden. Van de andere kant kon hij, die in het hele land en daarbuiten een vlekkeloze reputatie omhoog te houden heeft, die lid is van de Eerste Kamer en bestuurder van zoveel organisaties, de openbaarmaking van dat briefje en daarmee het bewijs van de valse eed niet dulden. Zijn naam zou er onder geleden hebben, hij zou onmogelijk zijn voor al zijn publieke functies, de vijandelijke partijpers zou de vloer met hem vegen, om maar niet te spreken van mevrouw Arloff, die wel een zwak hart heeft, maar geharnaste ideeën en dan niet te vergeten, zijn kinderen.

Dat alles wist Velaz er met wellustige wreedheid fijntjes in te wrijven en op zekere middag kreeg Arloff bij een dergelijk telefoongesprek haast een beroerte. Dat wil wat zeggen voor zo'n ijzersterke kerel.'

'Dat gesprek heb ik gehoord,' zei Dick en vertelde wat hij

beleefd had in het archiefkamertje. 'Als ik geweten had . . .'
'Ja, maar je wist het niet en dat was maar goed ook, anders zou je wéér erg onbeleefd zijn geweest tegen meester Velaz! . . . Nu moet ik eerst nog vertellen, dat Tan betrekkingen onderhield met de Chinezen hier in 't land. Hij was bij die lui een hele persoonlijkheid en had zeer veel invloed, deels als zoon van Min-Loe, deels als drager van de toverring en voornamelijk, omdat hij zich in alle stilte voor het welzijn van zijn halve landgenoten interesseerde. Zijn omgang met de Chinezen hield hij geheim en als hij naar hun bijeenkomsten ging, deed hij dat met een dun aangeplakt snorretje en een uilenbril, met dikke spiegelende glazen, die hij volstrekt niet nodig had. Dan droeg hij ook een bolhoed – anders nooit – en hij moet er in deze combinatie dan opeens erg Chinezerig uitgezien hebben, volgens zijn vader. Hij deed veel goed aan de Chinezen en was vooral thuis bij de Drie Vingers, ofschoon hij ook zijn invloed deed gelden op de andere kongsi's. Zijn vader zegt, dat hij zeer veel vetes heeft opgeruimd en vele bloedige vechtpartijen voorkomen.

In deze gedaante en onder de naam Jim knoopte hij platonische betrekkingen aan met juffrouw Hemelrijk en het is aan onze handige Pierman gelukt hem als zodanig te identificeren en vast te stellen, dat hij met behulp van haar sleutels, zonder dat zij het merkte, de inbraak kon uitvoeren.

Geef me nog een klein beetje van die ammoniak, want ik krijg een droge keel.'

Dick schonk hem met grote vaart in.

'Tan wilde het zeer kleine kansje, dat hij het gevaarlijke briefje op het kantoor zou kunnen bemachtigen, waarnemen. Je ziet dat hij zuiver en tactisch te werk ging: geen enkel kansje, hoe klein ook, laten voorbijgaan. Feitelijk diende deze inbraak om Velaz het leven te redden. Toen Velaz de volgende dag opbelde naar Arloff en sarrend zei, dat geen honderd inbrekers het briefje ooit zouden vinden, tekende hij om zo te zeggen zijn eigen doodvonnis, want

Tan, als halve Chinees, hield er scherp afgebakende, rechtstreekse, Oosterse begrippen op na. De familie moest gered worden en *zou* gered worden, voor dat doel zou hij desnoods zijn eigen leven geven, als dat zou baten. Het leven van Velaz schatte hij, misschien terecht, niet zo hoog als het zijne en veel lager dan het geluk zijner familie. Ik ben er van overtuigd, dat volgens Chinese opvattingen deze moord niet alleen een prachtige, voorbeeldige daad is, maar zelfs een plicht.'

'Nou, dan ben ik ook een Chinees,' zei Berkhage.

'Hij gaf je dan ook voor het goede doel een pit met de kolenschap, waarvan je in slaap viel. Verder: Door middel van juffrouw Hemelrijk kwam hij op de hoogte van de kleinste bijzonderheden betreffende jullie kantoor. Hij kende jou al misschien beter dan je jezelf kent, voordat je hem nog gezien had. De avond vóór de moord, toen je met hem in De Kroon kennismaakte, had hij reeds jouw sleutels in de zak, voordat je wist, dat hij Tan heette.

In dat archiefkamertje heeft hij met Oosters geduld op Velaz gewacht. Voor hem stond het gelijk met een Indische tijgerjacht, 's nachts vanuit een boom wachten op de komst van het roofdier, dat zijn erf onveilig had gemaakt en dat gelokt door het geblaas van het geitje, dat onder de boom is vastgebonden. Hij schoot op het juiste moment, voordat de deur op slot ging, èn zuiver. Ik heb respect voor de zenuwen en de wilskracht van die man. Misschien heeft hij uren gewacht daar boven op dat krampachtige ladder-tje, maar zijn schot zat precies waar hij het hebben wou. Hij had geen geluk. Toen hij de zelfmoord geëtaleerd had, kon hij de lege patroonhuls niet terugvinden, zonder het hele archiefkamertje overhoop te gooien en was dus al zijn griezelige moeite voor niets geweest. Dat voorwenden van zelfmoord deed hij niet voor zichzelf, hij voelde zich veilig genoeg, maar om geen verdenking te doen vallen op onschuldigen. Toen hij zijn mislukking inzag, had hij, niettegenstaande zijn vreselijke teleurstelling en zijn luidruchtig schot, toch nog tijd om aan onschuldige verdachten

te denken en dat respecteer ik het meest in hem. Hij dacht daarbij ook ongetwijfeld aan jou, de enige bezitter der sleutels, en nam zijn voorzorgsmaatregelen. Je ziet, hij was een mengsel van Europese ridderlijkheid en Oosterse onverbiddelijkheid. Hij zag van de 'zelfmoord' af, zoals Pierman al dadelijk vaststelde en nam een paar voorwerpen mee om onschuldigen te kunnen redden.

Dan schiep hij met het briefje van Kansas Bill een onvindbare schuldige.'

Piron zocht in een lijvig dossier.

'Hier is dat bewuste briefje, lees maar eens... Om te bewijzen dat het echt was, sprak hij van een pistool, dat hij in Antwerpen gekocht had. Dat was inderdaad waar en alleen de dader kon het weten op dat tijdstip. Maar voordat ik dit briefje ontving, wist ik al wie de dader was...'

Pierman kwam belangstellend overeind in zijn lage fauteuil.

'Dat kwam zo: Pierman had Van Beek 's middags in alle stilte opgehaald en ongezien in het hoofdbureau door een zijdeurtje binnengeloodst, zonder dat iemand er iets van wist, behalve Van Beek's zuster en even later meester Berkhage. Diezelfde meester Berkhage stuift op me af, terwijl ik een praatje met Tan maak en begint op zijn eigen charmante wijze mij luidkeels de huid vol te schelden over deze arrestatie. Ik laat doorschemeren, dat de aanwijzingen tegen Van Beek nogal ernstig zijn en neem jou mee naar het bureau voor de confrontatie.

Tan beging toen de Europese, ridderlijke domheid om terstond de gouden vulpenhouder van Velaz af te vuren, inplaats van te wachten en Van Beek een paar dagen te laten brommen. Hij was de enige buiten Pierman, jij en de zuster, die wist van de aanhouding.

Als ik op de avond voor de moord je bezoek aan Silver Grill en aan de bioscoop verwaarloos, waren Tan en Karel de enigen, die in de nabijheid van jouw sleutels geweest zijn. Tan kwam in De Kroon, toen jullie beiden er reeds zaten

en hij hing zijn overjas naast die van jou. Op dat ogenblik had hij zich thuis juist verkleed na een wandelingetje, dat hij gemaakt had met juffrouw Hemelrijk.

Ik wist dus, dat het Tan moest zijn, maar mijn wetenschap steunde op geen enkel bewijs, dat voldoende was om zelfs maar tot een aanhouding over te gaan, zonder mezelf onsterfelijk belachelijk te maken. Het handigste was dus hem te laten lopen en te doen alsof ik hem volstrekt niet verdacht.

Toen was onze sympathieke meester Berkhage zo vriendelijk om te laten blijken, dat hij meer wist dan hij losliet. Wat voor reden had deze rechtsgeleerde om de aandacht af te leiden van het dossier Arloff tegen Baenzl? Omdat zijn aandacht al te dikwijls op die naam gevallen was in verband met de moord.'

Dick knikte.

'Ik wist toen nog niet,' ging Piron verder, 'of Tan dader of alleen maar medeplichtige was, totdat ik met voldoende zekerheid kon vaststellen, dat Frits Arloff die nacht werkelijk zijn ziekbed niet verlaten had. Dat Tan zijn zoon was, wist ik al van het Zwitserse pensioonaat en om verdere bijzonderheden seinde ik naar Indië.

Intussen was jij zo vriendelijk om het verscheurde briefje aan elkaar te lijmen. Dat briefje was een goedgehartige domheid van Jan Arloff, die in zijn onmetelijke ergernis niet werkeloos kon blijven en een poging deed Velaz schrik aan te jagen met een aanklacht wegens diefstal van het gevaarlijke briefje uit zijn dossier.

Nu kunnen we weer eens een geniaal handigheidje van Tan bewonderen. Op het ogenblik dat ik juist met een looper het samengeplakte briefje van Jan Arloff daar uit je laatje gegapt had en het even bekeek, hoorde ik iemand aankomen en stak het kartonnetje snel in de zak van mijn overjas. Meteen stond Tan daar op het matje en zei heel onnozel: 'Bonjour Berkhage . . . o, ben jij het, Piron?' Het omlopen van je aquarium gebeurde op zo'n overtuigende manier, dat ik er geen ogenblik aan twijfelde dat het een

ongeluk was. Nadat we samen alles opgeruimd hadden, ging ik naar het bureau, miste bij aankomst het briefje en wist dat het géén ongeluk geweest was. Ik wist toen ook, waarvoor die grote Zeiss-kijker diende, die ik bij mijn eerste bezoek aan zijn kamers achter het open gordijn in het hoekje van de vensterbank zag staan. Met die kijker keek hij hier binnen en toevallig juist op je vingers, als je aan je schrijftafel zat. Hij had al jouw bewegingen met het briefje gevolgd en de mijne ook. Het was een prachtig voorbeeld van snel besluiten en snel handelen. En wat moest ik doen? Tan arresteren en beschuldigen van de diefstal van een briefje, dat ik zelf wederrechtelijk verkregen had? Hoe moest ik het bewijzen? Ik kon het toch best verloren hebben toen ik op de fiets naar het bureau ging! Ik was wijzer en wachtte af. Dat verscheurde briefje maakte de zaak wel veel duidelijker, maar ik moest eerst weten wat er op die foto, of liever, wat er in jouw zakboekje geschreven stond.

Wat die foto betreft, moeten wij ons rouwmoedig op de borst kloppen. Dat we die niet gevonden hebben, was inderdaad een fout, maar achteraf bezien een gelukkige fout, want de afloop van het drama werd daardoor voor alle betrokken partijen gunstiger.

Jij en Tan werden voorzichtig gevolgd. Jij had er geen flauw vermoeden van, maar de man die belast was met Tan, dacht soms dat hij gek werd. We moesten tenslotte twee mensen er voor aanwijzen en die waren hem ook nog herhaaldelijk kwijt.

Verder is er niet veel meer te vertellen. Tan had een gevaarlijk moment, toen de verloofde van Pierman hem herkende in zijn gedaante van Jim. Op dat ogenblik was hij zijn bewakers weer kwijt en begaf zich waarschijnlijk naar zijn gele mannetjes, om zijn vertrek — zogenaamd naar Parijs — voor te bereiden. Hij voelde, dat de grond onder zijn voeten een beetje te warm werd.

Door de achtervolging van Pierman liet hij zich zelfs niet eens van zijn plan afbrengen, ging met bewonderenswaar-

dige zelfverzekerdheid waarheen hij *wilde* gaan. Hij stelde Pierman op meesterlijke wijze buiten gevecht en maakte hem onschadelijk tot na zijn eigen vertrek.

'Hij was een fijne vent,' zei Pierman, 'hij gaf me zelfs nog een medicament om vlug op te kikkeren van mijn gas-kater. Hij speelde in alle opzichten fair.'

'Dat is zo. Toen hij Pierman naar bed gebracht had, ging hij doodkalm met ons eten in Silver Grill en gaf nog wijs-heden ten beste over advocaten en politie. Bij het bridgen op zijn kamer maakte hij zelfs geen enkel foutje en ging geheel in het spel op!'

De twee verslagen detectiven lachten sportief.

'Wat een brutaliteit overigens, om juffrouw Van der Graaf, die hem in zijn creatie 'Jim' herkend had, bij hem in de kamer te laten komen,' zei Dick.

'Dat deed hij opzettelijk om te laten zien dat hij 'Jim' niet was! Toen ik 's avonds jou met Tan zo gezellig samen achterliet, had ik terstond zijn huis zorgvuldig langs voor en achter dichtgeplakt. Maar wat gebeurt?'

In de algehele opschudding over de verdwijning van Pierman, waarin de hele politiemacht van de stad betrokken was, had ik natuurlijk niet meer alleen de leiding in handen en werden er onvermijdelijk tegenstrijdige orders gegeven. Door een der plaatselijke hoge omes werd de bewaking van Tan's huis het havenkwartier ingejaagd om te helpen de verdachte kroegjes leeg te pompen. Die hoge ome was jouw vriend Karelsen, dus hij heeft de zaak ingeleid en geëindigd met een beurt, die verdient genoteerd te worden voor aanstaande Koninginne-verjaardag.

Maar zonder dat zou Tan hoogstwaarschijnlijk toch wel ontsnapt zijn, want zijn mannetjes werken zuiver en laten zich niet door Westerse Honden van de wijs brengen, als ze zich iets in het hoofd gezet hebben.

Waar hij nu ergens is, weet ik op geen duizend kilometer na. Het is zelfs best mogelijk, dat hij nog hier in de stad is.'

'Wat gebeurt er nu verder?' vroeg Berkhage.

'Ja Claxon! Onnaspeurlijk zijn de wegen van de hogere

Justitie. Je weet, dat het Nederlandse openbaar ministerie het recht heeft om te vervolgen, maar niet de plicht. Als bij een bepaald misdrijf vaststaat, dat de rechtsorde, of het rechtsbewustzijn meer geschaad wordt door vervolging dan door niet-vervolging, is zij zelfs verplicht om niet te vervolgen.

Nu gebeurt er dit: binnenshuis krijgen we een pluimpje en Pierman wordt zo goed als zeker bevorderd. Dan krijgen we het consigne mondje-dicht, wat ook voor jou geldt.'

'Reken er op!' lachte Dick.

'Voorts worden we er aan herinnerd, dat er bij de justitie een zeer felle, maar mateloze woede heerst tegen afpersers, om de eenvoudige reden, dat ze haast nooit gestraft kunnen worden, terwijl ze toch mijns inziens veel slechter en gevaarlijker zijn, dan de meeste andere soorten misdadigers. Hier is het slachtoffer een man die zeer goed aangeschreven staat en niet alleen hij, maar ook zijn hele onschuldige familie. De dader kon alleen door moord zijn familie van de ondergang redden, dus het lijkt veel op Noodweer. Vrouwe Justitia wrijft zich met een geheimzinnig lachje in de handen en overweegt dat ze een van haar meest gehate schurken op de meest goedkope manier kwijt is, terwijl ze bovendien nog onnodig schandaal kan vermijden.

Buitenshuis slaan wij de plank ver mis en is de enig juiste oplossing . . .dit!'

Piron zwaaide met het briefje van Kansas Bill.

'Morgen staan er kolommen vol in de Pers over Kansas Bill. De Engelse en Amerikaanse politie zal al het mogelijke in het werk stellen om deze gevaarlijke bandiet te vinden. Van het briefje verschijnt een foto en er worden een paar duizend gulden uitgelooft, wat ze dan ook rustig kunnen doen! Dan nog een paar hoofdartikelen over de wenselijkheid, dat er scherper toezicht op vreemdelingen 'worde' uitgeoefend en over veertien dagen is de zaak begraven.'

'Hoe was de ouwe heer Arloff er onder?'

'Een pak van zijn hart. Maar je kunt toch zien dat de man

er een lelijke knak mee heeft gekregen. Hij gaat nu werkelijk wat rust nemen. Overigens is hij er erg verdrietig om, dat hij nu voortaan Tan moet missen, hij is zeer aan hem gehecht en ik kan me dat voorstellen, want ik voel zelf ook een zwak plekje in mijn hart voor deze moordenaar. Hij gaf de firma Piron en Pierman een sportief oefeningetje.'

Besluit

Het was een brief in machineschrift en afgestempeld in Hamburg. Gejaagd vlogen Berkhage's ogen over het papier.

Beste Dick,

Als je deze brief ontvangt, zal Piron je wel ingelicht hebben omtrent alles wat er gebeurd is.

Het spijt me erg, dat ik je een slag met de kolenschop moest geven. Ik kende je toen nog niet, anders had ik het wel op een andere manier met je geschikt. Je kwam ook zo onverwacht, ik schrok er bijna van!

Ik moet je nog danken, omdat je verschillende dingen, die voor mijn familie gevaarlijk konden zijn, verzwegen hebt. Daarmee heb je me voor eeuwig gewonnen.

Ik had een beetje pech bij het uitroeien van de worm, die het waagde aan het geluk van mijn familie te knagen, anders zaten we nu misschien gezellig te bridgen.

Aan Greetje en Karel heb ik met dezelfde mail aldus geschreven: Vader was de laatste tijd zo overstuur, omdat hij bedreigd werd met de onthulling van het geheim, dat ik hun broer was. Vader vond ook, dat ze het nu wel mochten weten, ze kennen de huiselijke omstandigheden voldoende om te begrijpen, dat mijn verdere aanwezigheid dan onmogelijk zou zijn en het voordeliger is voor alle partijen, dat ik voor onbepaalde tijd vertrek. Om geen opschudding te verwekken, heb ik maar geen afscheid genomen.

Overigens weten ze natuurlijk niets!

Als je deze brief gelezen hebt, ga dan Greetje eens op-

zoeken, ze heeft mijn brief dan ook juist ontvangen en ze verwacht je.

Het zal je in de komende jaren ongetwijfeld opvallen, dat zoveel Chineesjes je pad kruisen. Val deze rustige mannetjes niet lastig en erger je niet, ze zullen je geen kwaad doen, integendeel, zij vormen een soort erewacht.

Ik blijf dus op de hoogte van alles wat er bij jullie gebeurt; dit is geen dreigement, want ik weet, dat je Greetje gelukkig zult maken.

Voorlopig verdwijn ik onder mijn vierhonderd miljoen halfbroeders en zelfs een scherpe geest als Piron zal mij niet vinden, al besteedt hij er zijn hele leven aan.

Ik geloof echter, dat hij daarvoor geen moeite zal behoeven te verspillen, want er zal wel zand over de zaak gaan.

Doe de hartelijke groeten aan Piron en laat hem deze brief lezen. Het was zeer handig van hem, dat hij uit de vulpenhouder afleidde wat hij weten moest. Ik wist niet, dat hij de arrestatie van je vriend Van Beek zo geheim gehouden had. Nu voel ik, dat het onvoorzichtig en onchinees van me was. Ik had hem onderschat en daarvoor wil je wel mijn verontschuldigingen overbrengen. Het briefje vond ik in de zakportefeuille van de worm. Had ik geweten dat het zo eenvoudig was, dan had ik de zaak natuurlijk op een goedkopere manier geschikt. Het was zijn eigen schuld. Toen hij aan vader telefoneerde, luisterde ik mee. Hij blufte dat het briefje onvindbaar was en gedroeg zich overigens als zo'n doortrapte bloedzuiger, dat Vader een ogenblik in elkaar zakte. Meer had ik niet nodig, van toen af had de Chinees in mij de leiding.

De heer Pierman is sportief genoeg om me geen kwaad hart toe te dragen voor de gaswolk, Ik bewonderde zijn durf, toen hij op zijn eentje ons in de ijzergieterij kwam belegeren. Hij had geen kans om te winnen, want ik beschikte daar over een drietal jongens.

Als de zaak in de doofpot is, zal ik je een adres opgeven, en kunnen jullie me rechtstreeks schrijven. Ik hoop je zelfs nog te ontmoeten, we zijn nog jong!

*Ik neem dus slechts voorlopig afscheid in de gelukkige
overtuiging van je vriendschap en blij steeds getrouw,*

je Roel.

Berkhage kreeg een eigenaardige hoestbui... Gelukkig was hij alleen. Dan nam hij snel hoed en jas en ging naar Arloff.

Greetje kwam met een behuild gezicht binnen en Dick was te veel in de war om te groeten.

'Ik... eh... heb 'n brief gehad...' stamelde hij en kon niet verder.

'Ik ook,' zei ze met een troosteloos stemmetje en begon opnieuw te schreien.

Het is altijd zo gegaan en ditmaal ging het natuurlijk ook zo, want ze waren alleen in de ontvangkamer.

Na een paar minuten dacht ze niet meer aan de brief van Roel, wat toch eigenlijk volstrekt niet lief was. Ze kreeg wel een kleur, zoals toen, maar ze kreeg niet het land aan zichzelf en nog veel minder aan *hem*.

Ze vond hem juist nog een veel grotere dot en begon al een beetje mee te doen, totdat opeens die stomme meid kwam zeggen, dat de juffrouw van Maison Marcelle er was om te passen.

Eigenlijk hadden ze niet eens een woord tegen elkaar kunnen zeggen.

☆

Ter gelegenheid van zijn benoeming gaf inspecteur Pierman een dineetje, en het was geslaagd, want het kwam van Maison Zus en Zo en zijn hospita met haar hitje waren gewichtig in het zwart, zelfs met witte manchetjes.

In zijn nieuwe smoking kreeg hij 'meer dan voldoende' van de smerigste criticus, het laatste restje van zijn snor was verdwenen en Truus had zijn das gestrikt.

Onder de aanwezige gasten trokken de aandacht: de heer en mevrouw Piron, (die vertelde hoe kleurenblind ze was), mej. Greta Arloff, mej. Truus van der Graaf, (die een hoge

kleur had, vooral toen de gastheer begon te spee­chen),
drs. K. Arloff en mr. D. A. Berkhage.

De avond verliep in de vrolijkste stemming.

Bij de koffie met het poesje waren de heren vol vuur bezig totaal overbodige Geschiedenis op te bouwen. Er was beweerd — niemand wist meer door wie — dat, als Duitsland gewonnen had, Russisch Polen als een rijpe vrucht in de schoot der Centralen zou gevallen zijn. Dat duurde al een kwartier.

Greetje en Truus zaten naast elkaar diep weggedoken in de canapé en bekeken met glanzende ogen ieder hun eigen aanwinst.

De algemene spraakzaamheid steeg weer tien graden.

Toen het woord 'Krakau' tot haar doordrong, dacht Greetje er opeens aan, dat ze waarachtig nog steeds niet wist hoe *hij* aan de naam 'Claxon' gekomen was en maakte zich daarover inwendig erg druk, maar dat kwam misschien van dat laatste likeurtje, dat zo scherp was.

Plotseling waren alle heren het eens, dat Russisch Polen als een *rotte* vrucht in de schoot der Centralen zou vallen zijn.

Onder het hevige lawaai over deze gelukkige oplossing, strak Greetje haar arm door die van Truus.

'Ben je ook zo blij?' fluisterde ze.

'Jààh!' hijgde Truus.

Onbewust schoven ze heel dicht tegen elkaar.

E I N D E

Tot dusverre verschenen
de volgende

Zwarte beertjes

Detectives

- Tjeerd Adema* De dood van Apotheker Dekkinga 1
Joop van den Broek Parels voor Nadra 2
Leslie Charteris De Saint grijpt in 3
Leslie Charteris De Saint en de blauwe diamant 4
Peter Cheyney Duister Ballet 5
Peter Cheyney Je zou zo zeggen 6
F. De Sinclair Het begon met Napoleon 7
Havank In Memoriam De Schaduw 8
Zane Grey Trappen van Zand 9
Peter Cheyney De mooiste vrouw van de wereld 10
Georges Simenon Maigret op Montmartre 11
Gerth van Zanten Geen pardon voor de dames 12
Havank Polka Mazurka 13
Peter Cheyney Behandel de vrouwen met zachtheid 21
Peter Cheyney Zijn vrouwen moordenaars? 22
Bert Japin Moord in De Hellekrocht 23
John Hoogland Het eind is zoek 24
Leslie Charteris De Saint tegen de Driehoek 25
Leslie Charteris Saints Carnaval 26
Joop van den Broek Steekspel in San Sebastian 27
William March Schuldig bloed 28
Peter Cheyney Tot kijk admiraal 36
Georges Simenon Maigret op kamers 37
Georges Simenon Maigret en de geschaduwde schoolmeester 38
Georges Simenon Maigret en de minister 39
Joop van den Broek e.a. De vrouw van ons achten 40
Leslie Charteris De Saint en het levende lijk 42
John Hoogland Wat je welkom noemt 43
William Morris De rookpluim 59
William Morris In een klein hotel 60
Leslie Charteris De Saint en de groene papegaai 61
Georges Simenon Maigret in het Wilde Westen 62
Georges Simenon Maigret en de gele schoenen 63
Georges Simenon De memoires van Maigret 64
Peter Cheyney Miranda is goedkoper dan U denkt 65
Havank Griezilverhalen 66
Joop van den Broek Chaos in Djakarta 67

Humor

- Eline Capit* Mimosastraat 48 18
Jan Blokker Knollen en Citroenen 45
Lizzy Sara May en Jaap Romijn Zedigheid vaarwel 57
Henriëtte van Eyk Een eindje om 58
Godfried Bomans Wonderlijke nachten 68

Cartoons

- Ted Schaap* Samen in Bad 19
Ted Schaap Lessen in liefde 46

Wetenschap

- Rie Ykema-Steenbergen* De Baby en ik 31
W. Westphal Physica voor U en mij 32

Romans

- Mr. A. Roothaert* De Wenteltrap 14
Paul Hyde Bonner Hotel Talleyrand 15
D'Arcy Niland De Molensteen 16
Joe Lederer Onder de appelbomen 17
K. van der Geest Zon door de Ruit 29
David Beaty De Donnington Legende 30
J. W. Hofstra De Ring van De Reszke 35
Norman Mailer Helden zonder Glorie 47/48
Mr. A. Roothaert Doctor Vlimmen 49/50
Pearl S. Buck Keizerin van China 70/71
Kathinka Lannoy Het geslacht Trigland 72/73

Poëzie

- Jaap Romijn* De lichte Muze 20
Garnt Stuiveling e.a. Poëtisch Akkoord 69

Reizen

- Jan Brusse* Mensen in Montmartre 33
Albert Milhado Hier is Londen 34

Foto's

- André Maurois/Nico Jesse* Vrouwen van Parijs 51/52